

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KAREN JØRGENSESDATTER

og

EXNER-SLÆGTEN

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Karen Jørgensdatters hefte	p. 1
2. Kronologisk oversigt	p. 17
3. Den ældste Exner-families breve	p. 37
4. Andre breve	p. 79
5. Karen Exner og Aage Exner	p. 87
6. Clara Brandts poesibog	p. 91
7. Dåbsattest, Lejekontrakt	p. 97
8. Karen Jørgensdatters hjem	p. 103
9. Slægtstavler	p. 109

Samlet af Knud Erik Simonsen, Odense

2007

FORORD

Karen Jørgensdatter blev født i Albæk nær Sæby i 1796, gift i Albæk 1815, men forlod sin voldelige ægtemand 3 år senere, og rejste – efter få års ophold i Dronninglund – til København, hvor hun blev moder til bl. a. maleren Julius Exner og Vaisenhus-forstanderen Adolf Exner.

Som ganske ung skriver Karen Jørgensdatter omkring 1820 i et lille hefte kort om de vigtigste hændelser i sin barndom og ungdom, og fremstiller sine tanker om den kristne tro. Dette hefte var, sammen med 50 breve – de fleste var korrespondance mellem Adolf Exner og hans familie, mens han var soldat i Slesvig 1851-1852 - blevet opbevaret af Karen Jørgensdatters efterkommere gennem et par generationer, senest af provst Johan Exner, Hald, som efterlod dem ved sin død i 1981. Foruden disse papirer var også bevaret dokumenter fra Julius Exner og andre familiemedlemmer, f. ex. dåbsattester, lejekontrakt og andet. I afsnittet "Andre Breve" findes nogle af den yngre Exner-slægts breve, der vidner om den familiemæssige forbindelse til Sverige og et 10-årigt kunstnerisk engagement i Rumænien.

Arbejdet med sortering og gennemlæsning af papirer fristede undertegnede til supplerende arkivstudier i kirkebøger og folketællinger og til udarbejdelse af en kronologisk oversigt.

Enkelte familiemedlemmer emigrerede til Nordamerika og andre fjerne lande. Trods ihærdig søgning har det ikke været muligt at følge dem i det fremmede.

Afskriften af de gamle papirer blev indledning til det arbejde, der nu foreligger som nærværende bog. Jeg takker mine svogre og svigerinder for stimulerende interesse og for gode ideer undervejs, min søn Mogens og min datter Margrethe for computerteknisk assistance, min sønnesøn Poul for korrekturlæsning og forslag til ændringer i teksten, men mest takker jeg min kone Karen for endeløs tålmodighed.

Arbejdet omfatter tidsrummet 1750 til slutningen af 1900-tallet.

Odense, 2007

Knud Erik Simonsen

Gift med den ældste af de syv Exner-søskende, der fødtes i 1900-tallet

1. KAREN JØRGENSDATTERs

HEFTE

Blandt de papirer som Provst Johan Exner efterlod ved sin død i 1981 fandtes et hefte, hvori Johan Exners oldemoder Karen Jørgensdatter havde gjort sine notater. Heftet synes påbegyndt i 1818-19 og fortsat, med størst sandsynlighed dog kun i de allerførste år herefter. Heftet er skrevet med gotisk håndskrift, uden tegnsætning, og med usikker stavning. Hun indleder med en beskrivelse af de vigtigste hændelser i sin barndom og ungdom, hun nedfælder sine tanker om sin kristne tro og slutter optegnelserne med en række madopskrifter.

Karen Jørgensdatter blev født 1796 på Holdensgaard i Albæk sogn i Vendsyssel, hvor hendes far var "bonde og gaardbeboer". Hun var den yngste af otte børn, hvoraf nogle døde inden de blev ti år gamle. Hun blev gift i 1815, forlod hjemmet i 1818, kom til Dronninglund, hvor hun en tid var tjenestepige enten hos præsten eller på Dronninglund Slot, med bopæl i "Strædet". 1823 rejste hun til København og blev i 1827 gift med militærmusikeren Johann Gottlieb Benjamin Exner, der var indvandret fra Schlesien. Hun blev moder til bl.a. maleren Julius Exner og teologen Adolf Exner, der blev forstander for Vaisenhuset i København. Karen Jørgensdatter Exner døde i København i 1853.

KAREN JØRGENDATTERS HEFTE

Jeg Karen Jørgensdatter blev fød i Holdensgaard den 25. November 1796 en fredag aften klokken 8 og indlæmmet i den Christelig Kirke ved Daabens Pagt af Sogne præsten Hr Asmussen Søndagen derefter den 27 Nov og saa blev jeg efter min gode foreldres stand og evner og redelig Omhu Opdragen i den Christilige Religion og Lærdom saa mit aar og Alder ville Tilstede det – og da jeg var 13 aar og 21 uger Blev jeg Confirmeret i Albæk kirke af ovennævnte Præst den 29 April 1810 og deltagende første gang i Herrens Legem og blod den 6 Mai 1810 og saa forblev jeg i min kiære forældres huus til bestrækelse for dem i deres Alderdom indtil jeg var 16 aar mindre end et Maaned da bortdøde min fader i hans Alders 63 aar og 20 uger 1818 *) den 26 September nu saa jeg min Moder nesat i den Sörglige Enkestand og mig som et faderløse Barn tillige med mine andre Sökende men Da jeg Befant mig Daglig i hendes nærværelse saa var Jeg ogsaa mest Deeltagende i de Löbende byrder som møder i Enkedstanden hvorpaa jeg da forblev hos hende og tog Oprigtig Deel med hverandre i alt hvad der Mødte som Moder og Datter bör intil da Jeg var 18 aar og 5 uger da gjorde jeg det Skrit som er det vigtigste for Dette Liv men tillige blev det Sörgligste for mig for Dette liv nemlig med indtrædelse i Ægtestanden den 3 Januari 1815 med den saakaldte Jens Torsen og formedelsted det Elendige liv som jeg nu har havt med ham i 3 aar og 29 uger Paa Grund af hans overdrevne grumhed imod mig seer jeg mig nösaaget til at uflötte huus og hiem og fra ham tillige med min bedagede Moder og samme Sörglige Reise skete for os den 27 Mai 1818 og den modbydelig skilsmise Denting angaaende ham og mig skeete Den 12 Junius 1818 -- og min stands beskaffenhed tillod mig nud at intræde i tjeneste piges Pligter Den 14 Julius 1818 --

*) Ifølge kirkebogen for Albæk døde Jørgen Christensen den 26. Sept. 1812

og nu er alt de 3 aar omme vi har været Separert fra hvaerandre hvorpaa Ægteskabet blev ganske ophævet den 24 August 1821 og min skiebne tilbyder mig nu og mine tanker er og henvert til at finde mig i tjeneste Piges Pligter maaske til min sidste dag det overlades nu alt i Guds styrende haand og beder min himelske fader om du vil tilgive mig min utolmodighed i min tunge skiebne og skenke mig fast grundet haab paa Gud Faders trofaste vei og siden at lande i salighedens havn. Amen

I Verden skulle i have trængsel men værer frimodige ieg haver Overvundet verden Johannes 16 Cap v. 33

Det var Jesus kiertlig tiltale til sine Sörgende Disiple da han nu skulde forlade verden og dem med sin synlig nærværelse og de saa nu dem omkringgivet med utalige farer som lurede paa deres liv og lærdom og han siger dem forud at de skulde have trængsel men han opmuntre dem ogsaa med dette tröstende løfte at de skulde være frimodige saa skulde de ogsaa ligesom han Overvinde verden ved hans kraft og samme Jesus kraft angaaer ogsaa enhver af os som med stille hengivenhed opbie hans frelse time som vist ikke skal — *) thi hvod som lider med Christi skal ogsaa herliggiøres ved ham og tillige betænkende at vor trængsel er her staket og slet men at den skafer os en overmaade herlighed naar vi fatter alting i tolmodighed i Cristo som os elsker Kaster all eders sorg paa Herren vid han haver omsorg for eder 1. Pet. 5 Cap 7. v.

og saligt Privilegium og herlig skat for et bedrövet hierte men ofte tilraaber os vort eget hierte og ligesom spørger hvormed har du fortient den sorg som nu saa hart anfægter Dig. Maasked at du er selv større aarsag Deri er den som du ellers synes at være skyldig og man ved slig en Tanke synes at forviles om Guds naade naar man skiöner at Meneskelig Gunst er ude men i Dene standsende og nær fortvilende tanke opmuntre Guds Aand os igjen at Herren har omsorg for os og tilige siger Den hellige skrift os af Sics Bogs 2 Cap 10 v.

Hvod trode paa Herren og blev beskiemmet og hvod blev i Herrens frygt og blev forlat eller hvod paakalte ham og han foragtede ham og en tale som bör gjemmes for den som seer sig forlat af sine vener men hörer af Guds egne ord at han og er forlat af ham da kan man med frimodighed gaad sin foresatte kamp her i Verden i den forvisering at Gud er med os thi du er de ringes herre og smaas Herligöre og de skröbeliges forsvar de mistvilendes beskytter Deres frelse som han have ikke haab Jud 9 Cap 13 v. Men vi lærer ogsaa af Siracs bogs 40 Cap 1 v. stor Uroelighed er skabt for hvert menneskeed og der er et tungt Aag Paa Adams Börn fra den Dag de Ukommer af deres moders liv indtil den Dag de kommer til Alles moder igjen og dene siracs tale stafæster enhver i sin egen skiebne Thi hvor er et Menneske at finde som ikke har erfaret Verdens Möisommelighed lige fra den Dag han inkommer i Verden intil den han ugaer igjen saa at vi ofte maae sige af den 25 Psa 17-18 v. — Mit hiertes angester haver vit ubredet sig for mig af min trængsel See min elendighed og min möie og forlad mig alle mine Synder men da komer herren igjen med dette svar i vort hierte at —*) bog 1 Cap 29 v. Har ieg ikke befalet dig vær frimodig og stærk forfærdes ikke og rædes ikke thi Herren din Gud er med dig paa all din vei som du skal vandre paa og Glæde over glæde stoer ieg hörer af dit Eget ord almægtige Fader at du ej vil forlade mig og at du vil være hos ihvor ieg vandrer og herre du evige Gud som kiender de skiulte ting som seer alle ting förend de skee SusaDanil13 Cap 42 v.

Du seer og kiender min tilstand alvidende Fader og veed hvad der har mödet mig og hvad der fra denne dag af skal möde mig og hvor ieg i verden skal omseveve det sætter ieg alene i din trofaste Faders styrende haand, tid heer er jeg, herren giör med mig hvad ham best synes i den forvisering at ieg efter fulendte prøvetid skal lande hos herren for evig at tage deel med ham i hans glæde og herlighed

*) *ulæseligt*

Julius Exner's Mor
Karen Jørgensdatter
Malet af Aage Exner efter original af Julius Exner (1846)

Regning for mig selv over de fortienester og ugifter som sker lige fra første Dag jeg bliver tjeneste pligtig og indtil den siste som ventelig er langt borte om gud vil betrod mig gaver dertil –

Lær mig Herre din vei jeg vil vandre i din Sanhed foreen mit Hierte til at frygte dit navn
Psa 86 –11 v.

I Jesu Navn begyndes.

intægter for det
første aar 1818

20 Rd

ugifter for samme aar

19 Rd 3 Mk

intægter for det
aar 1819

28 Rd 3 Mk

ugifter for samme aar

28 Rd 2 Mk

intægter for det
aar 1820

36 Rd 3 Mk

ugifter for samme aar

32 Rd 2 Mk 4 S

intægter for det
aar 1821

33 Rd

ugifter for samme aar

17 Rd 5 Mk 6 S

Ak fromme Gud og fader til dig iæg raaber / nu du mig da ei forlader men kommer mig ihu / Du seer
Dog hvor iæg armes af sorgen – trænges hart / dig over mig forbarne ak herre hielp dog snart

2. v

du seer dog hvor iæg stædes i sorg og fortræd / du seer og hvor iæg rædes for veners ufred / Du ser
min Òinetaare Daglig paa kiender staae / og hiertet qvier saare af synd og sorgens Dybe saar

3 v

Du veed og at iæg haaber paa dig trofaste gud / du hører at iæg raaber til dig om hielp og fretse ud /
du seer og saa det løfte for dig det tægnet er / du selv det har bekræftet du mig vil lede her

4 v

ak gud mig Da lesage i Denne verden saa / at ent er al min Nöd og söрге Dage naar iæg herfra skal
gaa / og iæg i siste stunde foer faders tröst fra dig / saa iæg i siste blund hensove södelig

5 v.

Og medens iæg skal leve paa denne verdens Ó / og Dagligen sveve imelem liv og Död / du mig Da ej
forglæmme men mig Opmuntre saa / at iæg med fryde stemme Daglig dit navn berömme maaed

6 v.

Indtil iæg hist skal bringe din eres lovsang frem / naar det mig skal gelinge du mig vil hente hiem / Da
er forglæmt den sorg som iæg ustander her / naar iæg i Engle borg Guds eres krone bær

7 v.

Da seer iæg glad tilbage paa Verdens brusom hav / som mig mon stædse plage indtil min mørke
grav / Da troser iæg de farer hvori iæg højlig stod / naar iæg blant Engleskare kan sige Gud er
god

8 v.

og skulde iæg nu gremme mig selv i mørken iord / da iæg nud kan fornemme gud i mit hierte boor /
tihd var du ei til stæde udi min aand og mund / iæg kunde ej tilbede dig uaf hiertens grund

9 v.

ak iæg dig mon tilbede min gud du selv Det Veed / men ak det ofte heder i utolmodighed / ak
utolmodighed du mangens hierte saare / ia mangel leger ned paa deres ligebaare

10 v.

Derfor ieg mig instille udi tolmodighed / ogsaa i herrens villie hvad han mig
hard bered / ieg vilig frem vil træde skiönt kiödet siger nei / men aanden sig mon glæde at gaa
guds rene vei

11 v.

om den er og saa falder hen paa den taarne stie / ieg dog min gud paakalder han ei for
glæmmer mig / om der en ofte kastes i Veien anstöds steene / ieg strags til gud da haste om
hielp han mig forlene

12 v.

ak hielp mig da min gud du faders hierte haver / ak slet mig ikke ud men störc mig med din gaver / ia
störc mig da min gud med Jesu Död og blod / ieg er hans Dyrekiöbte brud ak lad mig vinde Seier
god

13 v.

hvad ieg nud hard fremfört fordig hellig trefoldighed / det du nu haver hört din Aands oplysning
mig beteed / og du min Jesu Christ ak hielp os allesammen / du er vor frelser vist og talemænd
altid amen

Karen Jörgensdatter

Sokker brød

En pund timset og vel tørret sokker 16 æg slaa hviden i haard skom rör blommen om i hviden kom saa sukkert deri slaae det tilsammen En ½ timen kom meget langsom 3 ¼ pund meel deri som er vel tør og timeet smør formen vel bag den ve got ild under neden Prøv den med et halmtraad

Æge kager

1 pund meel 10 æg 3 Pællemeik 4 skeefuld suur fløde 4 skeefuld afskæret smør et lille stökke sokker kardemome sitron skalle ægblommene og de surr fløde slaaes først tilsammen kom saa melet derpaa kom melket og smørret tilsamen og tynd det op med tag saa hviden af ægene som er slagn i haard skum og kom i smør formen og bag den ved got hastig ild

Spæk bakelse

Tag 8 æg hviden fra de 2 æg kom meel Derpaa til en tyk Dei kom saa 3 Pæl söde fløde deri og sitron kardemome Bag det saa i en tærte pande og naar det er tör i panden skiaer det i lange strimeler og et skiver med en kniv i hver side bag dem saa i feet eller smör

Brune Peber Kager

tag 1 pund Sirup sæt det paa ilden at kaage naar det har kogt lidet tag det fra ilden rör saa 1 lod potaske deri paa 1 lod meget fin skaaren Pomerands skalle nolle kor ingfær efter behag tag et pund meel men det maaskee forslaar ikke kan der tages noget mere deel det udi tynde kager sæt en Mandel midt i Dem sæt dem i panden smör dem med lidet öld og sokker

Röde gröd

tag Risen skaaren sitron skall Cardemome sokker haandfuld stöte mandeler, röd viin eller Ribs saft kog det tilsammen til en gröd

æge ost

tag 10 æg 1½ Pl melk lidet Rosen vand Rör det vel samen lad det kaage og kom Corender deri formen kom osten i at valden kommer vel fra læg den paa et fad naar det er kaald

ogse kiöd sovs

smör tvebak spæed det med sop lidet ædikke sokker Corender moskatten blomme tileist Piberrod

karuser sovs

smör og meel tyndet op med söde flöde eller melk pisk sop lidet timian moskattenblomme lidet sokker naar den er kogt og skal anrettes saa meget ung viin som et ½ spis glas

Ebler til steg paa fad

skræl æbeleerne kiærne huset af kom lidet vand ved dem smör og stöt tvebak sokker Corender Cornel lad det saa möres naar de skal ind kom lidet Ribssaft over dem om du har det

stikkels bær gröd

lad stikkelsbærne koge möre kom tvebak smör sokker Corender ved dem naar de skal ind kom Cornel paa dem

til vand bakkels

tag 1 pund meel 1 Pl kogt vand ½ Pt skæret smör 2 æg vandet og smöret koger vel sammen kom saa meelet deri og lad det bages vel hold det i et fad og lad det svaes kom saa 10 æg ad gang og rör det vel sammen kom saa en skeefuld fransk brændeviin deri formen smöres men med skæret smör og ströes med tvebakker og et lit fransk brende viin

til löftet Vaffer

et pund meel 1 pund smör 1 Pl melk 4 æg lit giær, bland det, löftes i varmt vand.

til Morter bakkels

tak 1 pund meel ½ Pl lunket melk 1 Pl smör 10 æg og lidet giær og lidet bitre mandeler, ægehviderne slaaes og lad det löftes i varmt vand.

leipsiger kage

Man smelter 3 Pl smör og lader staa lidet at saltet kan synke til bunds klarer det saa af og rörer stædse deri til det bliver og som en velling derpaa röres 12 ægeblommer og hviden af 2 æg deri efter hinanden 6 skefuld melk ½ pund fiind meel 1 haandfuld fiine stödte mandeler et par skefuld giær og röres til det blyver sei og derpaa ströer man formen som sædvanlig lader det löftes og derpaa bages vel.

til Syster kage

tag 1 pund meel ½ Pl smør 1 Pl søde fløde 12 æg og lidet giær ægehviderne slaaes og formen strøer mand som sædvanlig og lad det løftes i formen.

Æble Kage

Skræl æblerne foruden og skiær kiærnehuset fra og sæt dem saa til ilden og lad dem møres i sukker kom saa stöt tvebak og lit karnel og æg og rør det sammen og smør formen som sævanligt og beströd den med tvebak som er brunet i smør og lad den bages ved ievn il

*Saa længe Jeg her leve skal
Jeg Beder Gud Mig give Vel
En god Forstand paa Alle Ting
i hvor ieg Vandre skal Omkring
Mit bröd at Söge her paa denne Jord
O Gud da hielp mig ved dit ord
at ieg Naar ieg af Verden skal gaa
Tilsist Maae Evig liv og Salighed faa
Amen.*

*skrevet af mig
Karen Jörgensdatter i Stræden den 3 Januari 1820*

Katöfel boller

tag katøfeler og kog dem men ikke ganske møre og Riv dem og bæg dem saa i Smør kom saa lit kardemome og æg og æghviden slaaes og Rør det saa tilsammen men kom det ikke paa supen førend det strags skal anrettes

<p>lit sølvet Naflen af de store (1) de smag i H. Melk og og - lit gior ved de sølvet i reamer Melk + 1.1 Maanet de Klat i 2/3 de store + H. den lit. molle i 2/3 gior 1000 og ... biten Marmelade og færdig færdig og ... lit færdig i Marmelade</p>	<p>100 og og lidt gior og gior ... og ... og ...</p>
<p>... </p>	<p>... </p>
<p>... </p>	<p>... </p>

til kræbe sop

kog kræbeserne som sævanligt naar dette er skeet tag dem og sval dem piel saa alt fisket af kloune og giv det i tarinen tag saa alle skalerne af kloune og stød dem saa fiint som muueligt i en morter kom dem saa i en kastrole bag dem vel i smør og lit hvedemeel eller hvedekag skienk saa kogende vand derpaa lad det koge en time sii det saa af skienk atter vand derpaa og sii af igien og lad det saa staa i samme skaal tag saa et ogsebröst kog det samt lit sillerie knoper og pieilleröder og lit alhaand og hvid ingefærd naar kiödet saa er mört eii sopen af sæt den saa til ilden kom sopen af kræbskaleren deri og röder og kryderi og lad det koge tilsamen tag saa hvede bröd skaarpen fraskaaren blöd det i söd flöde tag saa lit smör sæt det til ilden tag saa hvedebröe op af flöden og bag det i smöret tag saa et par æg lit karnel lit safran oplöst i vand rör det samen kom det saa i den store kræbs skaaler og lad den koge i sopen saa er det færdig

til bruun eup

tag skier ogsekiöd skier det i tynde skiver meel det læg det i en Pande og bruun det got i smör tag det af med en gabel og læg det i en gryde kom atter kiöd i panden igien og igien tag det 8 gange efter folkemængden skink saa kogen vand i gryden paa det bruuen kiöd og kog det en time sie det af og skink atter kogen vand derpaa og lad det koge saaledes at alt kraft og södme kan kome af kiödet sii det saa af igien tag ogsebröst kog det mör sie sopen af kom saa det bruune sop deri og lit eillierieknoper og Pieilleröder og lit alhaand og hvid ingfærd samt en lille kvast og lad det koge til sammen mörd tag saa skier kiöd skrab det got hak det siden got og stöd det bagefter i en morter tag saa halt saa meget smör som der er kiöd i morteren og stöd i samme kiöd tag saa hvedebröd skaarpen afskaaren og oplöst i södflöde og stöd i samme tag saa 1 æg og stöd ogsaa deri kom det saa op paa et fad og tag saaledes til hvert morter kiöd paa ovenskrevne maade naar det alt sammen er paa fadet stöd saa lit muskat og karnel og lit reven muskat rör deri og tynd saa Deien op med södflöde det ovenskreven ogsebröet puses nu af mens det er varmt tag saa 2 ægblomer og lit hvedemeel rör det sammen besmör kiödet dermed tag saa strökomfægt og strö der over og sæt det saa til ilden i en lærkjande saa haestig som muuligt

(tilføjet i kanten af den beskrevne side) : kom ogsaa fiin skaarn tælle i kiöbolerdei

bruun soue

tag hvedemeel bruun det got i smör spee det op med sop tag 12 agsuuer *) piil fisket reent fra beene tag 3 skiver agurker 3 stök neleker kog det tilsammen kom saa lit viinedike og lit sukker om det giörs fomödent

**) i manuscriptet er ordet rettet, først kan der have stået "agsuuer", derefter synes det rettet til "agsoie" eller "agsoir"*

hvid citron sous til brobe supbrø

tag smør og hvedemeel bag det sammen tynd det op med sup tag 4 citronskiver lit stöt karnelbark og lad det koge samen

Inbagt gjeer

tag en gjeer giör den reen flaae skindet af med hoved og hale og piil saa fiskeet reent fra beenen og pak det tag 2 hveede tvebager og stöd dem 1 skeefuld södflood 2 æg 1 skeefuld afskiere smör lit hvid stöt peber lit muskaten blom stöt i soker rör det sammen til en dei fyld det saa i gieden og sy for den heel til drös den over med stöt tvebag bag den saa i smör med levend ild.

Boler Dei

tag et ½ pund hvedemeel 1 æg 1 glas fransk brærviiin et ½ pund smör tag smöret kom det i vand og trek det vel ud elt det saa i meelet röd det ud skier det af i 3 skiver med et spor iern tag 1 pund sviker kog dem piil kiödet fra stennen knus stennen og tag kierne og stöd og kom deri igjen muskatenblom og kamel raffinade sokker stöd det og kom det sammen og kog det læg saa en skive af Boler Dei i tærtependen og i lav af Sviskergröden og giör det saaledes med dem alle tre og bag dem saa ved hastig ild saa er det en Sviker tært

til en fiske boding

tag 1 Bergens fisk kog den piil fisket fra benen hak det fiint og stöd det kom saa en 3die deel tvebager imod fisken deri og 5 æg og lit hvipeber og muskatenblom og kardemome stöd det og kom deri og tynd det op med södflood og ælt det tilsammen til en Dei kom smör deri tag saa smeltet smör og held i formen og ströd den siden med stöt tvebag kom saa Deien deri læg loget derpaa og set den saa i en gryde med kogende vand og leg ild oven paa loget og kog det saa en time tag den saa op saa er den færdig

til suer stei

tag et stöke Ogsekiöd af laart bank det vel tag saa en Deel alhaand og hvid ingefærd og stik deri samt endeel feed tælle skaaret i smaad tærninger og stuken deri Drös det saa med meel læg det saa i en gryde og bruen det i Smör skienk saa vand derpaa og lad det koge kom saa Alhaand hvid ingefærd rödlög og paarelög knoper deri samt laurbær blade kom saa wiinedike eller öledlike saamange som din egen fornuft kan sige lad det saa koge under luket log til stegen er mör tag den saa af og held siden saameget fet over den saa supen kan blive til. lug den saa til

til Rulaa

tag en feed aal skier hovedet af klöv den heelt igiennem i bugen piil saa alle benen af ströd den saa med peber alhaande stöt ingefærd og salt ruld den saa sammen som en pölse kog den saa i van og edike samt laurbærblade og ingfærd og lad den saa læge i supen tildæket

hvedebröd

tag 1 pund meel en pæl got melk 6 lod smör 2 lod sokker 3 æg og gier efter behag elt det sammen i en dei og lad det löftes

til en fiskeboding

tag en fisk er den tör træk den vel ud i vänd og kog den og er den færsk tag den som en er og skrab den fri fra been og hak den got skrab saa en 3die deel fleesk og stöd det vel tilsammen tag saa en 4 ad 5 tvebager og bag dem got i söd flöde og lad det afkiöles og kom det saa deri tag saa 10 æg og ælt i samme dei i övrigt spees det med söd flöde og ælt det got sammen at den bliver en ieven haard Dei stöd saa lit muskat og lit suker og kom deri og glæm ei saltet ströd saa formen efter sævane og kom Deien deri sæt den saa til ilden og lad den koge i 2 timer saa spises den nok med fornöielse

karminade at tillave

tag side been af en kalv foer eller lam med sin behorig læng fra röggen af skiaer kiödet nær stöd og hak det saa at det dog bliver hvær ved sit been tag saa blomen af æg smör det dermed drös det saa med stöt tvebag og stæg det i en pande i smör

flöde kage

Mand tager 18 æg 6 pæle flöde halt af hvær slags men i mangel af sur kan man og bruge bar söde flöde saa tages 9 lod meel og 9 lod suker og 9 lod mandler hvoraf en lile haandfuld maa være bitre og de övrige söde ægeblomer og flöden sloes meget got samen saa röres sukret paa hvidem slaas i haar skum saa tager man efter at manlerne er fin stöt en lile skefuld af de samenslagene ægblomer og flöde og tvære mandlerne i saa rörer mand ganske sagte melet og hviden paa en skefuld af hvær slags imelem hinanden den bages med sagte ild

Kartoffl boding

1 pund rene kartøfeler ½ pund smør som smeltes og røres til det bliver kolt deri komes katofelerne og 2 skever tvebager 8 æg og hviderne for sig selv ½ pæl sød fløde lit muskatenblom og 2 lod suker

Rortuges kage

1 pund smør røres i et varmt fad deri komes 1 pund revent suker og 1 pund fiint meel 10 ægblomer alt dette røres meget got deri komes de 10 velslaaede ægehvider

meel buding

8 lod fiint meel 8 lod smør 6 lod suker 2½ pæl fløde 12 æg smøret sætes paa ilden og deri røres det revene suker og noget af fløden i det øvrige af fløden røres meelet paa og derefter komes det i smøret og bages vel naar det er svalet komes de 12 ægblomer deri og tilsist ægehviderne som maa være vel piskede

til en boding

½ pot sød fløde 6 lod smør 6 lod meel 4 lod suker fløden skal koges man beholder saa meget tilbage at melet kan tværes i smøret melet sukret komes da deri og koges intil det bliver i smør det slaas da op i et fad og smøres derpaa komes 4 hele æg og 6 blomer og 10 slaaede hvider som røres i til sist formen strøes med tvebag den koger 1 time og skal ind saa snart den er færdig et stökke vanille

Juli kage

tag 1 pund meel 1 pæl melk ½ fiend pund rosiner 1 lod suker 1 skefuld gier 1 fiend pund smør og lad den løftes vel og bag den saa ved god ild

selskabs kage

tag 1 pund suker tør og tims det og 1 pund meel 1 pund smør smelt smøret og rør det til det bliver ieven tag saa blomen af 14 æg og rør deri og siden meelet lit efter lit ægehviden slaas og komes deri 2 sitroner hakes skalen af og saften upreses og komes deri smør formen og kom Deien deri og bag den ved ievend ild

2. KRONOLOGISK OVERSIGT

Hvor dokumentation kunne foretages, er den tilføjet med kursiv ud for begivenheden

Eksempelvis forklaring af dokumentation:

FT 1801, kort 324, side 14 = Folketælling 1801, mikrofoto-kort 324. Side 14 i det

Alm. Folketællingsskema

Kb. C73 Albæk-2, 6/10, p. 155 = Kirkebog for sogn nr. C73 Albæk, gruppe 2,

Kort nr. 6 af 10 kort i gruppen, kirkebogens side 155

DDA-FT 1840, Albæk = Dansk Data Arkiv (på internet, Folketælling 1840, Albæk sogn.

(Person søgning på grundlag af almindelige folketællingsskemaer)

KJ's hefte = Karen Jørgensdatters håndskrevne hefte fra ca 1820.

Kirkebogens og Folketællingens stavning af navne og disses orden er bibeholdt.

Forkortelser:

Kb = Kirkebog

RA = Rigsarkivet, Kbh

FT = Folketælling

DDA = www.dda.dda.dk.

OLA = Odense Landsarkiv

Udv. Dir = Udvandrerarkivet

AO = www.arkivalieronline.dk

Dr.lunds parceller 1826 = Dr.lund lokalhist. arkiv

Karen Jørgensdatter og hendes mor bærer samme navn, for at skelne er tilføjelsen "d. y." og "d. æ." anvendt.

1750		Jørgen Christenssøn Holdensgaard fødes i Albæk sogn, Vendsyssel
Forældre: Christen Jørgenssøn og Johanne Laursdatter I Holdensgaard, Albæk
Døbt nov 1750	Kb. C73 Albæk-2, 1/10
1757	7. jan.	Karen Jørgensdatter d.æ. fødes i Albæk sogn
Døbt 2. Post Epiph. 1757
Forældre: Jørgen Jenssøn og Else Nielsdatter i gården Strengholt	Kb. C73 Albæk-2 1/10
1778	17.p.
Trin.	Jørgen Christenssøn Holdensgaard og Karen Jørgensdatter d. æ. fra gården Strengholt bliver gift, trolovet marts 1778	Kb. C73 Albæk-1 6/7 p157
1779	3. juni	Johanne Jørgensdatter fødes
Forældre: Jørgen Christenssøn Holdensgaard og Karen Jørgensdatter d. æ	Kb. C73 Albæk-2 3/10
1781	14. april	Else Jørgensdatter fødes
Forældre: Jørgen Christenssøn Holdensgaard og Karen Jørgensdatter d. æ	Kb. C73 Albæk-2 3/10
1782		Johann Gottlieb Benjamin Exner fødes i Schmiedeberg, Schlesien	

- 1784 16. jan. Margrethe Jørgensdatter fødes *Kb. C73 Albæk-2 4/10*
 Forældre: Jørgen Christenssøn Holdensgaard og Karen Jørgensdatter d. æ
- 1787 Folketæl. Folketælling Holdensgaard, Albæk sogn, Børglum Herred *FT 1787 kort 290*
 1. familie: Christenssøn/Laursdatter (5 personer)
 2. familie:
 Jørgen Christenssøn, Mand (38)
 Karen Jørgensdatter d.æ., hans kone (31)
 Johanne Jørgensdatter (9))
 Else Jørgensdatter (7)) deres børn
 Margrethe Jørgensdatter (4))
 3. familie: Christen Christenssøns familie (7personer)
- 1787 12. jan. Johanne Laursdatter, Jørgen Christenssøns moder, dør 70 år gl.
- 1787 6. feb. Christen Jørgenssøn fødes *Kb. C73 Albæk-2 4/10*
 Forældre: Jørgen Christenssøn Holdensgaard og Karen Jørgensdatter d. æ
- 1787 Christen Jørgenssøn dør, 3 uger gammel *Kb. C73 Albæk-2 9/10*
- 1788 5. juni Anna Jørgensdatter fødes, døbt 3die post Trinitatis *Kb. C73 Albæk-2 4/10 p. 1*
 Forældre: Jørgen Christenssøn Holdensgaard og Karen Jørgensdatter d. æ
- 1790 20. dec. Maren Jørgensdatter fødes, døbt samme dag *Kb. C73 Albæk-2 5/10 p1*
 Forældre: Jørgen Christenssøn Holdensgaard og Karen Jørgensdatter d. æ
- 1793 11. juli Christen Jørgenssøn fødes, døbt 6die post Trinitatis *Kb. C73 Albæk-2 5/10*
 Forældre: Jørgen Christenssøn Holdensgaard og Karen Jørgensdatter d. æ
- 1795 21. marts Hans Christian Vilhelm Ringsted fødes i Holstebro *Kb. C73 Albæk-2 6/10*
 (den senere Julius Exners hustrus fader)
- 1796 25. nov. Karen Jørgensdatter d.y. bliver født. Døbt samme dag. *Kb. C73 Albæk-2 6/10 p. 155*
 Forældre: Jørgen Christenssøn Holdensgaard og Karen Jørgensdatter d. æ

- 1801 Folketæl. Holdensgaard i Albæk sogn, Børglum Herred FT 1801 Kort 324, p. 14
 Holdensgaard, 2. Fam.: Jørgen Christenssøn, Mand (52)
 Bonde og gaardbeboer
 Karen Jørgensdatter d.æ., hans kone (44)
 Johanne Jørgensdatter (22))
 Christen Jørgenssøn (8)) deres
 Karen Jørgensdatter d.y. (5)) børn
 Anna Jørgensdatter (13), tjenestepige, gården Heiselt) Kort 324, p. 15
 Maren Jørgensdatter (10), tjenestepige, gården Folden) Kort 324, p. 1
- 1801 Vibeke Christiane Hoffmann fødes
 (den senere Julius Exners hustrus moder)
- Begyndelsen af 1800-tallet Johann Gottlieb Benjamin Exner indvandrer fra Schmiedeberg, Schlesien,
 Som følge af Napoleonskrigene blev erhvervslivet i Schmiedeberg påvirket i uheldig retning – udbredt fattigdom

Schmiedeberg = Kowary (byens polske navn fra 1945).
 ("Kowal" betyder "smed" på polsk)

Oplysninger fra Jacek Leskow, Krakow, Polen:

Schmiedeberg = Kowary belonged to Prussia in 1782, when Johann Gottlieb Exner, was born. I am basing this opinion on the reasons of facts regarding the famous town Krzeszow (Grüssau), where one of the most famous baroque monasteries of Poland is located. Krzeszow is not too far from Kowary. Silesia joined Prussia in 1741. The name – Schmiedeberg – suggest metallurgy, there were mines and foundries there in the 17th century, and in the 19th century Kowary became quite famous for producing beautiful carpets.

In 1882 Kowary was joined by the railway with Hirschberg (Jelenia Gora) and Waldenburg (Walbrzych).

About the time when Johann Gottlieb Exner was born there were just German speaking, mainly protestant communities around Schmiedeberg and Grüssau.

History of Grüssau and the famous monastery may help answering the question, why Johann Gottlieb Exner has left Silesia's town of Schmiedeberg. One of the likely reasons are Silesian wars and Napolian war. Silesia went into a strong economic decline around 1810 (exactly when Napoleon was marching through Prussia to bring liberty to Poland). This is also stipulated in the history of Grüssau (Krzeszow), where after 1810, the monastery's affluence was lost. However, after 1848, Silesia underwent the "industrial revolution" and Kowary = Schmiedeberg became famous for carpet production.

Kowary ligger i det sydlige Polen, i Riesengebirge nær grænsen til Tjekkiet, ca 10 km NNØ for bjergtoppen Sniezka (tysk: Schneekoppe).

Schlesien

Oplysninger fra Politikens Historiske Atlas, 3. Udg. 2000

Før 1250 I Schlesien bor germanske stammer, nogen indvandring fra vest.

- 1368 Schlesien er sammen med Brandenburg og Mähren i kongedømmet Böhmen
 1524 Byen Breslau er luthersk. Schlesien blandet katolsk, luthersk, calvinsk
 1524 Schlesien, Böhmen, Mähren og Ungarn er under Habsburgerne
 1640 Hele Schlesien er luthersk, dog med små calvinske områder
 1741 Schlesien bliver preussisk (i det tyske forbund).

1810	29. april	Karen Jørgensdatter d.y. konfirmeres, Albæk kirke	<i>Kb. C73Albæk-2, 10/10</i>
1812	26. sept.	Karen Jørgensdatter d.y.'s far, Jørgen Christenssøn Holdensgaard, dør	<i>Kb. C73 Albæk-3 3/3 p. 226</i>
1813		Jens Thorsen, 28 år, Tjenestekarl, kommer til Albæk fra Randers, hvor han var soldat	<i>Kb. C73 Albæk-4, 5/7 p. 146</i>
1815	3. jan.	Karen Jørgensdatter d.y. i Holdensgaard, 18 år gammel, bliver gift med den 29-årige Gaardfæster i Holdensgaard, Jens Thorsen	<i>Kb. C73 Albæk-4, 5/7, p. 151 KJ's hefte</i>
1815	8. marts	Johann Gottlieb Exner, 33 år, Hoboist i Kongens Reg. gifter sig i Garnisons Kirke, Kbh. med Anna Jørgensdatter, 27 år, fra gården Holdensgaard i Albæk sogn i Vendsyssel Johann Gottlieb Exner er tilknyttet "Kongens Regiment" som musiker.	<i>Kb. 2-19-2 9/14</i>
1815	15. maj	Marie Louise Exner fødes, døbt 17. maj 1815 Forældre: Johann Gottlieb Exner og Anna Jørgensdatter	<i>Kb. 3-75-8</i>
1817		Carl Fritz Exner fødes Forældre: Johann Gottlieb Exner og Anna f. Jørgensdatter	<i>Kb. 3-75-9</i>
1818	27. maj	Karen Jørgensdatter d.y. flytter fra Jens Thorsen og "fra huus og hjem tillige med min bedagede moder paa grund af hans overdrevne grusomhed"	<i>KJ's hefte</i>
1818	12. juni	Karen Jørgensdatter d.y. separeres fra Jens Thorsen	<i>KJ's hefte</i>
1818	14. juli	Karen Jørgensdatter d.y. begynder som tjenestepige i Dronninglund	<i>KJ's hefte</i>
1819	8. juni	Carl Bjerring fødes (i 1860 gift med Caroline Exner)	
1819	2. okt.	Anna Jørgensdatter Exner dør – fra Adelgade 230, København	<i>Kb. 1-19-29 6/7</i>
1820	3. jan.	Karen Jørgensdatter d.y. angiver at bo i "Strædet" "Strædet" er navn på et hus eller en kort vejstrækning i Dronninglund	<i>KJ's hefte</i>

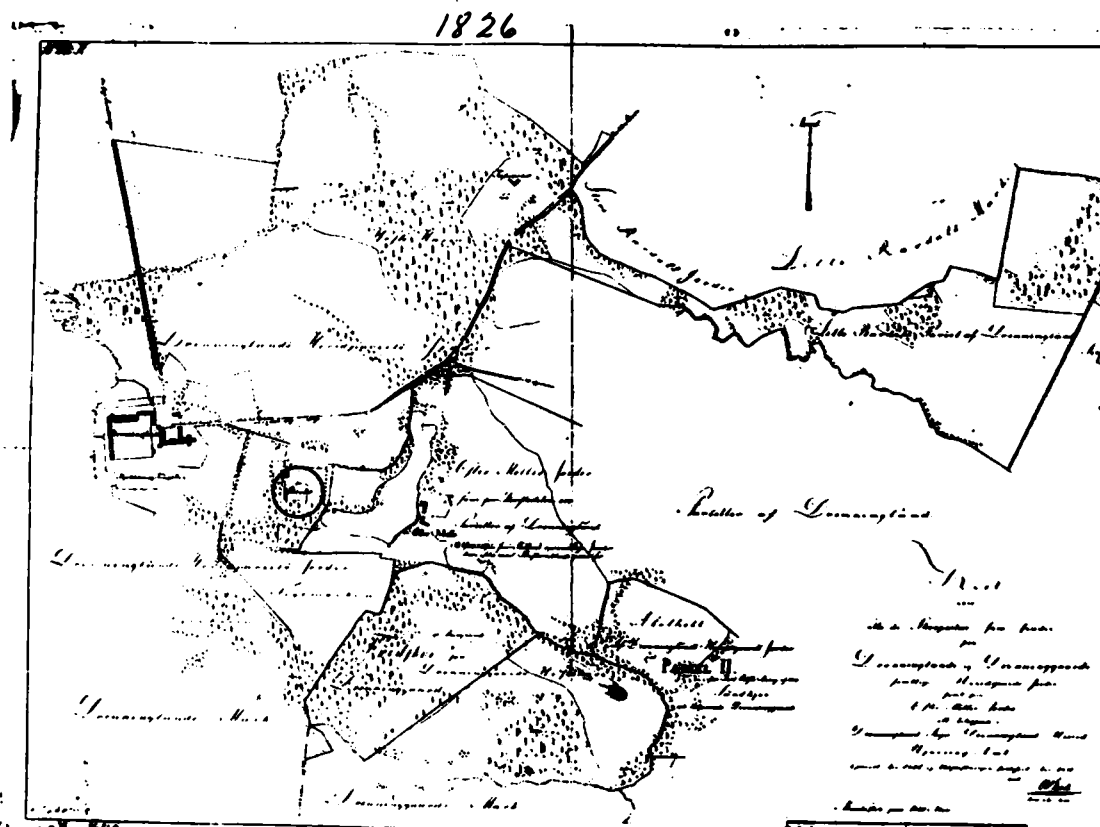
Strædet, Dronninglund

I kirkebogen for Dronninglund er anført følgende som slutbemærkning for kirkeåret 1821:

"Saaledes slutter kirkeåret 1821.
Strædet, d. 30. November 1821
C. F. Wejrums"

C. F. Wejrums bolig må følgelig antages at være beliggende i "Strædet"
Carsten Friis Wejrums var præst i Dronninglund 1790 - 1837

Da både præsten og Karen Jørgensdatter boede i "Strædet", kan K.J. have været tjenestepige hos præsten. En anden mulighed er, at hun var tjenestepige på Dronninglund Slot og boede i "Strædet", der ligger tæt ved slottet.

KORT OVER DRONNINGLUNDS PARCELLER 1826

Indcirklet er vist "Strædet", hvor Karen Jørgensdatter boede i 1821.
Dronninglund Slot ses til venstre på kortet.
1000 alen (ca. 630 m) = 2,5 cm

En af betingelserne for skilsmisse var, at en af parterne havde forladt hjemmet og ikke var kommet tilbage efter 3 år. (Ægteskabsordinansen af 1582). Efter tæpperettens nedlæggelse i 1797 overføres skilsmissegangene til de verdslige domstole på to måder: 1) skilsmisse ved dom, 2) administrativ skilsmisse. Ved administrativ skilsmisse forsøgte først mægling ved sognepræsten, dernæst fulgte verdslig mægling ved den lokale forligskommission. Hvis mæglingen var forgæves, kunne ægtefolkene søge amtet om separation. Efter 3 års separation kunne de så søge skilsmisse ad samme vej.

Uddrag af Landsarkivet for Fyn: Skilsmisse (til 1922)

- 1821 17. nov. Marie Louise Exner dør 6 år gammel Kb. 1-19-31
- 1823 Karen Jørgensdatter d.y. rejser fra Vendsyssel til København Kb. C73 Albæk
- 1825 30. nov. Johan Julius Exner fødes Kb. 3-75-12
Forældre: Johann Gottlieb Exner og Karen Jørgensdatter
d.y. - Døbt 3. Dec. 1825 3/19
- 1827 Karen Jørgensdatter d.æ., indsidderske, enke, flytter til København Kb. C73 Albæk-4 6/7
- 1827 4. juli Johann Gottlieb Exner gifter sig med sin første kones Kb. 2-19-12
søster, Karen Jørgensdatter d.y. 1/10
i Garnisonskirken, Kbh.
- 1827 19. nov. Anna Caroline Exner fødes Kb. 3-75-12
Forældre: Johann Gottlieb Exner og Karen Jørgensdatter
d.y. - døbt 24. Nov 1827 7/19

I 1828 blev det ved lov bestemt, at "hvert barn ved Daaben benævnes ei alene med Fornavn, men og med det Familie- eller Stamnavn, som det i Fremtiden bør bære" Endelsen "-datter" blev forbudt fra 1820.

- 1828 27. nov. Gottfried Adolf Exner fødes Kb. 2-19-3 5/15
Forældre: Johann Gottlieb Exner og Karen Jørgensdatter
d.y. - døbt 28. Dec. 1827 i Garnisonskirken, Kbh.

- 1831 14. jan. Christian Emil Exner fødes *Kb. 2-19-3 6/15*
 Forældre: Johann Gottlieb Exner og Karen Jørgensdatter
 d.y. – døbt 20. Feb. 1831 i Garnisonkirken, Kbh.
- 1832 29. april Carl Fritz Exner konfirmeres i Garnisonkirken, Kbh. *Kb. 2-19-8 4/7*
- 1833 Jan. Georg Rung (Gotfred A. Exners kommende svigerfader)
 udnævnes til forstander for Vaisenhuset, Kbh.
- 1833 30. maj Inger Henriette Sophie Jensine Ringsted fødes *Kb. 2-19-4 7/15*
 Forældre: Kapitejn Hans Christian Vilhelm Ringsted og *Dåbsatt.*
 Vibeke Christiane f. Hoffmann. Døbt 14. Juli 1833 i
 Garnisonkirken
- 1833 5. juni Frederik Wilhelm Exner fødes *Kb. 2-10-3 7/15*
 Forældre: Johann Gottlieb Exner og Karen Jørgensdatter d.y.
 døbt 5. juli 1833 i Garnisonkirken, Kbh.
- 1834 Folketæl. Exner, Borgergade 174 1.sal, Kbh. *FT1834 kort 10 p.243*
 Johann Gottlieb Exner (52), gift, Oboist v. Kongens Reg.
 Karen Jørgensdatter Exner (38), gift, hans Kone
 Karen Jørgensdatter d.æ., (78), enke, hendes moder
 Carl Fritz (17)) Hoboist v. Kongens Regiment
 Johan Julius (9))
 Anna Caroline (7)) deres børn
 Gotfred Adolf (6))
 Christian Emil (4))
 Frederik Wilhelm (1))
- 1834 24. dec. Frederik Wilhelm Exner dør 1½ år gammel *Kb. 2-19-15 8/8*
 Begraves 27. Dec. 1834
- 1835 Nanna Georgine Rung fødes
 (Gotfred Adolf Exners kommende hustru)
 Forældre: Georg Frederik Rung og Nicoline f. Lindgren
- 1838 29. marts Vibeke Christiane Ringsted f. Hoffmann dør *Kb. 2-19-16 5/8*
 "Hr. kapitejn Ringsteds Frue" 37 år gl. begr. 5. April 1838
- 1839 19. april Johann Gottlieb Benjamin Exner får dansk indfødsret *DDA*
 Ved lov af 19/4 1839 lbnr. 169
- 1840 Folketæl. Exner, Borgergade 174, 1. Sal, Kbh. *FT 1840*

Johann Gottlieb Exner (58), gift, Hoboist v. Kongens Reg.
 Karen Jørgensdatter d.y. (44), gift, hans kone
 Karen Jørgensdatter d.æ., (84), Enke, hendes moder
 Johan Julius Exner (15)
 Ane Caroline Exner (13)
 Gottfried Adolph Exner (12)
 Christian Emil Exner (10)

- 1840 Folketæl. Ringsted, Admiralg./Ved Stranden 159, 1. Sal, Kbh. *FT 1840*
 Hans Christian Vilhelm Ringsted (45), enkemand,
 Kaptein i 2. Jydske infanteriregiment.
 Peter Ringsted (10)
 Carl Christian Vibe Ringsted (4)
 Margrethe Nielsdatter (39), kokkepige
 Menig Thomas Nielsen Kjallerup (23), 2. Jy. Inf.reg., oppasser
- 1840 14. april Karen Jørgensdatter d.æ. dør, 84 år gammel *Kb. 2-19-16 6/8*
- 1840 26. april Johan Julius Exner konfirmeres i Garnisonskirken *Kb. 2-19-8 6/7*
- 1842 3.. april Anna Caroline Exner konfirmeres i Garnisonskirken *Kb. 2-19-8 4/7*
- 1843 8. okt. Gottfred Adolf Exner konfirmeres i Garnisonskirken *Kb. 2-19-9 1/4*
- 1845 Folketæl. Exner, Borgergade 174, 1.sal, Kbh. *FT1845 kort 92*
 Johan Gottlieb Exner (63), gift, f. i Schlesien, Hoboist
 Karen Exner (49), gift, f. i Albæk sogn, Vendsyssel, hans kone
 Johan Julius Exner (20), ugift, f. i Kbh., Elev af Kunstacademiet
 Caroline Anna Exner (18), ugift, f. i Kbh.
 Gottfred Adolph Exner (17), f. i Kbh., Skolediscipel
 Christian Emil Exner (15), f. i Kbh., Skolediscipel
- 1845 Folketæl. Ringsted, Admiralg./Ved Stranden 159, 1. Sal, Kbh. *FT 1845*
 Hans Christian Vilhelm Ringsted (50), Enkemand, f. i Holstebro
 Major af Infanteriet paa Ventepenge
 Peter Jensen Ringsted(15), f. i Kbh.
 Inger Henriette Sophie Jensine Ringsted (12), f. i Kbh.
 Carl Christian Vibe Ringsted (9), f. i Kbh.
 Thomas Nielsen Kjallerup (29) ugift, f. i Kjallerup, Oppasser
 Frederikke Marie Rødsted (21) ugift, f. i Helsingør, Kokkepige
- 1845 12. okt. Christian Emil Exner konfirmeres i Garnisonskirken *Kb. 2-19-9 1/4*
- 1847 Julius Exner maler billede af søsteren, Anna Caroline og tildeles Neuhausens præmie
- 1850 Folketæl. Exner, Klosterstræde 94, 2.sal, hjemmet af Klosterstræde *FT 1850*

og Skindergade

JohanGottlieb Benjamin Exner (67), gift, f. i Schlesien, Hoboist, Husfader
 Karen Exner (53), gift, f. i Jylland, hans kone
 Johan Julius Exner (25), ugift, f. i Kbh., Søn, Elev af Kunstacademiet
 Gottfried Adolf Exner (22), ugift, f. i Kbh., Søn, Student
 Christian Emil Exner (20), ugift, f. i Kbh., Søn, Student
 Anna Caroline (23), ugift, f. i Kbh., Datter

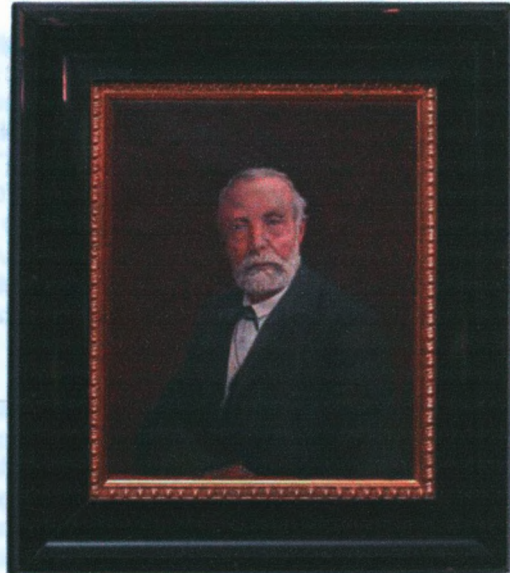
- 1850 Folketæl. Ringsted, Admiralg./Ved Stranden 159, 1. Sal, Kbh. *FT 1850 kort 177*
 Hans Christian Vilhelm Ringsted (55), Enkemand, f. i Holstebro
 Major på Ventepenge
 Peter Jensen Ringsted (20), ugift, f. i Kbh., Under militær uddannelse
 Carl Christian Vibe Ringsted (14), ugift, f. i Kbh.
 Laura Margrethe Kirstine Caroline Marie Thorsen (27), f. i Kbh., Tjenestepige
- 1850 14. dec. Gottfred Adolf Exner rejser fra København, indkaldt menig soldat i
 2. Forst. Batalion 4. Komp., Eckemförde *brev*
- 1851 aug. Gottfred Adolf Exner udnævnes til underofficer i *brev*
 2. Forst. Batalion 4. Komp., Eckemförde, senere Svansen
- 1852 16. feb. Christian Emil Exner forlader Danmark med skib over *Brev til*
 Landskrona og London. Vil rejse til Rio *Adolf Exner*
- 1852 april Exner-familien flytter fra Klosterstræde 94, 2.sal *brev*
 til Hauserplads 221 D, Forhuset, 1.sal
- 1852 maj Gotfred Adolf Exner permitteres som soldat og *brev*
 vender tilbage til København
- 1853 8. april Karen Exner f. Jørgensdatter d.y. dør af "Brystbetændelse", *Kb. 2-19-17*
 56 år gammel, Begraves 13. April 1853 *67*
- 1854 Johann Gottlieb Exner pensioneres (Dannebrogsmand)
- 1855 Folketæl. Exner, Hauserplads 221 D, Forhuset, 1.sal *FT 1855 kort 90*
 Johann Gottlieb Benjamin Exner (73), Enkemand, Husfader,
 Pens. Hoboist, f. i Schmiedeberg, Schlesien
 Johan Julius Exner (30), ugift, f. i Kbh., Kunstmaler
 Ane Caroline Exner (28), ugift, f. Kbh.
 Gotfred Adolf Exner (27), ugift, f. i Kbh., Theol. Student
- 1855 Folketæl. Ringsted, Admiralg./Ved Stranden 159, 1. Sal, Kbh. *FT 1855 kort 221*

Hans Christian Vilhelm Ringsted (60), Enkemand, f. i Holstebro
 Major på Ventepenge
 Inger Henriette Sophie Jensine Ringsted (22), ugift, f. i Kbh.
 Carl Christian Vibe Ringsted (19), ugift, f. i Kbh., Admitteret ved
 Den kgl. Militære Højskole
 Lisbeth Pedersen (34), ugift, f. i Budderup, Tjenestepige

- 1856 Gotfred Adolf Exner bestaar theologisk embedsexamen
 og bliver lærer ved Vaisenhuset, Kbh.
- 1857 9. sept. Johan Gottlieb Benjamin Exner dør af Kolera, 75 år gammel, *Kb. 2-19-18 2/5*
 Begraves 12. September 1857
- 1867-58 Julius Exner, studierejser: Dresden, Wien, Firenze, Rom, m.m.
- 1860 Folketæl. Adolf og Anna Caroline Exner bor Nørregade 43, 2.sal, Kbh. *FT 1860*
 Adolf Exner (31), ugift, cand. theol.
 Anna Caroline Exner (32), ugift, hans søster
- 1860 Folketæl. Ringsted, Admiralg./Ved Stranden 150, 1. Sal, Kbh. *FT 1860 kort 284*
 Hans Christian Vilhelm Ringsted (65), Enkemand, f. i Holstebro
 Major på Ventepenge
 Inger Henriette Sophie Jensine Ringsted (27), ugift, f. i Kbh.
 Lisbeth Pedersen (39), ugift, Butterup v. Holbæk, Tjenestepige
- 1860 28. juli Anna Caroline Exner gifter sig ("vies i huset", Kgbr.) med *Kb. 2-19-21*
 Assistent i Sø-Etatens Intendantur Carl Bjerring
 Forlovere: Justitsraad, Inspecteur ved Vaisenhuset G. Rung og
 Kunstmaler Julius Exner
- 1860 16. okt (Michaeli flyttedag) Julius Exner flytter ind på Overgaden oven *Lejekontrakt*
 Vandet nr 10, 1.sal
- 1863 15. juni Johan Julius Exner gifter sig i Garnisonkirken med *attest*
 Inger Henriette Sophie Jensine Ringsted,
 datter af Major H. Chr. Vilh. Ringsted og Vibeke Christiane f. Hoffmann.
 Forlovere: H. Ringsted, Major af Infanteriet og G.A.Exner, cand. theol.

Sophie Exner
malet af Jul. Exner

Julius Exner
malet af Aage Exner

1863		1863		1863		1863		1863		
St.	Brudgammels Navn, Alder, Fødselstid og Cykelstet.	Brudens Navn, Alder, Fødselstid og Cykelstet.	Brudgammels Navn, Alder, Fødselstid og Cykelstet.	Brudens Navn, Alder, Fødselstid og Cykelstet.	Brudgammels Navn, Alder, Fødselstid og Cykelstet.	Brudens Navn, Alder, Fødselstid og Cykelstet.	Brudgammels Navn, Alder, Fødselstid og Cykelstet.	Brudens Navn, Alder, Fødselstid og Cykelstet.	Brudgammels Navn, Alder, Fødselstid og Cykelstet.	
57	Michael fr. Johan Julius Exner, Mald. 27. 12. 1801	fr. Hjørdis Henriette Sophie Jensen Kongsted, 30. 11. 1801	Michael fr. Johan Alexander Wilson, København, 18. 12. 1801	fr. Charlotte Jane Emma Lind, København, 20. 12. 1801	Michael fr. Hans Karsten, Højst. 18. 12. 1801	fr. Karen Pedersen, København, 20. 12. 1801	Michael fr. August Gottlieb Haas, Christiania, 18. 12. 1801	fr. Andrea Wilhelmine Knud, København, 20. 12. 1801	Michael fr. Paul Christian Knud, København, 20. 12. 1801	fr. Caroline Amalia Schmidt, København, 20. 12. 1801
58	Michael fr. Carl Ferdinand Hansen, København, 20. 12. 1801	fr. Dorothea Frederikke Auguste, København, 20. 12. 1801	Michael fr. Johan Peter Daniel Knud, København, 20. 12. 1801	fr. Louise Margaretha Catharina, København, 20. 12. 1801	Michael fr. Jørgen Emil Theodor Knud, København, 20. 12. 1801	fr. Hansine Wilhelmine Knud, København, 20. 12. 1801	Michael fr. August Gottlieb Haas, Christiania, 18. 12. 1801	fr. Andrea Wilhelmine Knud, København, 20. 12. 1801	Michael fr. Paul Christian Knud, København, 20. 12. 1801	fr. Caroline Amalia Schmidt, København, 20. 12. 1801

Side fra Kirkebog

- 1863-64 Julius og Sophie Exner rejser i Sverige bl.a. Leksand i Dalarna
- 1866 24. juli Gottfried Adolf Exner og Nanna Georgine Rung gifter sig Kb. 2-12-21 7/17
Købmagergade 44, Kbh. ("vies i huset", Kgbr. 11.juni 1866)
Forlovere: Georg Rung, Forstander ved det kgl. Vaisenhus, Julius Exner, Maler
- 1867 24. april Holger Exner fødes. Forældre: Gottfred A. Exner og Nanna f. Rung Kb. 2-12-9
Døbt 22. Juni 1867 i Trinitatis Kirke
- 1867 21. maj Karen Laurie Wibeke Exner fødes. Kb. 2-21-48
Forældre: Julius Exner og Sophie f. Ringsted 10/12
Overgaden oven Vandet 10, Kbh. Døbt 16. Juni 1867, Holmens K.
Faddere: Kaptajn Peter Jensen Ringsted, Premierleutenant Carl
Christian Vibe Ringsted, cand. theol. Gottfred Adolf Exner
Frue Sophie Godfriede Elisabeth Ringsted f. Kroger,
Frue Sophie Exner
*Skønt boende i Vor Frøisers Sogn finder familiens kirkelige
handlinger sted i Holmens Kirke (under henvisning til lov af 4/4 1854)*
- 1867 Holger Exner dør i sit første leveår
- 1869 24. jan. G.A. Exner udnævnes til Forstander ved Vaisenhuset,
efter forstander Georg Rungs død den 7. Juli 1868
- 1869 21. april Karen Nanna Nicoline Elisabeth Exner fødes Kb. 2-12-27 7/10
Forældre: Gottfred Adolf Exner og Nanna f. Rung
Kjøbmagergade 44 (Vaisenhuset) Døbt 1. Juli 1869
I Trinitatis Kirke. Faddere: Forældrene, Elisabeth Rung,
Prof. Fr. Rung, A. Rung, J.Exner
- 1870 Folketæl. Jul. Exner, Overgaden oven Vandet 10, 1.sal, Kbh. FT1870 kort 446
Johan Julius Exner (44), Genremaler, Husfader, f. i Kbh.
Inger Henriette Sophie Jensine Exner (36), Husmoder, f. i Kbh.
Karen Laurie Wibeke Exner (2), f. i Kbh.
Nina Vilhelmine Barfod (16), slægtning, f. Ll. Lyngbye Præstegaard
Ane Marie Sofie Christensen (21), tjenestepige
- 1870 Folketæl. Exner, G. A. Kjøbmagergade 44 (Vaisenhuset), Kbh. FT1870 kort 280
Ejendommen huser 34 personer
Gottfred Adolf Exner (41), gift, Inspektør ved Vaisenhuset
Nanna Georgine Exner, f. Rung (35), gift, husmoder
Karen Nanna Nicoline Elisabeth Exner (under 1 år)
Nicoline Rung (68), enke, husmoderens moder
Elisabeth Rung (37), husmoderens ugifte søster
To tjenestepiger
I huset bor også en portner og en lærerfamilie

- 1870 Folketæll Anna Caroline f. Exner, Nørregade 43, Kbh. *FT 1870 kort 422*
 Carl Bjerring (51), cand. phil., ass. ved Orlogsværftet
 Anna Caroline Bjerring, f. Exner (42), underviser i musik
- 1870 19. maj Clara Gustava Brandt fødes i Örkeljunga, Sverige
 Forældre: Fredrik Brandt og Adle f. Cederberg
 Døbt 25. Maj 1870. (I 1895 gift med Aage Exner)
- 1870 4. juli Adolff Sophus Aage Exner fødes *Kb. 2-21-47 3/12*
 Forældre: Julius Exner og Sophie f. Ringsted
 Overgaden oven Vandet 10, 1.sal, Kbh.
 Hjemmedøbt, fremstillet 9. Sept. 1870 i Holmens Kirke
 Faddere: Pastor Peter Marius Barfoed, Prof. Carl Peters og Hustru,
 Landskabsmaler Gotfred Rump, Fru Caroline Bjerring
- 1870 15. dec. Hans Christian Vilhelm Ringsted dør, 75 år gl. *Kb. 2-19-25 9/11*
- 1872 29. aug. Poul Erland Exner fødes *Kb. 2-21-47 5/12*
 Forældre: Julius Exner og Sophie f. Ringsted
 Overgaden oven Vandet 10, 1.sal, Kbh. Døbt 3. Okt.1872 i Holmens Kirke
 Faddere: Billedhugger O. Evens, Architecturmaler Jeppesen,
 Inspecteur Exner ved Vaisenhuset, Forældrene,
 Frøken L. Ringsted, Frøken Nina Barfod
- 1873 7. aug. Nicoline Rung, Nanna Georgine Exners mor dør, 71 år gammel
- 1873 Julius Exner flytter fra Overgaden oven Vandet 10 til Hauserplads 14
- 1874 22. jan. Poul Johannes Georg Fritz Julius Exner fødes, døbt 13/5 74 *Kb. 2-12-28 2/11*
 Forældre: Gottfred Adolf Exner og Nanna f. Rung
 Faddere Capt. C. Ringsted, Prof. Exner, cand. phil. C. Bjerring
 Cand. theol. F. Dorph. Frk. Sophie Rung, Fru Bjerring
- 1880 Folketæll. Exner, Jul. Hauserplads 14, 3. sal *FT 1880 kort 5476*
 Johan Julius Exner (54), gift, f. i Kbh., Professor, Genremaler
 Inger Henriette Sophie Jensine Exner (46), gift, f. i Kbh., Husmoder
 Karen Laurie Vibeke Exner (12)
 Adolf Sophus Aage Exner (9)
 Poul Erland Exner (7)
 Margrethe Jensen (29), ugift, Græsted sogn, Frb. Amt, Tyende
 "Lejligheden har 7 værelser. Huslejen er 360 kr for et halvt aar"

- 1880 Folketæl. Exner, G. A., Nørre Farimagsgade 40 (Vaisenhuset) *FT 1880*
 Gotfred Adolf Exner (51), gift, Vaisenhusets Inspecteur
 Nanna Georgine f. Rung (45), gift, hans kone, husmoder
 Elisabeth Rung (47), husmoderens ugifte søster
 Karen Nanna Nicoline Elisabeth Exner (10)
 Poul Johannes Exner (6)
 Enepiggen Frederikke Seliger (36), fra Roskilde
- 1880 Folketæl. Anna Caroline f. Exner, Nørregade 43, Kbh. *FT 1880 kort 5602*
 Carl Bjerring (61), cand. phil., ass. ved Orlogsværftet
 Anna Caroline Bjerring, f. Exner /52), sang- og musiklærerinde
- 1885 Folketæl. Exner, Jul., Hauserplads 14, 3.sal *RA-FT 1885 15483*
 Johan Julius Exner (59), gift, f. i Kbh., Husfader, Genremaler
 Inger Henriette Sophie Jensine Exner (51), gift, f. i Kbh., Husmoder
 Karen Laurie Vibeke Exner (17), f. i Kbh., Datter
 Adolff Sophus Aage Exner (14), f. i Kbh., Søn
 Poul Erland Exner (12), f. i Kbh., Søn
 Marie Sophie Christiansen (30), f. i Sæby Sogn (Sjælland), ugift, Tyende
- 1888 8. juli Gotfred Adolf Exner rammes af et apoplektisk anfald, der
 tvinger ham til at opgive sin stilling som inspektør ved Vaisenhuset
- 1890 Folketæl. Exner, Jul., Kgs Nytorv 1., Baghus 1, 2. og 3.sal (Charlottenborg) *FT1890*
 Johan Julius Exner, maler, professor (64)
 Inger Henriette Sophie Jensine (56), f. Ringsted, Husmoder
 Karen Laurie Vibeke Exner (22), ugift, Datter
 Aage Sophus Adolff Exner (19), maler, Søn
 Poul Erland Exner (17) Handelslærling, Søn
 Emilie Jørgensen (20) fra Skelskør, Ene pige
- 1890 Folketæl. Anna Caroline f. Exner, Nørregade 43, Kbh. *FT1870*
 Carl Bjerring (71), cand. phil. Ass. ved Orlogsværftet
 Anna Caroline Bjerring, f. Exner (62), sanglærerinde
- 1895 Folketæl Exner, Jul., Kgs Nytorv 1. Baghus 1.sal (Charlottenborg)
 Johan Julius Exner (69), f. i Kbh. Husfader, Genremaler, Professor
 Inger Henriette Sophie Jensine Exner (61), f. i Kbh., Husmoder
 Karen Laurie Vibeke Exner (27), f. i Kbh., Datter
 Margrethe Juliane Theodora Hansen (25), f. i Kbh., ugift, Tyende
- 1895 30. april Karen Exner sejler med S/S Thingvalla fra Kbh. til New York *Udv.dir 1893-96*
 Billet nr.731, reg. 30. April 1895 *kort 2/12*
 Ankomst til New York d. 17. Maj 1895 *www.ellisland.org*

- 1895 Aage Exner rejser til Rumænien for udsmykning af kirken "Manastina Sinaia"
- 1895 Dec. Aage Exner kommer hjem for bryllup
- 1895 19. dec. Aage Exner og Clara Brandt viet i Borby, Sverige *vielsesattest*
- 1896 januar Aage og Clara Exner rejser til Rumænien
- 1896 4. april Poul Erland Exner sejler med S/S Hekla fra Kbh. til New York
www.ellisland.org
- 1897 31. marts Gustav Johan Adolf Exner fødes i Bukarest, Rumænien *Dåbsaft.*
Forældre: Aage Exner og Clara f. Brandt, Bukarest
Døbt 26. April 1897 i "Evang. Kirchengemeinde in Bukarest"
Faddere: Fri. Luise Schulze, Jul. Exner, Adolf Marschall in
Littlefalls, Nordamerika
- 1897 april Julius Exner er i Rumænien for Johan Exners dåb d. 26. april
- 1899 14. april Gunild Holt fødes. Forældre: Sognepræst Christen Jensen Holt og
Sophie f. Lind, Krogsgade, Kbh. – Døbt 23. April 1899
- 1901 Folketæll Exner, Jul., Charlottenborg, Forhus 2.sal, Kgs. Nytorv, Kbh. *RA-FT 1901*
J. Exner, Kasserer ved Kunstakademiet, Kunstmaler *Film 15879*
Fribolig: 6 værelser samt atelier i mellembygningen
(for alle friboliger i Charlottenborg er kun familiens husfader
nævnt på folketællingsskemaet)
- 1902 Gotfred Adolf Exners hustru, Nanna Georgine Exner f. Rung
dør, 68 år gammel
- 1902 ult. april Julius Exner besøger Aage og Clara Exner i Rumænien
- 1903 15. marts Gotfred Adolf Exner dør, 75 år gammel
- 1904 Johan Exner kommer til Danmark for at begynde skolen og
bo hos Julius og Sophie Exner på Charlottenborg

1904	26. juli	Johan Fredrik Exner og Clara Exner i Sverige i anledning af Johan Brandts 70-års fødselsdag	Foto
1905	15. feb.	Johan Fredrik Brandt dør, 70 år gammel
Begraves på Borby kirkegård d. 23. feb. 1905	
1905	1. juni	Aage Exner tager fra Kbhvn. på studierejse til Island	Postkort til
malervennen
Munkedal
1906	Folketæl.	Exner, Charlottenborg, Forhus 2. sal, Kgs Nytorv, Kbh.
Julius Exner, (81), f. i Kbh., gift, Husfader, Professor
Sophie Exner (73) f. i Kbh., gift, Husmoder
Margrethe Hansen (37), ugift, Tjenestepige	RA-FT 1906
Film 17107
1910	15. nov.	Julius Exner dør, 85 år gammel, 20. nov. begravet på Holmens Kirkegård	
1915	Jan.-feb.	Julius Exners enke, Inger Henriette Sophie Jensine dør, 82 år gammel	
1915	18. feb.	Boopgørelse efter Julius og nu afdøde enke Sophie f. Ringsted	
1923	7. juni	Johan Exner tiltræder præsteembede i Hald (ved Randers)	
1923	20. sept	Johan Exner og Gunild Holt gifter sig, Nazareth Kirken, Kbh.	
1924	22. aug.	Karen Exner fødes
Forældre: Johan Exner og Gunild f. Holt	
1926	25. marts	Johannes Exner fødes
Forældre: Johan Exner og Gunild f. Holt	
1928	18. feb	Elsebeth Exner fødes
Forældre: Johan Exner og Gunild f. Holt	
1929	24. nov.	Poul Aage Exner fødes
Forældre: Johan Exner og Gunild f. Holt	

- 1931 **Aage og Clara Exner flytter fra København
til Hald Præstegård**
- 1931 12. maj **Clara Sofie Birgitte Exner fødes
Forældre: Johan Exner og Gunild f. Holt**
- 1932 12. nov. **Bent Exner fødes
Forældre: Johan Exner og Gunild f. Holt**
- 1933 23. okt. **Clara Exner dør, 63 år gammel, begravet på Hald kirkegård**
- 1934 20. marts **Bodil Exner fødes
Forældre: Johan Exner og Gunild f. Holt**
- 1951 20. sept. **Aage Exner dør, 81 år gammel, begravet på Hald kirkegård**
- 1954 10. nov. **Karen Nanna Nicoline Elisabeth Exner, dør 85 år gammel, begravet på
Holmens kirkegård**
- 1970 30. dec. **Gunild Exner dør, 71 år gammel, begravet på Hald kirkegård**
- 1981 28. marts **Johan Exner dør, 83 år gammel, begravet på Hald kirkegård**

Folketallet i København

Hovedstaden (Kbh. Frb. og Gentofte)		Hovedstaden med forstæder
1801	104000	119000
1840	126000	147000
1870	202000	235000
1901	492000	520000
1921	701000	752000

3. DEN ÆLDSTE EXNER-FAMILIES BREVE

Kiere Adolf

Dit brev af 20 dennes modtog jeg dags dato samt pakken. jeg kunde vel have løst at sitte mig her for i fortroelighed at tale en stund med dig. men da det er langt paa eftermiddagen og jeg vil have brevet bort i dag. saa er der ikke videre tid, og hvad jeg egentlig har at skrive er snart sagt – angaaende stillingen for dig, og om vores raad og svar paa dine breve stillingen vedkommende, da forstaar jeg dig ikke – den 7 og den 12 om morgenen og den 12 om aftenen Denne Maaned skrev jeg dig til. di to første i et brev og deri gav jeg dig al den oplysning som kan faaes, og Hovedsagen var som jeg nu vil gientage. at det første skrit mod udgaad fra dig selv. menlig at du personlig henvender dig til din överste foresatte og faar hans tilladelse at du maad stille for dig, og da maad vel andre giöre resten hvortil vid er villig af yderste evner ogsaa dette har jeg sagt dig. her ligger to Spörgsmaal for os som bliver saa meget sværere at besvare. da vi ikke kan løse dem: faaer vi fred varig fred, saa forkaster man og ubetinget at stille for sig. nu da snart den halve tid er borte, men beholder vi ikke fred saa er der ingen sammenligning om din fremtids vel – og nogle hundrede daler. hvorfra man enog skulde tage dem. Kuns Een ting vil jeg utalle mig mere bestemt om en i mine forrige breve. om denne gjenstand at bliver der stillet for dig da maad stillingsmanden paatage sig all den tid der er tilbage af denne faste — *) aar. thi paa en anden maade har du vel temlig rigtig benævned dette for et lotterispil.

Din Hengivne Moder

K: Exner

Kiöbenhavn 27 April 1851

*) *ulæseligt*

Köbenhavn 16. Maj 1851

Min kiere Adolf

Jeg var i Frue Kirke i dag Bededag – jeg sad på een af disse bænke forand Prækestolen hvord jeg saa ofte havde Eder samlet omkring mig da i ennu var børn. Nu var og er jeg saa Eene – hverd er paa sine veie og du som er det tunge sted fraværende – det gjorde mig meget veedmodig og dertil Dagens egen betydning som byder os alle at beskue vores Eget jeg . Saavel paa den tilbagelagte vei. som den vei der ligger forand – Men vi vil ikke ængstes. tro tör vi med barnlig tillid sige: Min fader du som er i Himmelen, du forlader ikke dit Haabende barn. der tillidsfuld skuer op til dig fra Jorden. da har vi en støtte som ikke svigter i liv eller i död, og vel os egen Erfaring har stafæstet, at vor tro, vor Haab var ikke bygget paa sand, men paa det guds ord som aldrig svigter - hvor det blant andre guds tilsagn heder jeg vil ingentunde forlade Eder hjælpelöse i Verden -
Min Adolf jeg har i længere tid ventet brev fra dig. det er snart et maand siden du skrev det siste brev som jeg som sævanlig strags besvarede. Hvad kan være aarsag til din taushed. du er dog vel ikke bleven syg igien, at jeg er og har i længere tid været bekymret for dig. behöver jeg vel næppe at sige dig – din fremtid vil jeg ikke beröre förend jeg faaer svar paa mit siste brev eller rettere breve. og da veed du at jeg vil giöre alt hvad der kan giöres. Efter omstændighederne - - -

Kjöbenhavn den 25de Mai 1851

Kjære Broder !

Dette er det tredie Brev vi skriver Dig til uden at have faaet Svar og da dette er imod Sædvane maa vi befrygte at du ikke selv er istand dertil. Hvad denne Uvished om dit Befindende er for os især for Moder kan du begribe. endnu lever vi i Haabet i Löbet af en Uge at faa Brev fra Dig og sker dette ikke maa vi henvende os til Kompagniet du staaer ved.

Din trofaste Broder
J. Exner
boende Hjörnet af Klosterstræde
og Skindergade No. 94 2den sal

Kiöbenhavn den 24 Juli 1851

Min kiære Adolf

At begynde Dette brev er vist ikke saa let for mig thi det skulde vel ske med end Unskylning af min sendrægtighed med at skrive Denne gang. Men hvorfor opføre sig saaledes at mand behöver at giöre end unskylning. hvorfor ikke strags giöre hvad Ret er, og da behöves der ingen undskylning. Dog naar feilen er begaaet da bedre at tilstaad den end med stolt taushed gaad den forbie. Eller hvad der er endnu väer frækt at nægte den - Men ieg hörer dig spørge. hvor vil min Moder hen med den indledning. thi maadsked at du ikke har lagt mærke til tiden, som ligger imelem dit siste brev og mit og sant at sige er det næsten og saaledes --- *) mig noget aparte har der ogsaa väret som i denne tid har optaget tiden mere end sævanlig. - deels med dine söskendes uflugt paa landet og Ennu mere med at min söster fra Tyländ har i Denne tid väret her. hun er nu afreist og end kierlig hilsen bringer ieg dig fra hende. Kiære Adolf Du giör ved sammen ligning med fortid og nu i din soldaterstilling. Hvor som det lader, du foretrækker den förste tid for nu. at du har Ret tvivler ieg ikke om. med hensyn til aanden i det hele i soldatlivet. men for resten glæder du dig sikkert tillige med alle veltænkende Danske som tyskere at vi dog nu har det beste Haab til fredens Vedligeholdelse, og garnisonlivet, hvilke former det end paatager sig, er i fred dog forbigaaende - ieg tænker saa ofte paa inbyggerne i byen hvord du er. hvad de har skiftet Karakter i den siste tid . dog den tid ieg her vil beröre. er temlig langt tilbage, omtrent 1806 til 1814 havde min söster Grete plads hos en familie Hazelbalch som HuusJomfru og denne familie og byen Ekernförde og inbyggerne og omegnen stemte hende altid til lovord og glæde med tanken om alt det gode hun der havde nyt - dog bölgegangen som er sat i bevægelse af et slet parti vil vel engang lægge sig og da saa haaber vi det bliver saa meget skiönneres som tröket der er gaaet forud har väret saa haart og derfor kan det paafölgende gode bedre paaskiönnes her kunde være plads til mere men ieg har egentlig ikke stort mindre. da som du siger i et af dine breve " man bliver færdig med sit skriverseri förend skilsmisserne er udlöben." - dog du utrögte dig smukere - men min adolf hver tid bringer sin forandring og sine nye tanker og derfor vil vi aldrig i det minste ikke vi to holdes tilbage for at skrive af den grund at vi ikke skulde have noget at medele hinanden. vel er medelelserne afstugene, ia under tiden kolde i et brev da man næsten maa som lægge baand paa sine Yttringer at de ikke blöve anderledes en at det er saavit ligegyldigt om uvedkommend skulde læse det. - dog dette giælder kun til dig i din nuvärende stilling. mod mig behöves ikke disse hensyn der har et fast hjem. gud være hos dig og give dig den Aand som giör de svage stærke og den tro som flötter bierge eller med andre ord för skulde biergene flötte sig, för min tro og mit haab paa gud og den Herre Jesus. skulde svigte, men vi behöver altid at bede som fordum hans disipel o herre förög os troen at vi i alt maad seire over os selv. din kierlige moder k. Exner

*) ulæseligt

Egernfjord, 27. Juli 1851

Kjære Moder

Naar jeg i dag griber Pennen, er det ikke uden en vis Frygt, thi det er nu næsten 3 Uger siden, jeg modtog dit sidste Brev, af 4de Juli. Jeg har længe ventet paa Brev og afholdt mig fra at skrive, da Turen var Din. –

Endelig i dag skriver jeg til Dig uden at afvente Brev for dog endelig engang at give Dig Underretning om mig igjen. Som Du seer boer jeg endnu i den gamle By Ekernförde, og ærgrer mig som sædvanligt, dagligen over den. – Du maa undskyldte, at jeg bestandig taler i samme Tone, men naar nu Stemningen engang ikke er god, kan jo Tonefallet ikke være det. – Som medvirkende Grund til Misstemningen, for mig, en dansk Soldat, er ogsaa den i mine Tanker altfor store Overbærenhed, Kommandanten hidtil har vist mod de fjendtligsindede i Byen. – Dog det har netop nu forandret sig; pludseligen som et Lyn slaar strænge Befalinger ned mellem Indvaanerne, og Grunden skal jeg fortælle Dig.—Den 25. Juli var Aarsdagen efter Slaget ved Isted, og Kommandanten, min Batailloncommandeur, Major Vett, vilde høitideligholde Dagen med en Fest for Bataillonen i en indenfor Byen liggende lille Skov. – Alting er forberedt. – Øvelserne som er afpassede den Dag, som kun skal indvies til Mindet om Seiren. – Bataillonen stiller da ogsaa om Formiddagen Kl. 9 til Parade, og jeg med, noget, som ellers sjælden sker, Majoren taler nogle passende ord til os og oplæser en Proklamation fra General Krogh for os. – kort derpaa skiller vi ud. Paa Tilbageveien har Byen skiftet Udseende; den har ogsaa tænkt paa Dagens Betydning; Gardinerne ere trukne for Vinduerne de fleste Steder; alle Huse ere blevne Sørgestuer, og Indbyggerne vandrer klædte i Sort om paa Gaderne. – Soldaterne ærgre sig, men Disiplinen holder dem i Tømme; skrev Indberetningen herom til Majoren. – Og derved bliver det. – Om Eftermiddagen stiller vi igjen for at afholde Festen. – Majoren samler os i Kolonne; han takker os for vor rolige Opførsel, men lover os, at denne fjendtlige Demonstration ikke skal blive ustraffet, at de skyldige ikke skulle have gjort det omsonst og beder os derfor at holde en glad Dag. – Vi marscherer da ud af Byen og lade den skjytte sig selv saagodt den kan forliges med den stærke Vagt; og det gjør den nok; thi Soldaterne har Patroner i Tasken. – Vi havde da en fornøielig Dag ude i Skoven med Dands, Lystighed, Æden og Drikken; om Aftenen marscherer vi hjem. – Alt er stille. – Men fra nu af er Beleiningstilstanden skjerp; Gadedøren skulle staa aaben om Natten, for at Soldaterne kunne komme ud, naar det gjelder; Ingen maa være paa Gaden efter Kl. 10 o. s. v. . – Det er nu en liden Episode herover, som maaske kan falde Dig kjedelig, men dog opfylder vor Interesse, og lad det derfor nu være fortalt. –

(fortsættes næste side)

(fortsat)

Nu skulde jeg fortælle lidt om mig selv. - Jeg maa da først fortælle , at jeg ikke længere er Menig. - Om et Par Dage reiser Foureren hjem, og jeg overtager da rimeligvist hans Forretninger. - Jeg er derfor bleven Undercorporal og bærer en Snor og en Knap som saadan; det er kun eet trin høiere end Menig; men jeg troer aldrig jeg vil være mere, for Permissionens Skyld. - Efter Reglen skal allerede en Undercorporal ligge 1 Aar længere i Tjenesten, men det er ikke blevet overholdt i disse Krigsaar, og det trøster mig. - Dog høiere vil jeg næppe vove mig, og kan jeg ikke udføre Fourertjenester som Undercorporal vil jeg vist ikke have med det at gjøre. - Jeg selv har Intet gjort derfor ; men en Dag blev jeg udnævnt til Undercorp. i Bataillonsbefalingen og saaledes var jeg det da. - Derfor kan jo ogsaa det være godt; at det er behageligere, er jo aabenbart . - Lad derfor det kun komme, som komme skal. - Der var vel ingen Fare derved, og jeg sikrer mig herved en temmelig uafhængig Stilling som Fourer. -

Jeg maa slutte dette mit vistnok kolde Brev, da Pariret slipper. Forventende et finurligt Brev underskriver jeg mig som sædvanlig
Eders hengivne
Søn og Broder Adolf

Min adresse er nu: Til G. A. Exner, Undercorporal No. 18 ved 2. Forst. Batt. 4. Komp. i Eckernförde. -

Helsingør den 27 Juli 1851

Kjære Moder

Du veed kjære Moder det var min Bestemmelse at tage hjem som den 28de men Signe vil nødig give slip paa mig , og da Jomfru Hammer reiser til Kjøbenhavn paa Løverdag saa have vi bestemt at gjøre Reisen tilsammen, altsaa kjære Moder paa Løverdagaften kan du vente din Caroline. Jeg har det godt, Dagene ere hengaaede for hurtig, en venlig hilsen fra Signe og fra din hengivne

Caroline

Kjære Broder

Jeg gratulerer til Din nye Værdighed blot det ikke gjør Din Tjenestetid længere, jeg kom igaar fra Helsingör jeg har tilbragt 8 Dage dernede hos forrige Jomfru Heunck nu Madam Riis, du kan tro at jeg rigtig har streiffet om i Omegnen, den er skjön - skjønnere end noget Sted jeg har været i Sjælland. lidt udenfor Helsingör ligger Marienlyst, jeg kan ikke beskrive dig hvor der er smukt, paa den ene Side Vandet bekrandset af Kullen og Sverrigskysten, paa den anden Side det smukke lille Slot Marienlyst, som er omgivet af den skjønneste Skov—*) Bakker høiere end dem ude i Gandløse, i denne Skov var der foranstaltet en Fest i Anledning af Isted Slaget den lignede meget Markedet i —*), hvor Du jo ogsaa var med; Kronborg besøgte jeg næsten daglig, det er en mageløs prægtig Bygning man maa der i Sandhed beundre den gamle Havnestads Byggekunst, og Du maa tillige tro at den fra Kronborgs Flagbatteri er den mest udsøgte Udsigt man kan tænke sig.

Nu maa jeg berøre lidt den overordentlige Solformørkelse, den iagtog jeg fra en Altan som var bygget paa et høit Huus, hvorfra der var Udsigt over hele Sundet, og da Formørkelsen var størst ved Aften. var den ganske tydelig ogsaa ved Kullen. Du kan tro Det var et skjönt ophøiet Syn, et Syn, som Erindringen altid vil bevare. — Nu har jeg fortalt Dig den smule Nyt angaaende mig selv, og nu er mit Skrivers ogsaa snart færdig, Julius og Emil er i Gandløse i deres gamle Residens Nu har jeg kun at slutte med en kjærlig Hilsen fra din bestandige

Hengivne Søster Caroline

*) ulæseligt

Kjöbenhavn den 31 Juli 1851.

Karen Exner skriver videre på Carolines brev:

Min kære Adolf, jeg seer af dit brevs dato at vores breve formodentlig har kryset hinanden. tæt hos dig. Thi jeg formoder at du modtog mit ogsaa om søndagen. som du sendte dit fra dig - du siger at den lille episode som du har fortalt maaske kunde kede mig. men det er jo netop hvad du oplever som har saa megen interesse for mig. vel var det ulige mere behaglig. naar dine beretninger vare anderledes angaaende Invaanerne. men man kan dog kun fortælle hvad man oplever og ikke hvad man ønsker at opleve. jeg fortalte dig i mit sidste brev om inbyggernes gode forstaaelse med os forhen og at den vil komme igien i tidens løb. kan der næppe være tvivl om. men dette forringer ikke det stykke med nutiden. at du nu har usigter til at være fri. for det mest besværlige i din stilling er som du vel kan tænke dig mig saa inderlig kiert. og at det skulde have nogen inffydelse paa at forlænge din tjeneste tænker jeg dog ikke. deels fordi som du selv siger. at det ikke har været saa strængt overholt. og deels ogsaa for at jeg antager som mest at du staaer dig godt med dine foresatte og at de kiender din tillige stilling og altsaa ikke vil forholde dig, at elipe snarest mueligt for at naae din bestemmelse - din hengivne moder

K. Exner

Eckernförde den 6te August 1851

Kjære Moder !

Hvad jeg skrev i mit sidste Brev, er nu skeet. Foureer Viby er permitteret, og jeg indtager hans Plads. Jeg sætter mig til at skrive hjem, efterat jeg har afgjort mine Forretninger for idag. – Om jeg forbliver i min Stilling som Undercorporal eller, om jeg skal avancere høiere, veed jeg ikke. – I detmindste fortalte Capitainen mig iforgaars, at jeg nu blev Underofficier, og da jeg fremsatte min Frygt i denne Henseende for ham, forsikkrede han mig, at en Underofficier i Forstærkningen altid permitterer med de Menige; Noget, der rigtignok hidtil stedse er bleven overholdt. – Men det er dog en mislig Sag; thi sæt, at min Bataillon blev opløst, Noget, den vist engang skal, og jeg gik over til en anden Bataillon, var jeg ikke mere Forstærknings-Underofficier, men Linie-Underofficier; dette fremsatte jeg ogsaa for Capitainen, og hans Svar var da ikke saa bestemt. – Det er et Lotterispil idetmindste, og dog handler jeg ikke med den Kraft, som jeg maaskee skulde; thi gik jeg op til Capitainen og erklærede, at jeg ikke vilde være mere, kunde Ingen tvinge mig dertil; den ringe Fordeel, som den større lønning giver, vilde være dyrekjøbt, hvis Priesen var et Aars Forlængelse. – At Capitainen gjør det for at gjøre mig godt, det veed jeg, og at det kan gaae godt, selv om jeg blev Underofficier, veed jeg ogsaa, saalænge den nuværende Indretning bestaaer; men denne Indretning kan Krigsministeren med et Pennestrøg forandre, og da kan hverken Capitain eller Bataillonscommandeur, som du i dit brev venter, permittere mig. – Og dog gjør jeg Intet, og hvis min Udnævnelse kommer, tager jeg vel imod den; og hvad har da alle mine skjønne Raisonnementer betydet, hvad have de gavnet mig? Jeg har siddet og raisonneret, for at høre mig selv tale, men ikke for at belære mig selv. – At jeg handler i Svaghed og Blindhed, er det mildeste, der kan siges om mig; og at jeg ikke bestemt modsætter mig, har sin Grund i, at det er uvist, at Tjenesten forlænges og ikke vil forlænges mere for Underofficiere end for Undercorporalen. Jeg har isinde endnu engang at henvende Spørgsmaal til Capitainen desangaaende, hvis ikke Udnævnelsen allerede er udstedt, og derpaa vil jeg lade Fem være lige. – At jeg handler saaledes, har sin Grund i, at jeg blev Foureer; Undercorporal maatte jeg blive; thi det var upassende, at en Menig forrethede en saa høi Underofficiertjeneste; og saa kunde jeg jo næsten lige saa godt gaae endnu høiere op i Rangen. – Foureer Viby er reist til Kjøbenhavn. – Jeg havde Lyst, til at han skulde besøge Eder; jeg venter, at han vil skrive mig til, og i mit Svar til ham, vil jeg bede ham om at besøge Eder; jeg haaber, at han vil være kjærkommen for min Skyld; vi har nu boet sammen, siden jeg var i Amis; hans Gang vil vist ikke være omsonst for Eder, og han vil kunne fortælle Eder om mig. –

Som du skriver, Moder, kom dit Brev til mig samme Aften, jeg sendte mit afsted, saa at jeg kunde have ventet saa længe. – Jeg takker Caroline for hendes Brev; her i Eckernförde er det som sædvanligt, kun, at 2 Compagnier af 4 Res. Batt. er rykkede ind for at boe hos de Folk, der rullede ned den 25de. –

Det er en lang Tid siden, jeg modtog Penge fra Eder; kan du undvære nogle, saa send mig dem; hvis du har mangel, behøver jeg ingen. – Du maa endelig ingen sende mig, hvis du behøver dem selv; thi jeg har nok. – Grunden dertil er, at jeg gjerne vilde have nogle Penge under Haanden som Foureer; jeg skal ogsaa have mine Støvler gjort i Stand; men jeg har dog Penge nok dertil, da jeg for en tid siden fik Afregning (5 Rbd 5 Sk). – Derimod vilde jeg gjerne, du vilde sende mig et Halstørklæde, naturligvis et militairisk, altsaa sort. – Mit gamle er i Laser. –

Eders hengivne Søn og Broder

Adolf

Eckernförde den 20 Aug. 1851

Kjære Moder. –

Naar du næste Gang skriver mig til, er min Adresse: Corporal Exner ved 2 Forst. Battr. 4de Comp. –

Jeg er nemlig endelig bleven Underofficier. Om det har nogen indflydelse paa min Tjenestetid, veed jeg ikke ; jeg vil imidlertid altid holde mig til de Ord i min Udnævnelse, at jeg er udnævnt "interimistisk" (midlertidigt) til Corporal - Min Lønning har nu forhøiet sig til 1 Rbd 12 Sk. hver femte Dag; desuden har jeg Middagsspisen frit , et Brød, og for den øvrige Koet betaler jeg i mit Quarteer 2 Sk courant d. e. 6 2/5 Sk Rigsbank. – I dit brev omtaler du Permissionen herovre (og ytrer Haab med Hensyn til mig). – Det er ganske rigtigt; mit Compagni har saaledes permitteret 17 Mand og skal endnu permittere 5 Mand; men det er vel at mærke kun det Mandskab , der har ligget sin tid ud, der permitterer; om andet kan der ikke være Tale, og jeg vilde vise mig som en meget uvidende Foureer, hvis jeg satte mig paa Permissionslisten. – Ved Permitteringen som ved alt andet militairt kan der aldrig, Moder, tages Hensyn til Enkeltmand; om Enkeltmands Ønske spørges der ikke; thi der vilde snart hele Bataillonens Styrke være = 0, og det vilde være en altfor ringe Besætning til at holde Eckernförde i Øerne. – Der udkommer fra Krigsministeriet en Befaling, at det Mandskab, der har ligget saa og saalænge til Tjeneste, skal permitteres, og en saadan Befaling tør Ingen omgaae. – Det vilde strax bringe Grundtvig paa Talerstolen i Righedagen. – Dog vil jeg ikke nægte, at mit Hold er det ældste nu; men, hvornaar Touren kommer til det, veed vel ikke engang Krigsministeren selv. – Derfor maa du have Taalmodighed , indtil jeg kommer, og vi maa endnu en tid lang kun tale med hinanden skriftligt. – Skriv mig derfor til som sædvanligt, og send mig, hvad du vil sende mig. – Strømper maa du derimod ikke sende mig; mine 3 par Sokker ere gode endnu. – Det maa være et princip for Enhver , der som jeg bærer sit Huus paa Ryggen, ikke at have mere deri, end han behøver, for at han ikke altfor meget skal komme til at ligne Sneglen. – Og hermed vil jeg da sende Eder Alle min skriftlige Hilsen, indtil jeg engang ad Aare selv kommer. –

Eders Søn og Broder
Adolf

Eckernförde den 8 Sept. 1851

Kjære Moder !

For et Par Dage siden modtog jeg Eders Breve med Halstörklædet; Hvad Pengene angaaer, da var det mig i Virkeligheden ligegyldigt omtrent, om jeg modtog dem eller ikke, ligesom jeg heller ikke bestemt har fordret dem. – Jeg vil nu, da jeg seer, at det forvolder Eder Bryderier, og at 5 Rbd endnu er vigtige for Eder, bede Eder om, at I ganske opgiver at sende mig dem, da de hos Eder kunne finde deres Anvendelse og for mig kunde undværes. – Mine Pengeomstændigheder ere nemlig ikke saa knappe; jeg har rigtignok i min Lomme kun min Lønning, men hos paalidelige Skyldnere har jeg en Sum af omtrent 7 Rbd, saa at jeg ingen Nöd har. – Derfor skal I slet ingen sende mig. – Halstörklædet derimod var mig kjærkomment, og det er strax taget i Brug. – Fader skriver, at jeg som Foureer er fri for at trække paa Vagt. – Det er jeg ogsaa, men derfor har jeg været fri, lige siden jeg kom til Skriveriet; jeg har ikke været paa Vagt siden i Arnis, naar jeg undtager 1 Dag i Eckernförde, da Generalen var her, og hvor Alt maatte med; da havde jeg Post en prægtig Sommemat ved Byens sydlige Barriere paa Kielerveien. – Gud veed, hvad Følge i Grunden min Forfremmelse har paa min Tjenestetid. – Vi har i Dag faaet en Skrivelse fra Krigsministeriet, hvor der tydeligt nok tales om Forlængelse. – Jeg burde vist ikke have omtalt det endnu for Eder, förend Tingen klarer sig. – Thi alle vi udnævnte Værnepligtige have Bataillonscommandeurens Ord for, at der ingen Forlængelse skal finde Sted, men at vi skal hjempermitteres med de Övrige. – Jeg burde ikke have omtalt det, det föler jeg nu, förend jeg veed, hvad Bataillonens vil gjøre, og hvad jeg selv kan gjøre; jeg beder Eder derfor ikke at være bekymrede för Tiden, og afvente, hvad der ellers maatte skee i denne Henseende og navnlig ville vi haabe, at i Alt ligger der noget Godt, og vi vide, at Alt er lutter Godt for den Gode. – Opsætter derfor Eders Bekymringer; jeg er rolig. –

Eders hengivne Sön og Broder

Adolf

Min Kiere Adolf

Saa sider jeg da igien paa min gamle plads. for at skrive til min Adolf. Gud veed hvortlange jeg ennu kun skal tale med dig skriftlig. tiden kunde man nu snart beregens, naar du maate slipe med de 16 maaneder. dog dette vil vi Haabe. og i et hvert tilfaelde maa vi finde os i dette, vi og kan forandre – som forretningens brev betragte kunde jeg nu ende. du derimod. har altid noget mere at tale om. som følge af dine forhold. saavel til tjenesten som til os i hjemmet – Men jeg synes det vilde være underligt, at sende dig blot et par linier, i forretningens sproget, og nyheder har jeg aldrig bryt mig om at fortæle muntlig, og da ennu mindre skriftlig lige saalidet som du bryder dig om nyheder, i det minste fra mig. da du ikke er vant dertil – altsaa naar jeg ikke vil lade mine breve beroe ved et par linier, og jeg heller ikke vil fortæle nyheder – saa maad jeg lade mine tanker blive til ord, og dise ord og tanker. Dreier sig dog nærmeest til Religionen – Dog derfor skulde jeg vel ingen unskyldening gjøre, nei min Adolf, af dig bliver jeg vist forstaaet – og derfor vel ogsaa nogenlunde Respekteret.

Din hengivne Moder

K. Exner

Kiøb: den 14 September 1851

Kjöbenhavn den 24. Septbr. 1851

Min kjære Broder!

Guds Fred, jeg finder intet jeg bedre kan hilse Dig med, efter den lange Taushed fra min Side, som vist forekommer Dig noget underlig, og underlig forekommer den egentlig mig selv; saa meget mere, som der næppe er gaaet en Dag, inden at jeg tildels var noget urolig for din Fremtid; en Følelse som vel maaske er uden Grund, men, som jeg ikke ganske kan opgive for jeg, som jeg haaber om en 3-4 maaneder, seer Dig som fri, dog jeg vil ikke videre tale til Dig om dette, da man ved i længere Tid at være generet af en Ubehagelighed tilsidst af Vane tager den med som en nødvendig Følge, af ens Existends, og hvad kunde det vel Nytte at jeg vel fremkaldte en Bekymring, som jeg ikke var istand til at raade Bod paa, jeg vil derfor kjære Broder leve i Haabet af et glædeligt Gjensyn til i Begyndelsen af næste Aar. Tilstanden her hjemme er iøvrigt temmelig god, vi arbejder os smaat fremad i henseende til vor pecuniære Stilling, saa at den er en heel Del bedre en da du reiste, jeg afhændede heldig mine Marsk Stigs Døttre, i Foraaret til Greve Knuth og fik den just ikke store Sum af 500 Rbd. for det, hvoraf jeg ifjor som Forskud modtog 200 Rbd. og har siden den Tid tjent cirka 200 Rbd. ved Portræter, desuden haaber jeg ved Aarets Slutning at blive færdig med et 4e Maleri lavt ansat til en 500 Rbd., NB: jeg skal først have Kjøbere, desuden skal jeg begynde paa nogle andre Portræter, saa af Alt dette kan du see at jeg er meget flittig vilket i Forening med hvad Caroline fortjener ikke vilde være daarlig, naar man var fri for at betale til Gjældens dækning af hvad der kom ind, men det vil nok gaae; i øvrigt har Emil og jeg omtrent en Maaned været ude paa Landet, hos Christen Petersen hvor vi morede os ganske godt og fra hvem Du hilses.

Da dette Brev i Slutningen har taget en fortællende Tendents, maa jeg ogsaa fortælle at Kjöbrnhavnernes Fornøielser og Nyhedsjagen i den sidste Maanedstid er bleven spændt og for endeel tilfredstillet med Tandinis Luftreiser, som desværre tog en saa sørgelig Ende, han gjorde 5 Reiser, de tvende første gange steg han op fra Tivoli og Vinden drev ham over i Skaane, de øvrige fra Christiansborg Slots Ridebane, disse endte paa Amager da han ellers vilde have gaaet ind i Østersøen, og den som han selv sagde allersiste Reise hvormed han vilde tage Afsked fra Publikum ente med at han druknede i Kallebostrand, senere hører jeg Balonen er bleven funden paa Mecklenborgs Kyst, han har iøvrigt vakt et saadant Ballonraseri at man ikke kan komme i nogen Gade, uden at man med hvert Skridt støder paa Drengene der lade Faldekjærme stige tilveiers, og nu min kjære Broder vil jeg slutte, jeg venter da jeg saalidt har fortjent det, et særskilt Brev fra Dig, og er tilfreds med at høre fra Dig paa sædvanlig Maade.

Din bestandig hengivne Broder

Julius

Eckernförde d. 27 Sept. 1851

Kjære Moder!

Denne Gang sender jeg da noget Usædvanligt hjem, nemlig 2 Breve. – Og hvis derfor Brevene, skulde mangle Noget i Indhold, kan jeg ikke give noget bedre Raad end slaae dem sammen for derved at faae et større Hele ud. – Det vilde ellers i Sandhed være en stor Opgave at skrive to Breve hjem hver anden Uge, hvis Brevene skulde indeholde Nyheder. – Thi i vor lille by vrimler det ikke af Nyt; og derfor er det vel heller ikke raadeligt at fylde Brevene med Nyt, et System, jeg heller aldrig har fulgt; jeg har altid foretrukket at øse Indhold til Brevene fra det udtømmelige Indhold i Menneskets Liv, fremfor af de faae Begivenheder, der foregaar rundt omkring os. –

Denne Gang vil jeg dog fortælle lidt om mig selv. – I Søndags tog jeg Orlov fra Compagniet for at tilfredsstille et længe næret Ønske om at see Enden paa Danmark og Begyndelsen af Tydskland, med andre Ord for at komme til Eideren. (Jeg er nemlig eiderdansk, ikke Helstatsmand). – Eideren er paa det nærmeste Sted 1½ Miil fra Eckernförde. – Jeg reiste derfor med Commandeursergeanten og en Indvaaner af Byen til Sehested, en Landsby, tæt ved Eideren. – Her saae jeg da det Sted, hvor Slaget havde staaet 1813 mellem de Danske og de Allierede. – En Mindestøtte er reist i den Anledning, og paa den kunde man endnu see Mærker af de Hug, Friskarerne havde bibragt det danske Vaaben paa Støtten. – Fra Sehested gik jeg til Eideren, en lille Flod paa dette Sted, bevoxet med Siv. – Jeg kom til en Bro, og der traf jeg den sydligste danske Skildvagt. – Ved Broen var en Pæl med en Tavle, hvorpaa stod skrevet "Herzogthum Holstein". – Saa var jeg der ved Grændsen, og saa gik vi over Broen og var i Holsteen. – Vi gik fremad forbi et stort Gods Osterrade, og kom til den slævigholsteenske Kanal, der traf vi paa en af Sluserne og vare saa heldige at komme der, netop som et Skib skulde igjennem. – Og da vi havde seet Alt det, vendte vi tilbage til Danmark efter vor Udenlandereise. – Og der har du mit Brev. Nu kommer Betleransigtet. – Jeg vilde gjerne bede dig om engang ved Leilighed at sende mig et Par militaire Handker. – Jeg har rigtignok selv kjøbt mig et Par, men ikke været heldig, da Handkerne ere for fine til at kunne bruges hver Dag, uden at de gaae itu, derfor skulde jeg endnu have eet Par til Sögnedagene; og jeg har ingen Penge dertil. – Frimærker skal du ikke sende mig, da jeg har Penge nok dertil.

Din Søn

Adolf

Eckernförde, den 20 Oct. 1851

Kjære Moder!

Imorges modtog jeg dit Brev med Handskerne; hvis du mener, at det har været længe, inden jeg modtog Brevet, da har vel ogsaa jeg havt en Følelse deraf, men tillige bestandigt erindret, at mange Grunde kunne afholde, og mange Hindringer indtræffe, ligesom jeg ogsaa vidste, at Pakkeposten gaar langsommere end den almindelige Brevpost. – Handkerne have fundet mit allerhøieste Bifald, og samme morgen prangede jeg med dem ved Parolen. – Saa har da Mads Pedersen og Anders været hos Eder, de gamle Gandlösefolk; jeg har skiftet Opholdsted; Gandlöse og Kirkeværlöse og Lille Værlöse ligge langt fra mig; jeg er nu nærmere ved Eckernförde. – Du omtaler et Dødsfald blandt vore Bekjendte, men du har næsten glemt det vigtigste ved Beretningen, nemlig, hvem det er, der er død; du nævner ham ikke ved Navn, og forgieves har jeg gennemgaaet Rækken af vore Bekjendte for at finde ham. – Dog det er maaskee ikke af Veien, at du har undladt at nævne ham, derved ville dine nedskrevne Tanker om Dødsfaldet i dit næste Brev vinde et Støttepunkt, idet de slutte sig til et Navn. –

Hvis du om Eftermiddagen ikke har kunnet nedskrive dine Tanker fra Morgenstunden med den Kraft og Fylde, som du vilde, da har dette vel ikke været noget for Menneskene ubekjendt. – Det er vist ikke givet Jordens Børn bestandigt eller blot en længere Tid at beholde den rene aandelige Stemning. Saadanne Momenter af reen Aandelighed findes jo ikke engang for alle Mennesker, og Ingen har endnu eiet den som Noget, den opfyldte det hele Liv – Men Vel den, til hvilke de komme og adspredte Sandselighedens Skranker; have de dem ikke altid som Frugter, saa have de dem dog stedse som Spirer i en velsignet Jordbund, der engang vil følge sin Natur og lade Tanker og Følelser uhindret voxø op imod Evigheden, syngende Priis for Gud. – Naar de imidlertid indfinde sig for Menneskene, ville de ogsaa gjerne skabe sig en Form i Legemlighedens Verden, og er denne Form ogsaa kun en Efterklang af det Bedre, da er det jo Noget, der klæber ved enhver Form, og derpaa skal man jo kjende Menneskets Udvikling, jo mere det Formende og det Formede flyde sammen i eet Væsen; derpaa skal man kjende Menneskets Godhed, naar det Gode i ham ikke er uvirksomt, men er mægtigt til at skabe sig Udvortes –

Eders Søn og Broder

Adolf

Kiöbenhavn, den 27 october 1851

Min elskede Adolf

Med forundring seer jeg af dit brev, at du först har modtaget mit den 20 d.m. jeg bragte det paa posthuset brevets dato, nemlig den 8ten. men til min misnöie hörte jeg der at det först kom bort den 11te. men alligevel havde jeg saa haabet, at det havde kommet Dig til hænde længe för den 20de – i mit siste brev omtaler jeg et Dödsfald af vore bekiendte. og dette kan være nok til inledning til efterfølgende linier – jeg utalte mig om at sende dig den i næste altsaa dette brev. det kunde nu rigtig nok . gieme havde beroet til du kommer hjem. men da det nu eengang er sagt, saa lad det skeed – Min adolf du kan inklæde dine ord saa smugt. det gjør mig vel at læse og bevare dem og du vil modtage mine. med den samme velvilie thi aanden er dog den samme hos os bægge – kun den forskield, at du den unge og lærde. og jeg den ældre og kun ustyret af naturen – at jeg ikke nævente den afdöde i mit siste brev skrevet hverken med eller uden Hensigt. Men alt var maasked en uagtsomhed – tanker fremkalt ved Jörgen Nödstdes Dödelige afgang den 11 august 1851 - her min adolf seer du navnet.

Naar den nye Verdens borger træder ind i livet, da er vel i almindelighed den første tanke hos hans nærmeste. Herren velsigne og bevare dig paa alle dine Veie, og paa den tillidfulde bön er Herrens ia og amen vist, i alt hvad han finder best for os. Men ofte skeer det og saaledes ogsaa her vi saa den nu bortkaltte rastlöse virksomhed og hæderlig fremgang paa hans valgte bane. Men nu maad vi staa ved hans tilig ente vandring og hvad skulde da kunde tröste os naar det ikke var denne faste overbevisning. vi sees igjen i en bedre egn. hvor der ikke er synd og sorg eller skilsmise mere, ia naar det heder: Min siæl skal være rolig i Herren min gud, thi han har gjort alting vel , da maa vi dog föle og forstaad, at disse hellige tilsagn giælder længere en til dette live ende vi veed det vel. Jorden har nogen sorg og möie at skienke os. men alt dette vilde dog være et intet imod den sorg at staa ved sine kiæres afsiælede legeme. naa vi skulde sige os selv, alt er forbi og aldrig aldrig mödes vore tanker eller siæle mere nei gud være lovet for vor Herres og frelsers tilsagning vil for Eder igjen og ingen skal tage Eders glæde fra Eder, ia hvornaar træder udödeligheden os stærkere imöde en vel og der hvor Död og tilintegiörelse er synlig for vor iordiske öine, naar siælen i stille Vemod dvæle ved vennens brute leer da föler vi der kan ikke gives nogen varig tröst uden fra det Höie ia hvod har staaet veed en kier vens siste leie og ikke fölt en höire aand, bevæge sig i sit bröst, ia en tro et haab paa guds naadige tilsagn, hvor jeg er, skal i ogsaa være, ia da forstaad vi vor frelsers ord, ved tro kan i flötte bierge . Eller med andre ord, Eders tro være fast som biergene og da forlader vi med vort iordiske öie den henfarnø ven, og i vor stille hjem dvæle saa naturlig tanken ved den bortgangne men det er for os , som ved vor bön til gud at en mild velgiörende luftning. fra det höie, udbreder sig lit efter lit over os, ia da föler vi haabet staa fast i vort bröst, vi sees igjen, ia ei engang vi rigtig er askille, thi den aand som gud os gav, den fængeles vi af tid og sted, ia vi af död og grav, den ingen grænsøer kiende, for i ein höie flugt til gud den sig henvender, naar öiets lys er slugt det er vort faste haab, som aldrig aldrig svigter thi Jeeus siger jeg er opstandelsen og livet, hvod som troer paa mig om han en döer han skal dog leve, ia hvor troer vi da er döden kun en ingang til det evige liv, o Herre forög os troen saa

(fortsættes næste side)

(fortsat)

bede vi som fordem den Disipel, ia naar tro og tillid til vor gud og frelser, er bleven levende i vort brøst da föler vi at den sorg som vid for enstund maate kalde navnlöst er bleven til en mild vemod der i det den böier os forædeler og tillige ia det er for os , som vi var kommen i et nærmere forhold til gud og da tier vi med vor sorg og spørger os hvorfor dette eller hint skeer, men som tolmødige börn overlader os i guds haand da han som den alvise og barmhertige fader vil give os hvad der er best for vor timlige og evige vel – o stövets barn kan du det fatte, at kalde gud din fader – beviis din barnlig lydighed, i Haab og tro og gierninger og her i liv i Död dig ei fortader, ia her giver os kraft til at opfylde de pligter, der blev os paalagt selv ogsaa der, hvor det heder det behager mig ikke ia veed vor barnlige böonner föler vi at Herren er os nær med sin naade og fred, og det der för var for os som umueligt at uholde er nu veed hengivenhed og tolmødighed bleven ikke en let byrde dog at uholde, saa længe gud vil ia ved böonner faaer vid tro og kraft til vor aandelig, og legemlig gierning, og derfor er det vor Daglig bön, Herre förög os troen, og giv os din fred, og din velsignelse, mens vi er her og naar vi gaar herfra, da har vi det faste haab, at vid ved Jesum og hans forsoning gaar ind til gud, som vid her har hyidet og tilbedet, gud give sit amen i Jesu navn og her min adolf har du frugten af min tanker ved den bortgangne – men ikke i den friskhed, hvormed de föret opfylte min siæl. dog dette har du selv saa got forstaaet – og nu farvel for denne gang din hengivne Moder

Brev fra Karen Exner til Adolf Exner, skrevet på Adolfs 23 års fødselsdag

(Brevets begyndelse mangler)

--- underholder os med hinanden paa en for mig saa saare behaglig maade, og for dig saa haaber jeg ikke ubehagelig. Vil jeg kalde et gode, som vi ikke vilde bortbytte, og at vi er agte i den Kreds hvor vi er kjent, og vi tør lægge til ikke med Egenkiertighedens men med sandhedens stemme. Vi er ikke uværdige til den gode agtelse, men især dette min adolf, det høieste af alt hvad Jorden har at skænke og Himmlen har at byde. at vi som børn tør nærme os gud i bøn, vi føler beroeligelse styrke og glæde derved.

Kort, vi veed Herren hører vor bøn og hjælper os og derfor min adolf vil skue med freidigt mod de kommende dage i møde thi vi vandrer ikke Eene i vilsom ørk, nei, den Herre Christus er den nær som troer paa ham, han bragte eller opklarede lyset paa den mørke sti saa ogsaa du min Elskede adolf, føler du ikke den samme overbevisning. - i denne nu tilbagelagte 23 aar paa denne dag i den meget tilige Morgenstund var jeg oppe for at hilse paa min adolf i aand og i tanke. og jeg veed vores tanker mødes. Men de skønne, jeg kunde sige rige ord, hvormed jeg har hilet dig i disse dage vil ikke staa mig bi, saa jeg kunde hæfte dem paa papiret, men din egen aands Rigdom vil komme dig til hjælp og uføre det ufulstændige hos mig - aa min adolf ogsaa du skrev tilbage paa den tid som svant, og hvor vel blomsterne voksede paa din Vei, man er ikke utaknemlig eller blind for de blomster, der sparsomt titede frem om en, ia vi var utaknemlig naar vi vilde sige: for mig var der ingen blomster til. dette at du og som vandrer i troen paa hans navn og den salighed der ligger deri som en forborgen skat men dog tydelig og klar for den troende, han vandrer ikke ene han vandrer ikke i mørket og hans gjeminger er ikke i mørkets gjeminger de ord kommer aldrig over hans tunge, jeg er ikke værre en andre. han seer paa dig selv, og paa forholdet imelem gud og ham, og stræber saa vit det staa i hans magt at ungsaa at krænke andre og at ungsaa at være dem til anstød. - og nu min adolf vil vi haabe at naar et aar er lagt til vor alder igjen at vi da kan findes i en samling, som kan give os nogen erstatning for det aar som enart svinder. -

Din kiærlige Moder

K. Exner

Kiøb. den 27 November 1851

Eckernförde d. 28 Nov. 1851

Kjære Familie!

Eders Breve ere daterede den 16 November, og jeg modtog dem den 26 om Aftenen. Det er vistnok en forholdsvis lang Tid. – Men det er maaskee en Skjæbne, som de militaire Breve ere underkastede, tildels fordi de bliver afhentede af Commandersergeanten, naar det er Pengebreve, og han undertiden lader det beroe nogle Dage. – Saaledes maae Eders Breve idet mindste være komne den 25, da det den Dag er Postdag for os. – Jeg fik da det svære Brev om Aftenen, den 26, som sagt, og det glædede mig at faae et Par Ord fra hver især. De 5 Rbd vare ogsaa velkomne; thi skjønt jeg kunde have undværet dem, vare de dog ingentunde overflødige, idet de saavel maatte forbedre min Pung, som i Sæerdeleshed maatte vinde Betydning som Fødsledageforæring. – Selve min Fødselsdag har jeg ikke udmærket synderligt, dertil følte jeg ingen Trang og derfor raadede Brevene selv Bod paa. – Derimod har jeg slaaet mig sammen med min Commandersergeant, hvis Fødselsdag indtræffer den 3 December og til den Dag indsat 8 Sk som mit Bidrag, for at hans flinke kone kan forpleie os den Dag lidt festligere end hverdags. – Af Spisevarer bliver det da en Gaas – Hvis I synes, at min Indsats er stor, da er jeg mig det bevidst; men en gift Commnadersergeant har ikke for meget, og hvis jeg dermed kan bidrage det Væsentlige til at udmærke hans Dag, er det Noget, som en Soldat med Fornøielse gjør mod en flink Foresat, som man staaer i Venkabeftandelse med. – Jeg takker Eder derfor endnu engang Alle for Eders Breve og Eders Gave.. –

Fader skriver, at han har ansøgt om Pension efter den nye Pensionslov. – Afslaget paa Ansøgningen kan hverken forundre eller bedrøve Nogen, da det strider mod Loven selv (en af de sidste Paragrapher), og saaledes Ministeren ikke kunde handle anderledes; men derfor var det jo dog et Forsøg værd. – Min Søster takkes for sine gode Ord, og det er mit Ønske, at jeg engang maa blive værd til at besidde en Søster, en Gave, som man ikke noksom skjønne paa. Hvis Julius har skrevet mig til, da har jeg ikke endnu modtaget hans Brev, men jeg veed ogsaa at vurdere hans Ord, da Mængden af Ord ikke er det Væsentlige. – Med Emil er det min Agt at opholde mig noget vidtløftigere; han kunde have godt af en ældre Medarbejder, som han havde Agtelse for. Dog maa Tiden gjøre det meste. – Idet jeg endnu engang bringer Eder Alle min Tak, underskriver jeg mig

Eders Søn og Broder

Adolf

Eckernförde d. 7 Dec. 1851

Kjære Moder.

Det er nogle Dage, siden jeg modtog dit Brev af 27 November og idag tager jeg mig over at skrive dig til. – Jeg har i den sidste Tid haft endeel at bestille, idet min Capitain skulde til Holsteen og derfor skulde overlevere Compagniet. – Saaledes har jeg skiftet Compagnicommandeur og igjen faaet min forrige fra Slesvig, begge flinke Mænd. – Mit Brev vil forresten blive noget magert, da jeg maa ile for i rette Tid at komme paa Comedie iaften. – Igaar havde jeg taget Permission for 1 Dag for at besøge mit gamle Slesvig. – Det var en Tour, der kostede mig 1 Specie, men jeg anseer den for godt anvendt; thi Slesvig hænger jeg meget ved af de Steder, jeg har besøgt som Soldat, uagtet dens triste Udseende og Væsen. – Grunden til Pietet for den er vel meest den, at jeg opholdt mig der under Felten, hvor der var meest Aand og Liv. – Jeg kjørte da med min Commandeersergeant og Kone og Bøsse-mageren paa en leiet Vogn de 3 Mill fra Eckernförde til Slesvig; jeg kom forbi Haddeby med den gamle Kirke og var tæt ved Frederiksberg. – Jeg kom forbi Gottorp Slot, hvor jeg blev indlagt som syg og var da i det gamle Slesvig. – Vi vandrede da gennem det lange "Loffuss" og jeg kjendte mit gamle Hjem igjen; den havde jeg staaet Post udenfor Majoren, og der dreiede Gaden om til Grev Moltkes Palais. – Jeg besøgte den forladte Bolig og opdagede det Loftsvindue, hvor jeg havde mit Leie. – Derpaa gik Toget til Slesvigs smukke, store Domkirke, hvor vi bleve indladte for nogle Sk courant. – Eftermiddagen tilbragte jeg med at vandre gennem "Altstadt", hvor jeg er meest bekjendt. Jeg aflagde der et Besøg hos den "Gastewirth", der i sin Tid havde forsynet mig med Kaffe og The. – Om Aftenen Kl. 7 gik da Reisen igjen fra Slesvig til Eckernförde. – Jeg har fortalt alt dette, ikke fordi jeg sætter Pris paa et saadant Foretagende i og for sig, men fordi netop en Reise til mit gamle Opholdssted var mig interessant, og derfor leverer jeg ogsaa imod Sædvane en Beretning om, hvad jeg foretager mig. – Den 14 December er det et Aar siden, jeg tog fra Kjøbenhavn; naar et andet Aar er gaaet, hvor er jeg da og hvem er jeg da? – Dog ville vi ikke tænke for meget derpaa, blot at vi kunde gjøre vor Pligt. – Du maa lade dig nøie med disse Linier dengang. – Kan jeg ikke levere meget, er det dog Hovedsagen, at du hører Noget fra mig.

Eders Søn og Broder Adolf

Den 14 Desember 1851

Min kiere adolf

Du taler om at dit brev af 7 dennes bliver magert, men tillige kommer Gavetingene, nemlig at ieg faaer brev fra dig, og deri har du ganske Ret, at du ikke lader mig vente forlænge. indholdet er forsaavit ligegyldigt. thi den stilling du fortiden er i giver vel ikke stof til behagelig underholdning. Men min adolf den har haft en begyndelse, og den vil ogsaa faa en ende og som vi haaber ikke i en fiern tid. du nævner den 14 Des. som er i dag, ia min adolf mærkedagene *) er for længst indtraaet vi kan gaa langt tilbage i tiden men især var begyndelsen den --**) sept. 1850 og siden den 10 s.m. dog her vil vi stanse, thi Dagen var nu som næsten alle mærkedagene og spiren var der til det som ikke behager, ia roden endnu til det som ikke behager - men skal vi dvæle derved med modløshed. min adolf det var ikke værdigt for dig og mig, - thi hører vi ikke til de kraftige Karakterer, da hører vi Herrens navn være lovet. heller ikke til de virkelig svage. skönt vi føler os selv saa mangen gang som kuede af omstændighederne. Men haabet svinder derfor ikke, thi spiren er plantet af Herren vor gud og han vil nok frede derom saa at den ufolder sig desto skionere. som den en tid var fortrøgt. der lægger i dit brevs slutning nogen veemod og nogen modløshed. du siger naar aaret er omme igien, hvor er du da, og deri har du Ret, vi veed det. Men du lægger til, hvem er du da. min adolf den retskafne (med guds hielp for ieg regner dig imelem dise) kan af omstændighederne blive for trøket af den vei som han saa trygt syntes. at vandre saa at han nu mōisommelig maa kæmpe sig frem for at naa det maal han havde forsat sig. men er han den retskafne mand eller rettere - har virkelig gud med sig, ikke som et munsvær, men i sin siæl - da henfallen vi seer ham paa en post i de høie sale smøket med hæderens palmer om sin tinding eller vi seer ham at søge sit hjem i den lave bolig blandt mængden. han er dog lige fult kjent i sin kreds som en mand. hvis hæderspalmer ikke kan ---**) og da kan der ikke spørges. hvor ender mand nu. - thi den redelige vil svare han er den retskafne mand nu som alletider og med guds hielp vil dette vidnesbyrd ogsaa kan gives dig nu og i alle dine kommende Dage. gud giver dig og os alle sin velsignelse.

din kjerlige moder

K. Exner -

*) 14. dec. 1850 forlod Adolf København for at møde som soldat i Ekernförde

**) ulæseligt

Eckernförde d. 20. Dec. 1851

Kjære Moder!

Nu skriver jeg atter til Eder ved Juletid; forrige gang skete det, da jeg nylig var kommen til Slesvig, denne Gang skeer det, efterat jeg længe har været i Slesvig. – Mit brev vil vel omtrent komme til Eder ved Juleaften, for at I dog kunde have et Lidet af mit Lidet for Eder. – Vore Juleaftener erindrer jeg godt endnu, og var der ogsaa Noget Urent, Noget af den almindelige fortrykthed tilstede der, var der ogsaa noget Godt og Hjemligt der hjemme. – Og det er jo ogsaa Julens Virkning overalt, idet Mindste har det Menneske, der ei har forglemt Mennesket, at den gjenfödes eller idet Mindste umiddelbart søger at bringe en Harmoni tilstede med det nye Livsprincip, der kom ind i Verden paa den første Juleaften i Verden. – Eller, for at jeg skal klare min egen taage, ikke overalt födes der vel det nye Menneske, saa at det Gamle döer og det Nye lever; men overalt gjør den dog det Gamle nyt, gjør det Döde levende og det kolde varmt. – Og dette Sidste er vistnok heller ikke forkasteligt; thi det vidner dog om Liv. – Ved den fuldkomne Död er vel al Julens Umage spildt. –

Mit Ønske ved Julen derhjemme er derfor, at det Levende maa herske over det Döde, at Livet maa leve evigt, og det Döde, der dog engang skal dö, maa dö. – Jeg taler ikke her som den Levende, men som den, der maaske meest trænger til Livet. – Men vi kunde jo Alle trænge til Livet, hvorledes vi saa have det, thi vi have dog Alle döde Lemmer. – Derfor, min Familie, en glædelig Juul og en glædelig Juleaften. – Glæden er Livet, Sorgen er Döden; men ligesom Glæden og Sorgen kunne have forskjellig Aarsag, og derfor være forskjellige i deres Væsen, saaledes ønsker jeg Eder derfor den Glæde, der er Juleglæde og den Sorg, der gennem Döden fører til Livet.

Eders Sön og Broder

Adolf

Eckernförde d.23 Dec. 1851.

Kjære Moder!

Jeg oppebier ikke Svaret paa mit sidste Brev, fordi jeg nødes til strax at bede om, hvad jeg behøver. –

Mine Skjorter have nemlig nu en tidland begyndt at forfalde, men pludselig tager Ódelæggelsen en saadan Overhaand, at jeg ikke vil vente paa den Tid, da jeg atter skulde skrive, men beder dig snarest muligt at sende mig 2 Skjorter. – Det er vel ikke værdt, at jeg sender dig de to gamle tilbage, da de maaskee kunne være mig til nytte og endnu bruges under trængende Omstændigheder. – Mit Brev indeholder intet Andet end denne Begjæring, da det kun er en skrivelse udenfor den almindelige Brevfølge. – Mit sidste Brev indtræffer vel Juleaften; som følge deraf kunde dog dette Brev maaskee indtræffe; førend du svarer. – Men hvis ikke, kan du jo skrive et Par Ord med Pakken. – Endnu engang ønskende Eder en glædelig Juul, er jeg

Eders hengivne Søn og Broder

Adolf

Min kiere adolf

Da jeg for et aar siden skrev dig til paa din Daabsdag tænkte jeg ikke paa at jeg skulde savne dig saalænge, og hvor længe jeg endnu maad vente fören den Dag kommer, at jeg maad see min adolf igjen. Kan vel ikke med bestemthed siges – men det er vel mest sansynlig at det meste af vinteren gaar bort fören jeg maad vente dig. dog som jeg för har sagt den nuværende tid maad dog engang hede den forbigangede. Juulen har vi ikke ganske tilbragt som sævanlig da Julius skulde ud til moder P— *) for at fulføre sit arbeide, saa — *) han sig til, og tog ud tillige med Emil til Helligaftenen – og i denne morgenstund har vi tre tilbageblevene været til Herrens alter, og i denne aften sidder jeg alene og skriver disse par ord til min adolf – dit brev har jeg liggende for mig det tiltaler mig saa meget, men dette her til besvarelse er kun mævert for ikke at sige tomt. jeg vilde gjerne havde sent dig i det minste et par daler til helligdagene. men da jeg har det som sævanligt knabt vil jeg ligefrem spørge dig, er du i trang derfor da maad det skeed. og tillige spørge dig om du ikke skal have nogen varm paaklædning i Dene aarstid som nattröie strømper og uldene Hansker hvoraf jeg har et par til dig som er smuke og varme – Underretning om svar paa alle disse spørgsmaal venter jeg i dit næste brev –

din hengivne Moder

K: Exner

Kiöbenhavn Den 25 December 1851

*) ulæseligt

Min elskede Adolf

Saa skal vi nu igjen til at begynde en brevvexling i Dette aar. Den 10 D.M. var mit længste maal jeg havde sat mig förend jeg med vished kunde vente dig. Denne dag ligger nu bagved, som de mange andre Dage, og ennu er mit maal i det fierne med hensyn til at see dig, og dog er der en annelse hos mig som giver mig næsten et bestemt Haab om at vi snart maad samles i hiemlige arne; for siden at have fælleds hiem. – Med hensyn til Emil, da har han nu selv besvaret dit spørgsmaal. hans bestemmelse har jeg længe viet, og ennu længere ane, at det kostede mig en smertelig overvindelse, at blyve fortroelig med den tanke, at han vilde forlade bogen, slægt og fædreland for i det fierne uvide, at søge sit bröd som han her næst guds velsignelse med visshed kunde naad. – Nu har jeg gjort mig fortroelig med den tanke disse ord staar for saa kolt, men derom vil vi ikke tale. hans sande sjælelige evner troer jeg nok er musikken, og naar han i tidens løb, som hans agt er, kan ordne og nedskrive hvad han saa herligt saa Dybt ia saa helligt kan utrökke paa sin fiolin, da har han næst guds velsignelse sin fremtid sikkeret, saa vel med ukomme som med uafhængighed, saa vit mennesken kan være det. nogen veiledning har han ogsaa motaget, saavel paa fiolin som i harmonilære og tillige er forsynet med de növendig böger. for videre at udane sig i övrigt vil jeg være rolig, og holde mig fast ved Herrens ord, som löd i min siæl, da jeg inderlig bad til gud for Emil - frögt dig ikke din gierning er gjort i gud, og Herren vil velsigne den – ia Herren velsigne og bevare os alle.

Din med den inderligste kjerlighed forbundne

Moder K: Exner

Kiöbenhavn 27 Januar 1852

Svensen, 31. Jan. 1852

Kjære Moder!

Ja, saa begynder vi med det nye Aar; at jeg skulde komme hjem igjen den 10. Januar, har jeg i Grunden for længe siden opgivet; thi vi ligger jo herovre halvt på Feltfod, og der kan derfor ingen Permission finde Sted, fordi Compagnierne skal være stærkere end ellers. – Jeg har da nu faaet Svar paa, hvorledes Emil har det. – At der var noget Særdeles tilstede, anede jeg vel; thi ellers havde jeg vel faaet Underretning strax om Udfaldet af hans Examen. Et saadant Omslag derimod ventede jeg vel ikke; men da det kom, var det mig næsten ikke ukjært. – Fra den Tid Emil havde slaaet sine Tanker fra Theologien, havde jeg Bekymringer for hans Fremtid som Student; thi jeg troede deri ikke at see saameget en Ulyst til Theologien som en Ulyst til Studeringerne overhovedet. – Han tænkte dengang paa at studere Medicin, men det var vel blot for sig selv at stille et Maal, – Hovedsagen var vel, at hans Sind begyndte at vægre sig mod at studere. – At han ikke fik sin anden Examen er vel temmelig uvigtigt; men havde i det mindste seet bedre ud, hvis han havde forladt Studeringerne med laud til 2. Examen. – Han havde da altid haft fast Fod, foruden at han kunde kalde sig candidatus philosophiae; men hvad den faste Fod angaaer, ville vi haabe, at han vinder den i sin nye Löbebane, og hvad Titelen angaaer, da er den, hvis han har Held, aldeles uvæsentlig. – Jeg kan efter alle Mærker at dömmе ikke andet end næsten være fornøiet, med at der er kommen Luft paa ham; jeg troer da dette nye Forsæt saaledes fæstede Rod hos ham, at han var bleven aldeles udygtig til at studere videre, og ansees hans Beslutning for en glædelig Udgang af denne Bekymring; har han valgt sig en Vei, der er lige så skjön; at han bliver Virtuøs, kan vel ikke ventes; dertil udfordres der jo saa meget, men det behøver da heller ikke at være Kronen; som Dyrker af Violinen vil han kunne udforme sig en lykkelig Tilværelse, og en nogenlunde sikker Tilværelse, der dertil bliver krydret med nogle af de reneste Nydelser, Livet kan frembringe. – Derfor Gud være med ham; det vil vi alle ønske, og gid han vandrer og fuldender sin Löbebane som en varm og ubesmittet Kunstner, som et varmt og ubesmittet Menneske. – Det maa vel være dig tungt at skilles fra din Sön, Moder, men det er maaske det Bedste paa den Maade. – I Amerika er vist ogsaa det bedste Sted for en Musicus; han sværmer saa forvänt, at man er kræeen med Alt, hvad der ikke er fuldkommen. – Jeg haaber at du har de samme Tanker, og at disse ville mildne Skilsmisens Tunghed. – Og dermed vil jeg sige dig Farvel for denne Gang. – Hvorledes har min Gyldenlak det; jeg plantede den den Aften, jeg blev Student, jeg vilde gjerne, at den staaer sig godt. – Caroline pleier den vel; jeg overlod hende Omsorgen for den. –

Din Sön

Adolf

Min Elskede Adolf

Det er snart 8te Dage siden jeg modtog dit brev af 31 f.m. og jeg er næsten undseelig over at det har Drøiet saa længe førend du saae et par ord fra mig og Skylen er Dog meest de Ennu ikke lange dage og jeg seer ikke godt især ved lys. - forresten er mit indhold i brevet som sævanligt fatigt forsaavist at alt her i Hjemmet er saa ganske ens dog dette skal vi vel kalde godt thi nogen særdeles lykkelige bør og kan, man ikke vente og at vi er alle fri for nogen særdeles uheld skal vi takke gud for - med hensyn til Emil, saa tager jeg dine ord og gjør dem til mine egne idet jeg beder til vor fælede fader i himmelen, at han vil styrke ham med sin almægts aand at han maad vandre sin vei i de fieme lande og alle steder hvor hans vei fører ham saaledes at af dem hans bliver skjøn, og de Retskafne mellem disse kan Række ham trofast broderhaand som et agtværdigt og godt Menneske - et godt Menneske, min Adolf, er en stor titel - gud give vi alle maa stræbe at gjøre os værdige til den. - Emil skriver ikke denne gang men med mig sender han dig sin broderlig hilsen - din gyldenlak trives got, næste gang skriver Caroline et par ord. - har du modtaget den siste pakke med strømper og hansker og kan du nogenlunde lide farven paa hanskene og passer de dig taalølig.

Nu, min Adolf, maad jeg ende - dets for tidens Skyld men mere for stof eller Rettere fatig i aanden - dog jeg har vel Egentligt sagt hvad der denne gang var at sige, og i øvrigt tag ikke Egsempel af mig, med at trække tiden ud førend du skriver for saa vit du har den til din Raadighed. - din hengivne Moder -

K. Exner

Kiöbenhavn den 12 februar 1852

Krostue i Landskrona 16 Februar 1852

Kjære Broder!

I Dag seilede jeg og min Lykke fra Toldboden til Sverrig, hvor Skibet ligger. – Derfra gaar Reisen til London og saa videre. – Terningerne er, som du ser, kastet og som jeg haaber til Held for mig. – Naar vi ses igjen, ser Du mig som en dygtig, anerkjendt Kunstner; hvis jeg ikke bliver det – aldrig. – Du ser, jeg med, hvad jeg vil, og jeg føler Kraft hos mig, til at blive det. – Vor Familie skal høre fra Skarnet (!) til Bekjendthed baade med Julius og mig. – Din Videnskab strækker sig ikke saavidt, hvor ædel den end er. – Hvad vor Dristighed i anskuelse angaar, lad da ham beholde sine. – Ligesom hvert Menneske har sit Ansigt, saaledes har han sine Anskuelse; ligesom ingen kan forandre hinandens Udseende, saaledes ikke heller — *). Men nok herom; mit Værelse venter paa mig og jeg er forfærdelig mat efter saa kold Tour, jeg havde i aaben Baad i 6 Timer herover

Farvel ! mit Farvel gaar fra Sverrig til Slesvig; det næste gaar fra London, hvis du ikke inden den Tid er kommen hjem. –

Levvel ! Gud være med jer alle -

Din Broder Emil. –

*) *ulæseligt*

Kjöbenhavn den 17de Febr. 1852

Kjære Broder!

Uventet modtog jeg et Brev fra Greve Knuth til Knuthenborg Dig angaaende, hvis Indhold overraskede mig. - Jeg har lagt ovenmeldte Brev inden i mit for at Du selv bedst kan see hvorom Sagen er. - Jeg tør næppe give dig Raad i saa Henseende, dog kan jeg ikke lade være, da jeg finder Tilfældet vigtigt; det vil maaske i det Tidepunkt, Du havde en saadan Plads, forstyrre Dig i med Kraft at fortsætte Dine Studier; men Du vil vist dog beholde saa megen Tid at du ikke alene kan holde Dig paa det Standpunkt, Du indtog, men endogsaa i saafald gjøre gode Fremskridt.

Hvad der er det vigtigste af Alt, det er dog at arbejde for Fremtiden og i saa Henseende er dette Tilfælde vist langt fra uvigtigt; det varer jo dog kun i det Høieste 5 Fjerding Aar, han kommer i Skole, og *) og da han formodentligt skal gjøre en Reise til Udlandet, kan Du maaske komme til at gjøre den med. - Dog Du maa selv bedst vide, hvad der er at gjøre; jeg kan blot ønske, at Du tog derimod. Familiens Medlemmer ere jo som bekjendt elskværdige og deres Standpunkt og Forbindelser er Noget af det første her i Landet.

Til Slutning kan jeg ikke andet end ønske, at Gud maa lede Dig.

Undskyld det muligvis daarlige Sammenhæng, da jeg maatte skynde mig for at faa det af Sted. Vilde Du indrette Dit Svar saalunde, at jeg kan sende Greven det. - Du hiltes paa det hjerteligste fra os Alle,

Din Broder Julius

*) *ulæseligt*

Riseby, Svansen d. 22/2 1852

Kjære Broder!

Hvorofte skal jeg endnu afslaae fordelagtige Tilbud? Og omendskjønt jeg fuldt vel ved at ønske , hvad der denne Gang tilbydes mig , eller maaske rettere, netop fordi jeg veed at skatte det, har jeg dog efter Overslag med mig selv, maattet bestemme mig til at gjøre Afkald derpaa. – Idet jeg først vil omtale de mindre Vanskeligheder, der maaske lettere kunde overvindes, maa jeg da nævne min nuværende Stilling. – Stod jeg endnu som Menig, veed jeg vel, at en Ansøgning om at stille for mig maanedsviis, efter at de 16 maaneder var forløbet nu ikke vilde nægtes; men min Stilling som Underofficier er uklar, og min lovmæssige Tjenestetid som Saadan kjender Ingen ret herovre, og jeg tillader mig at formene, at Ministeriet under de herværende Forhold med Skielle ignorerer den. – Dog var det maaske en Vanskelighed, der var mindre væsentlig; og de egentlige Vanskeligheder finder jeg derfor i min egen Person. –

Jeg er nemlig i Tvivl, om jeg virkelig skulde kunne tilfredsstille de Fordringer, der stilles til en Huuslærer; saa flersidige Kundskaber er jeg mig ikke mere bevidste, meget er blevet mat i mig, hvad der før var stærkere, og en saadan Stilling vilde derfor borttage mere af min Tid, end den ved første Øjekast synes. –

Jeg har nu været fra mit arbejde i 1½ Aar, og Tankerne bliver let alvorlige ved denne Betragtning; thi det er mig, som om mine 2 første theologiske Aar har været frugtesløse, og som om jeg ved min Hjemkomst omtrent maatte tage fat forfra. – Derfor har jeg ikke Mod til at binde mig endnu 5 Fjordingaar til et fjernt Sted og til en Stilling, jeg ikke har havt Lejlighed til at lære at kjende, men som jeg frygter for vilde binde og hindre mig mere, end maaske Andre i min Forfatning. – Jeg maa ligefrem tilstaae dig, at jeg ikke er saa myndig, som jeg skulde mene, at jeg ikke er saa stærk, som 23 Aar skulde gjøre et Menneske, med denne Umyndighed mener jeg mit Forhold til Universitetet; jeg trænger til Universitetet, til Veiledning og tør derfor ikke fjerne mig derfra; jeg frygter at mit Arbejde der vilde være famlende, og at jeg vilde ligne et Menneske, der anstrænger sig i Sögen uden at udrette noget. – Og endelig troer jeg heller ikke, at jeg vilde være paa min Plads paa et saadant Sted; jeg föler, at jeg ikke vilde kunde tilfredsstille de Fordringer som stilles, blot til Mennesket; jeg er endnu saa ganske Lidet for Andre, og Gud ved, om jeg nogensinde skal blive noget for Andre, og om jeg ikke skal stedse kun bevæge mig om mig selv. – Denne Svaghed kjender jeg , og med denne Svaghed vil jeg ikke vandre ind i et Huus, hvor den vil vise sig saa stærk ved at sees i Modsetning til en saa glimrende Familie. – Hvad jeg her har sögt at udvikle, var bestemmende for mig i det første Öieblik, og jeg har derfor endnu kun at tilføie, at jeg har ønsket, at jeg havde været mere værdig til et saa hædrende Tilbud. – Hvis du anseer det for passende, maa du gjerne vedlægge dit Svar dette Brev, og hvis jeg har fattet mig noget i Korthed, var det af Frygt for at falde over i Almindeligheder. – Jeg beder dig bringe Greven min ærbødige Tak, og haaber til Slutningen, at du vil lade mine Bevæggrunde vederfares den Retfærdighed der kan skjænkes en saa fattig Beslutning.

Din Broder
Adolf

Riseby i Svansen d. 22/2 52

Kjære Moder!

Samtidigt med mit Brev til Julius skriver jeg dig denne Gang til, men jeg maa bede dig om at betragte hiint Brev som et Brev, der ogsaa kan tale til dig; og det vil vist ikke falde dig vanskeligt, da du vist ikke er den mindst interesserede Part i denne Sag. – Du har ikke yttret dig om denne, ikke heller skinner nogen Tanke fra dig gennem Julius Brev, vel fordi Julius Ord ogsaa udtaler din Mening. – Men jeg troer, at du vil give mig Ret, naar du seer mit Brev, og at du vil ligesaa tydeligt som jeg mærke Forskjellen mellem en Candidat eller en Student, der ei er bleven forstyrret i sit Arbeide, og mig der har været saa lang Tid fra det. – Du vil ogsaa tro, at jeg ikke har overseet den hele store Beskaffenhed af dette Tilbud; men hvad kan den hjælpe? om man endogsaa Dag ud og Dag ind bruger Diamanten for at slibe den uægte Steen, bliver denne dog ikke ægte. – Derfor skal hver uægte Steen blive ægte, for at Slibningen kan have Nytte. – Og derfor ville ogsaa Fordelene i samme Grad være ringere, som Gienstanden er ringere. – Jeg har altsaa ikke overseet den Betydning, som hiint Tilbud kunde have for min Fremtid, men for at Andre kunne bygge min Fremtid, maa der være en Fremtid for mig, maa jeg selv bære min Fremtid i mig, maa jeg selv være Grundlaget for min Fremtid. – Det er jeg ikke endnu, i ingen henseende; timeligt bliver jeg det først som Candidat, og da havde et saadant Tilbud langt større Betydning. – Og dermed maa vel denne Sag være betragtet. – Min Mening har været uforbeholden, og jeg haaber ikke, at den vil skaffe Eder Sorg. –

Hvad Pakken angaaer, da har jeg modtaget den. – Handskernes Farve kunde vel have været noget mere militair, men det er ligegyldigt ude paa Landet; derfor ere Handskerne gode. – – Og dermed slutter jeg mit Brev og hilser Eder Alle. –

Eders Søn og Broder

Adolf

Kiöbenhavn den 26 februar 1852

Min elskede Adolf

I dette Öjeblik læste ieg dit brev til Julius og ieg kan kun svare hav tillid til dig selv. hvorofte har ieg ikke med fröd lyttet til dine ord, som du saa got kunde inklæde i værdig Sanhed, og ovennævnte brev er en tro genklang af denne værdighed. greven som er her i byen i disse Dage har læst Brevet hos Julius, han vilde ikke opgave sine tanker til dig, men efter hans ord skriver han til dig ennu i dag, og derfor vil ieg ogsaa skrive et par ord – Vi blev først videende og saa lidt overrasket af grevens brev og hans hensigter til dig, og at han saameget ønsker at faa dig til lærer for sin omtrent 12-aarige søn hirörer fra Hall (nok professor). sagt fra Magisteren og flere lærer der fra skolen. i denne time har ieg talt med magisteren, samvittighedsful satte han sig ind i dit sted, og dine nuværende forhold. han utalte sig ikke som et Raad thi du maa i guds navn Raade dig selv, men hvad han vilde giöre i dit sted, motage tilbudet naar du bliver frid er tilbage maaske om et halvt eller nærmere et par aar: greven vilde strags give dig fri hos Krigsministeren, og om du ikke da haver tiden til din Raadighed, faar du dog altid mer tid en i din nuværende stilling, og grevens skiönne bibiliotek hvor kunde du ikke opfriske og uvide dine kunskaber deraf, og nu familien selv, med greven har ieg talt flere gange, og i hans nærværelse bliver man sandelig ikke netrøgt, tværtimod aandelig opfrisket og grevinden selv en herlig godmodig Dame hvis forstands overlegenhed ingenkunde vilde trøke, min Adolf, og nu i materielle henseende, hvor fordelagtigt næst guds velsignelse maaske for helle livet thi ieg anseer næsten dette som en gave fra gud at du vil vinde familien med din ukonetele sande færd derom er ieg overbevist, thi ieg ved du staar høiet.

Brevets fortsættelse mangler. men der er fundet en side af et brev, som måske kunne være slutningen på ovenstående brev:

– saavel for magisteren og de ældre lærer som hos halls, og dise to familier, Magisterens og Halls er og netop grevens venner. og nu som du synes det netrøgte mod, ieg er næsten overbevist om at naar du affört dig soldatens klædning og ifört dig din egen nette klædning at du vil blive som et andet menneske ikke fordi at ieg skulde ansee dig saa svag at en klædning skulde forhøie eller nebrøe dit mod men fordi at du med at afföredig hiin, og iföre dig denne, staar som en frimand, min adolf, hvilken vellöd en frimand, du som saa længe ikke ganske kunde kaldes saa - tro mig paa mt ord da er den unge mands mod og selvstændighed i sit 24 aar noget ganske andet en studentens studentens paa de 20 aar - du kunde maaske svare paa min foran giorte bemærkning, at det materielle ikke maad bestemme os, deri er ieg enig med dig men du ved ogsaa, saa got som ieg, at det aandelig og det materielle kun kan bestaad i en skiön harmonie, naar begge er forened, og her vil ieg slutte med magisterens or, var ieg i dit sted, ieg modtog tilbudet – og nu Herren raade og give os forstand, at vi maa kende andre og os selv til det bedste,

din trofaste moder

K Exner

Min kiere Adolf

först efter at jeg havde sent mit brev igaar, som svar paa dit brev til Julius, læste jeg dit brev til mig, og derfor skriver jeg disse par ord – ikke som en tilbagekaldelse af hvad jeg skrev igaar, men som en respektøren af din egen anskuelse, da du i saa henseende maad have den afgörende eller dog overveiende stemme, jeg vilde usigelig nödig bedröve dig med at du skulde tro, at jeg havde en modsat anskuelse af et vigtigt skrit for dig en du selv og derfor er det jeg skriver i Dag - jeg har naturligviis ikke talt med greven i Denne tid, altsaa heier ikke om denne sag, men Julius talte længe med ham igaar – mest om egne anliggender, han viste Julius et langt brev, stilet til dig, om formidagen, men han gjorde den bemærkning, at han maasked ikke afsente det, da der senere paa Dagen var bleven ham en anden anbefale. greven er reist i Denne morgenstund – at en andens anbefaling vilde havde været unötigt dersom du vilde havde modtaget. plasen er vel overflödigt at bemærke.

din kjerlige moder

K. Exner

Kiöbenhavn den 27 februar 1852

Svensen d. 3 Marts 1852

Kjære Moder

I samme Øieblik modtog jeg 3 breve ,2 fra dig og 1 fra Grev Knuth - I dette Øieblik har jeg svaret Greven og begynder nu mit Brev til Dig . - Jeg vilde gjerne, om det var muligt; udslette for Dig enhver Kimmer over at jeg ikke modtager Tilbudet, og jeg haaber, at Du i min Bestandighed vil finde et Beviis for , at der dog er noget brugeligt i min Beslutning. - I mit Svar til Grev Knuth har jeg udviklet mine Hovedgrunde, der bestemte mig, Grunde, som for mig opveiede alt Andet. - Jeg vilde ønske, at de samme Grunde maatte være bestemmende for Dig og dem Alle, saa at vi Alle kunde fatte een Beslutning. - Og lad det ikke miströste Dig, at en Anden faaer Plassen; thi det er jo nödvendigt, naar jeg ikke faaer den, og lader os hellere unde denne Anden den af et godt Hjerter, og ønske at han maa værdigt udfylde sin Post, og at Posten maa bringe ham Lykke. - Den Hovedgrund, der da bestemte mig , har jeg alt fremført i mit brev til Julius, og er indbefattet i det eneste Ord: min Uafhængighed. - Jeg har været Soldat 1½ Aar og har været 1½ Aar fjernet fra min Stilling; hvortænge jeg endnu skal være Soldat, er uviet, men saa lang tid, som min Huslærerplads vilde optage , varer det dog ikke, og den kan jo maaskee snart være forbi. - Min Tid som Soldat staaer ikke i min Magt, men det staaer i min Magt, at jeg ikke binder mig selv. - Vi ville tænke os det Tilfælde, at jeg snart blev permitteret (om det skeer, veed jeg ikke); der havde jeg min Tid til min egen Raadighed og kunde anvende den som jeg vilde. - Og det er noget uhyre Vigtigt, efter at jeg saa lang tid har været borte. - Ja, skulde jeg vælge Huuslærerpladsen som Student, efter at jeg uforstyrret var vandret paa min Vei og saa havde samlet mig de fornödne Kundskaber til Examen, saa at jeg uden Fare kunde plante dem om paa en anden Jordbund og der fortsætte Samlingen, da var det til en anden Sag. - Men ikke saaledes, to Aar havde jeg studeret Theologi uden stor Fremgang og blev revet bort, og dermed svandt ogsaa tildeels min ringe Samling; og nu kan jeg ikke, naar jeg bliver fri, opsætte længere at finde det gamle Spor, benytte min Frihed til at binde mig selv til en Stilling, hvorved Studenten kan trives, men ikke Theologen. - Nei Moder og I Alle derhjemme, naar jeg kommer hjem vil jeg ikke strax flyve ud igjen, men jeg vil bo hos min Moder og i mit Hjem ikke paa Regentens og ikke paa Kvitsenborg. - Jeg haaber at I ville vurdere min Beslutning, thi hvor store end Fordelene kunne være, blive de dog ringe, naar de ikke føre til Maalet, men fra Maalet, og det er mit Önske, at I skulle dele mine Anskuelser, at vi Alle kunne have fattet Beslutningen som eet Væsen. - Vi ville indrömme at det var et hædrende og herligt Tilbud, men vi ville ikke lade os rokke, men vandre til Maalet. - og dermed maa jeg slutte endnu engang med det Önske, at I ville vurdere mine Grunde saaledes, at de ogsaa for Eder bliver bestemmende.

Eders Sön og Broder

Adolf

*Brev til Underofficer Adolf Exner fra Caroline Exner
2. Forst. Batt. 4 Komp.
Svansen.*

Kjære Broder

Der er længe imellem at Du faar et par Ord fra mig, hvilket just ikke er Tegn, paa megen søsterlig Deltagelse, men jeg tror næsten at det er bleven en Vane at Moder skriver for os Alle, hvorledes har Du det egentlig kjære Broder, længes Du efter at komme hjem? Det gjør Du vistnok, der var jo rigtig nok givet Dig en Leilighed ved det Tilbud som er gjort Dig til at slippe fri, men Du har vistnok handlet vel i ikke at modtage det, jeg har nu bestandig være imod, at Du skulde modtaget det saa Du kan tro at det glædede mig at læse endogsaa 2 gange dit Afslag, desuden er der nok snart haab om at Du kommer hjem, da der gaar et temmelig bestemt Rygte, om at Forstærkningen skal afløses til April, gid det var sandt. Du spurgte i et af Dine forrige Breve til Din Gydentak, den staaer herligt i fuld Blomst, Du kan tro jeg har en ganske net lille Have, Du ved at jeg har altid holdt saa meget af Blomster, Du kan tro at det er ganske underligt for os her hjemme siden Emil er reist, her er blevet saa stille, da der jo kom en Deel til ham, og vi ere nu saa faa, gid Du snart kunde fylde den tomme Plads det ønsker af gandske Hjerter Din

Hengivne Søster

Kjöbenhavn den 14 Marts 1852.

Min kjære Adolf. Caroline glemte at sende dig min Hilsen saa sender jeg dig den selv tillige med en Hilsen fra Emil og som jeg haaber et brev fra ham til dig næste gang. Med mindre vi skulde være saa lökkelig at have dig snart her i hiemet og saaledes brevvægselingen i den Betyning falde bort. Din i kjerlighed forbundne

Moder

Svensen d. 23 Marts 1852

Kjære Søster!

Det er vel første Gang, at jeg skriver Dig til et særegent Brev; thi indirecte har jeg jo skrevet Dig mange Gange til. – Jeg tænker i dette Øieblik paa, hvor mange Breve jeg endnu skal skrive hjem, og hvorofte jeg endnu skal modtage Breve fra Eder; og det synes, som om Du beskjæftiger Dig med de samme tanker, og dog anseer jeg disse Spørgemaal for frugtesløse, for ligesaa frugtesløse, som de ere naturlige. – Thi det er vel næppe Nogen givet at kunne sige Noget derom; der er vel een Mand, som troer at kunne forudsige Tingene, og denne Mand er Rygtet, men hans Troværdighed er til Gjengjæld ogsaa berygtet. – Selv om Bataillonens Bliver opløst, vil dog min Skjæbne ikke dermed være afgjort, men vil beroe paa Krigsministerens Bestemmelse angaaende os. – Skjønt derfor jeg imødeser en uvis Fremtid for den allernærmeste Tid, kan jeg dog ikke endnu ville overtale mig til at slaae mig til Melancholi derover, thi jeg maa tilstaae, at den Maade, hvorpaa jeg har tjent min Tid, har frembudt alle Betingelser for at befinde sig vel. – Min Længsel efter Kjöbenhavn er virkelig ogsaa temmelig afstumpet, naar jeg undtager sjeldnere Momenter. – Meget bidrager ogsaa dertil min Bevidsthed om nogen Umodenhed til Theologien, og det maa jo lamme min Lyet til hjemreisen, naar jeg ikke er min Livestilling voxen. – I den Henseende kan jeg ikke lade være med at anerkjende min militaire Udskrivning som maaskee et vigtigt Moment i mit Liv. Jeg blev reven bort paa en Tid, hvor jeg virkelig følte min Umodenhed stærkere end nogensinde; og det kunde vel der have sin fulde Betydning, at jeg blev beordret ind i en hæderlig Stilling, hvor Menneskets Tænken er ubetydelig, og hvor Andre i Et og Alt tager sig af mit Væsen; thi da kunde der vel vindes, at de svage Kræfter fik Lov til at voxen uden at kues og bruges til svært Arbeide. – Dog vil det være mig kjært at komme hjem, naar Befalingen kommer. – Nogen egentlige Forøgelse af Kraft til Arbeide er jeg mig vel ikke bevidst; men det kan vel ogsaa ansees for en Kraftforøgelse, at man mere og mere er bleven sig dens Ringhed bevidet. – Hils dem Alle derhjemme og Moder; jeg har ikke faaet noget Egentligt at vide om Emils bortreise, og jeg vilde gjerne i næste Brev høre noget mere derom. –

Din Broder

Adolf

Min kiere adolf

Et maaned eller lit mere er runden siden jeg sist skrev dig til men aarsagen er dig bekiendt , idet at Julius og Caroline hverforsig har skrevet dig til. at jeg skriver dig til i dag er deels for at det er paa tide at jeg væglsler et par skriftelig ord med min adolf intil alt muntlig kan ske. men deels ogsaa for lade dig vide vor forandrede adresse fra 6te april. næstkommende vores pøpøel er da paa Graabrødrer torv 104 2de sal til venstre. du har vunden ved byttet, thi det værelse der er bestemt for dig, og allerede bærer navnet adolfs værelse har som jeg troer efter dit ønske passende størrelse, og er fri for fremedes gienomgang – nu gjælder det om du snart maate tage det i besiddelse. min adolf, har du følt et blus i siælen jeg kalder det saa, thi vi kan ikke fæstholde det.

Men vi tør benævne det , som et Væld af den enige Kierlighed der vi forgaar, og som knötter de Jordiske baand med ðm fæsthed til vores kiere og aandelig beslægtede saa har du ogsaa følt, hvad det vil være for mig, naar jeg seer dig som fri mand, og især frigiort i aanden, dog dertil vil herrens hielpe hans kraft kommer nok vor svaghed til hielp, naar vi kun ikke selv egenraadig støder hielpen fra os og derfra bevare os gud i Jesu navn - angaaende Emils bortreise blev det bestemt at han vilde Reise med Captein Sørensen naar han kom fra Rio dette skete og han blev færdig at Reise herfra den 26 f.m. men da han skulde tage last i landskrona forlod Emil i forening med Captein og mandskab tolboden her i en baad for om søndagen at fortsætte Reisen til London og jeg troer nok en søstad i England alt i handelsanligen. - naar Capteinen bliver færdig med sine forretninger da skriver han til sin kone her og da faaer vi med det samme brev fra Emil saaledes var aftalen. tiden er bleven meget længere en mand havde beregnet. men fru sørensen trøster sig og mig med at hendes mande forretninger har taget længere tid en han før havde beregnet. thi han skriver først brev lige idet han forlader England. - inlagte brev som jeg modtog fra Emil den 28 f.m. har jeg behølt saa længe fordi jeg daglig venter brev fra ham og saaledes havde Efterretningerne været mere fulstændige, men jeg haaber at kan give dig dem næste gang. og alle vil vi bede for ham som for os selv – Herren være med os paa alle vore veie

din trofaste moder

K. Exner

Kiöbenhavn den 28 marts 1852

Svensen d. 8. April 1852

Kjære Moder!

Det er vist ikke ganske faae Dage siden jeg modtog dit brev, og det har derfor varet noget længe, at jeg lod et Par Ord gaae over Søen til Dig. –

Deels har jeg slaaet mig til Ro med Tanken paa mit Brev til Fader, og dels har jeg saa fuldt op at bestille ved Bataillonens forestaaende Opløsning og Aarsregnskabernes Afslutning, at jeg kun har ringe Tid at skjænke bort til private Tanker. – I Aften er det dog skeet, at jeg berøver mit Arbejde en ringe Tid for at underrette Dig om, at jeg endnu kan skrive, og hvis det i den nærmeste Tid oftere skulde skee saaledes, at Du ventede Brev fra mig, da tænk paa, at jeg har fuldt op at bestille med at tjene Kongen og lidt Tid for mig selv. –

Hvorledes det egentlig skal blive med mig, veed jeg ikke; kun saa meget troer jeg at vide, at jeg bliver tilbage for Regnekabernes Skyld, naar Bataillonens gaaer fra hinanden.

Emils Brev har jeg modtaget, og dermed er han da ogsaa borte. – Mon det var den sidste Gang jeg saa ham, da jeg drog bort som Soldat? Saaledes gaaer det: Ungerne flagre ud og øve deres Vinger, bedre at have Lærkevinger end Æmevinger, og endnu bedre, naar man ikke kan være Æm.

–
Med denne flygtige Hilsen hilser jeg dig denne Gang og Eder Alle.

Eders Søn og Broder

Adolf

Kiöbenhavn den 18 april 1852

Min kiere Adolf

Desto længere man har ventet paa underretning fra et kiert medlem eller vel rettere sagt, imelem dig og mig, kiert barn - desto skiönere er modtagelsen af et brev, dog vi vil ikke benötte dette for dermed at foröge en glæde, men lade vores breve gaa. den vanlige gang indtil den tid kommer, da brevveeeling imelem dig og mig rimeligviis for en stund vil blive overflödig - du taler om et brev til fader, og saavit ieg kan skiönne af denne ytring, har du sent ham et. men der er ingen kommen - det kunde tænkes mueligt at postbudet havde forfeilet os den dag vi flöttede og derfor har ieg forspurgt eller rettere sagt seet mig for paa den tavle hvor brevne findes anført hvis brevpostbudet ikke har trufen. men jeg fant ikke vores navn - -

Fra Emil havde vi brev fra London af 28 Marts og han meente. at de gik derfra et par dage senere og saa lige til Rio. Du har ret min adolf ungerne flyver ud, og öve deres vinger, og modere kan kun følge dem til stranbredden og da om en liden stund ikke öine dem mere. dog med hensyn til Emil. troer ieg at han har handlet ret imod sig og os - ved dette skrit - men virkelig menning kan man ikke faae. tiden vil vise hvad der endnu er skiult men en menning har ieg min adolf og næst guds naade vil den blive

— ———
brevets afslutning mangler

Eckernförde den 4 Mai 1852.

Kjære Hjem!

Jeg har modtaget begge Eders sidste Breve, saavel det, som Moder spørger mig om, som det med Töiet; jeg har vel ikke endnu prøvet Töiet, da jeg endnu ei godt kan bruge det; men jeg har ikke Grund til Andet end at være tilfreds. - Det er mit sidste Brev, jeg skriver til Eder, og I skulle heller ikke skrive mig mere til, da det ei vilde være sikkert. -

Jeg venter at være i Kjöbenhavn i det seneste efter Midten af Mai; men veed endnu ikke, om jeg tager Hjemreisen ad Kiel eller nordpaa. - Det der opholder mig herovre er Regnskaberne, som skulle være færdige til den 15 Mai; og saalænge skulde jeg egentligt blive, men maaskee jeg faaer Lov at slippe för, da jeg er temmelig vidt fremme med Regnskaberne. - Jeg skriver ikke mere, thi Brevskriveriet er nu tilende, og dermed Levvel, til vi sees hjemme. -

Eders Sön og Broder

Adolf

4. ANDRE BREVE

Kjøbh 10 August 1851

Kjære Exner!

Postvæsenet her i Danmark skal være godt, siger man; men jeg mærker ikke dets Hurtighed eller Accuratøse, mit Brev i Foraer til dig gik feil og dit Brev fra først i Juli fik jeg først i August; saameget mere paafaldende er den Post som har ladet mig modtage Brevet af 6te August for nogle Dage siden. – Naar jeg imidlertid snakker om Post og Postvæsen, saa er dog nok i Grunden fordi jeg har en ond Samvittighed overfor dig; jeg giver andre Skylden for den Seendragtighed i at skrive, som fra min egen Pen sig skriver. –

Tak for det sidste Brev Hr. Undercorporal og fungerende Foureer! — *) Eckernförderer kan leve "i Modsigelse med sig selv", naar blot du ikke komme med Modsigelser mod Foureerernes Requisitioner! lad dem kun mangle lidt i at være "reelle" — *) det vilde ogsaa være for meget at forlange! –

Du seer jeg er i godt Humeur, trods den Omstændighed at jeg idag har taget Afsked med en vakker norsk Student, hvis Bekjendskab jeg har gjort under et Ophold hos Rode paa Vallø – men i Guder! du veed da, at der har været et Norgestogt? Hvis ikke saa veed du det nu. Saavel Otto som Rode og jeg vare i Christiania — *) og Alle modtog vi de meest glimrende Beviser paa norsk Gjæstfrihed, Alle havde vi i Norge en Uge, der er er betragte som en stærktlysende Comet med en uendelig lang Hale af ligesaa lyeende Minder, en Comet som kan klare op paa den skandinaviske Horisont. Gid den gamle Nordbo og Skandinav Adolf Exner havde været med! Han vilde have glædet sig saare. (Undskyld jeg taler om dig i tredie Person).

Disse løierlige Linier slutter jeg nu. Jeg seer, at jeg ikke kan samle Tankerne, maaskee det er fordi jeg ingen Tanker har; hvis du faaer et rigtig flaut Indtryk efter Læeningen, saa glem saasnart som muligt at du har faaet Brev og vent lidt endnu pa lidt forstandigere og fyldigere Tale fra Din idag saa pjattende Ven

Chr. Richardt

Lev vel !

Hilsen fra Rode og Lange

*) ulæseligt

Charlottenborg, 30/1 1891

Min kjære lille Thea!

Du tror vel, at jeg helt har glemt Dig og eder allesammen, siden det venter saalænge, inden jeg skriver, men Du maa tro, at det kun er, fordi jeg har saa daarlig Tid, og at der ikke er gaaet en eneste Dag, uden at jeg har tænkt paa eder og særlig paa Dig for at bringe Dig min hjerteligste Lykønskning og alle mine bedste Ønsker for Din Fremtid!

Ja lille Thea, jeg kan godt tænke mig, hvor glad Du maa være, og hvordan Du lever i Tanken om en lykkelig Fremtid. Du bliver nok en rigtig sød lille Frue og Du kan tro, at jeg forfærdelig gjerne vil komme med til Dit Bryllup og ogsaa gjerne vil komme og besøge dig i Stockholm, men kun for Din Skyld (ikke for Ødmans). – Er Du ikke bleven fotograferet nu i Anledning af Din Forlovelse, for saa ved Du jo nok, at Du har lovet mig Dit Fotografi, og hvis Du ogsaa har et af Din Forlovede, vil jeg være meget glad ved at lære ham at kjende fra Fotografi! –

Tænk, jeg troede saa sikkert, at Du gik og sværmede for en eller anden i Sommer, og at Du saa skal gaa hen og forlove Dig med en, som Du slet ikke kjendte den Gang. Ja, det gaar underligt til i denne Verden! Hvad siger forresten Kandidat Noerstrøm til Din Forlovelse? Nu er han vel blevet Præst? –

Ja, Du maa tro, at jeg har saa travlt, at jeg hverken har Tid til det ene eller andet, heller ikke til at forlove mig, men det er naturligvis, fordi jeg ingen bryder mig om, ellers fik jeg vel i det mindste Tid til det.

Jeg læser næsten hele Dagen lige til Kl. 11 om Aftenen Musiktheori, og har saa kun Tid til at synge og spadsere en halv Timestid. Men det er uhyre morsomt at læse, og man lærer jo meget deraf, men det er saa anstrængende, og man bliver saa nervøs deraf, at jeg alligevel skal være glad, naar det Aar er gaaet, og saa har man jo tillige lært meget. –

Min Sang gaar det meget bedre med, og jeg tror nok, Du vilde kunde høre en stor Forandring til det bedre fra i Sommer; men der er mange Aars Arbejde tilbage, og om jeg nogensinde kommer til at optræde, som Du mener, er meget tvivlsomt. Forresten er min Hals nu, Gud være lovet, rask, og jeg er færdig hos Dr. Lange. –

Du kan tro, jeg har mange gange været i Theatret til Operaer og til mange dejlige Conserter. Ja hvor er det dog dejligt at høre god Musik, man bliver et bedre Menneske deraf, synes jeg. Hvordan synes Du saa om "Ødmann", kan Du huske, da vi havde Feet for Ødmann i Sommer, jeg tænker saa tidt paa den Tid, jeg var i Borby maa Du tro og længes tidt tilbage dertil.

Nu har I vel travlt med at lave til Udstyr til Dig, I skal vel væve alting hjemme, og Du skal vel have det samme Betræk paa Møblerne som der er i Din Moders Værelse?

Nu maa Du sige til Clara og Anna, at en af de første Dage skal de faa Brev fra mig, og at de ikke maa være vrede paa mig. Skriv snart til mig og fortæl mig en hel Mængde om Din Forlovelse og send mig saa det Fotografi. – Det glæder mig rigtigt, at det er bedre med din Broder (kan han ikke ogsaa blive forlovet i Stockholm?)

Nu mange kjærlige Hilsner til Dine Forældre, Søkende og Dig selv fra

Din trofaste veninde Karen Exner
(særlig kjærlig Hilsen til Clara)

Kjøbenhavn, 25/9 1891

Min kjære lille Thea!

Du bad mig en Gang om at skrive lidt til Dig, og som Du ser gjør jeg det nu for at bede Dig, om Du ikke ogsaa en Gang med det første vil skrive lidt til mig og lade mig høre, hvordan I har det i Borby, for det lader jo ikke til, at Clara vil skrive, og jeg længes dog saameget efter at høre fra Eder. Ja, Du kan tro jeg længes efter Eder allesammen og vilde kun ønske, jeg var hos Eder endnu, uh! hvor det dog ogsaa var en "rålig" Fod, der saadan skulde komme og nøde mig til at rejse hjem over "Hals og Hoved". Nu er jeg saamaend saa ræk i Foden, saa jeg godt kunde spasere fra Borby og til Ystad.

Blot I dog alle tre kunde komme herind til mig og besøge mig en Tid i Vinter, saa skulde vi gaa paa Konsert og i Operaen og rigtig nyde Livet. Selv har jeg endnu ikke været i Theatret, jeg har jo kun maattet gaa ud de sidste 8 Dage, men i næste Uge vil jeg se at komme hen at høre "Wagner's Lohengrin", den har jeg aldrig hørt, men det skal være aldeles storartet Musik, naar man blot kan faa en Billet. Jeg vil ogsaa gjerne høre "Aida" igjen, det er den Opera, jeg fortalte Dig om, det er de eneste to Operaer, der for Tiden opføres. Jeg har meldt mig ind som Medlem af "Consertforeningen", der plejer at opføres glimrende Ting, og jeg haaber at faa megen Glæde deraf.

Nu er jeg da begyndt at synge, og min Lærerinde er meget gladere for min Stemme, den er ogsaa blevet meget bedre, siden jeg begyndte at øve mig, og Du kan tro jeg skal være flittig. Jeg skal begynde til Oktober at læse Musiktheori hos Professor Rosenhoff, det kan blive morsomt og interessant, men er vist meget vanskeligt. Ja, min Tid bliver vist meget snart saa optaget, saa jeg vist knap faar Tid til at spise.

En Gang i næste Uge gaar jeg hen og bliver fotograferet, og saa skal I nok alle tre faa mit Billede, hvis I da brydder Eder derom og ikke allerede har glemt mig. Men saa skal jeg ogsaa snart have Eders Billede, ikke sandt! – Vil du hilse Clara og skænde paa hende, fordi hun ikke skriver, men I har maaske allerede nu travlt med "Visitationen". Tak for Brevet I har returneret til mig. Sig mig, har I faaet de 10 Kroner, de blev sendt til Borby Dagen efter jeg var kommet hjem, hvis I ikke har faaet dem, maa vi jo henvende os paa Posthuset her i Kjøbvn. Da Du holdt saameget af de to smaa Sange, sender jeg Dig dem, og beder Dig ikke forsmaa dem, og tænk saa en Gang imellem, naar Du synger dem paa

Din heng. Karen Exner

PS. Hils alle paa det hjerteligste, særlig Anna og Clara. Jeg skal med det første sende den Bog, jeg laante; men jeg venter først at høre fra Eder. Du kan tro der var mange Hilsener fra Helsingborg i Johannes Jönssons Brev! – Hvordan gik saa dine Forældres Rejse til Kjøbenhavn, fortæl mig lidt om det!

Den 27 Feb. 1903. Borby

Käraste min Clara!

I allerstörsta hast några rader. Jag har varit så sjuk hela denna vecka, är nu bättre men gruffigt förkyld; och hostig, vi ha haft så förskräckliga stormar och en sådan rå dimma. Måtte ligge af förkylning.

Tack för brevkortet i går, tidningarne komma väl fram?

Aages liffförsäkringspapper *) äro framkomna både ifrån Rumänien och Herr Adrian Köpenhamn, anmälning är nu gjord på högre ort – Henrik och Jöneson ställa om det på bästa sätt, och jag skref ett brevkort till Adrian att han skulle få försäkringsbrevet tillbaka så snart vi fick det igen, men det dröjer nog en 6 veckor innan det blir rangerat.

Ellen hemkom i går ifrån Löberöd, der hon hälsat på Bergmans etc. och haft mycket treffigt – der var maskeradbal, och Ellen var klädd som Rumäniska hon var riktigt belåten, hade tjuvat till Doctor Jerre, om det är ngt. varakdigt med det. I morgon lär han komma hit. Ack om han verkligt tyckte om Ellen, han är ju en hederlig karl, och har god samhällsställning

Få se! men jag har svårt lite att tro det, emedan Ellen är en fattig lös.

Henrik Adrian är här och hjälper Pappa med räkenskaperna, Pappa känner sig så trött och gammal, och om Ni alla både mågar och barn, kunde komma till Fars 70de födelsedag den 26 Juli 1904, om vi då leva! skulle vara treffigt!

Pastor Måns Andersson, om Du mins honom, dog så hastigt af slag begrofs i går i Stehag.

Anna Lundholm begrofs igår, hon dog af Lungsot.

Anna Lindblom är mycket dålig. Fru Carlson Blind hon välsigner Dig alltid för du minnes henne med kort. Vi sätta upp väf i stugan i dag, skola väfva möbetyg. I Rumänien kunne Ni ju och väfva, Thilda kan sätta upp en väf.

Roligt att lille Johan är bättre. Ja det kan nog vexa bort, det onda som kommit. Jag får masage öfver nästan hela kroppen, Anna är dugtig – hon anstränger sig mycket. Ger 4re masage om hvar dag.

Nu hinner jag ej mer. Skall ha Ellen till att skriva till Dig en 4re sidor.

Farväl! hälsa Din käre man barn och Thilda.

Här i — **) är en 53 års qvinna som fått ett barn, 53 år. märkvärdigt!

Tillgifna

Mamma Adle

Pappa hälsar Er hjertevarmt.

*) Det recomenderade brevet är framkommit

**) ulæseligt

Borrby d. 27. 2. 1903

Käraste syster Clara!

Nu är jag hemkommen från min Löberöds färd, där jag haft mycket trevligt. Jag var så "söt" i min rumänska dräkt må du tro - öfverkjorteln förfärdig af din d.v.s. Carin Exners f.d. blåe cheviotskjol som jag satte bräm på af högrödt siden (gammalt sidenlif) och guldsnöre m.m. - - Det var på Hotellet i Löberöd. 150 personer - riktigt stiliga dräkter både herrar och damer. Jerre var så trevlig, min uppmärksomme kavaljer. Han är nu bataljonsläkare, uppträder i uniform. - Har varit i Sth. i ridekola ett helt år - mycket ledigare än förr - - Jag kom hem i går, var i sällskap med Jerre på tåget - skulle ner till Hammenhög på bevaringsinskrifning - kommer kanske på besök här i prästgården ett slag i morgon - Vi sutto i en ensam 1ste klass kupé och han satt och höll mig i handen en lång stund och bad mig skriva till honom - Hvad tycks? - Inte förr att jag tror att han just menar något med det - - Han har det utmärkt bra, men har också sin gamla hushållerska som det säges han står i förhållande till. Ja, tänk om man skulle bli Doktorinna i Löberöd -

Du får nu ej alls säga eller skriva något i breffen hem du vet ju hur Mamma skulle prata om något som ej alls är och väl ej heller blir. - -

Du må tro att Olga är tjock men rar är hon. Hedda sig lik tycker om artisten Osterlund - målaren Crietzin är glömd. - - Vi ha det så fint och en massa blommor - Anna masserar 4 timmar om dagen och förtjenar lite - - Hvarför har du inte skrivet till mig på så länge?

Godt om lille Johan är bättre. Är nu kyrkan i Sinaia färdig? - - Anna Stjärnfäldt begrofs i går - Har haft ett sorgligt lif. - Hur mår den goda Thilda? - Hälsa henne fr. oss alla. Kerstin har väf i stugan, snart Märta ligger sjuk. Det är så stilla och lugnt öfver allt - Hur mår Kabels? - - Har Aage fått mitt bref - Roligt att Ni skickat papperen. -

Det går så bra för pågarne Carl ska bli officer under tiden han ligger i Sth. - Ja adieu med dig kära Clara, kys lille Johan och broder Aage fr. mig. - Anna hälsar äfven Kerstin och Märta.

Skrif snart till

syster
Ellen

Kjbnh 28/2 1903

Mine egne kjære Børn!

Tak for Brevkortet i Mandags, det er jo dejligt at det er, med Guds Hjælp, lidt bedre med ham, det har været en trang tid for Eder, men, med Guds Hjælp, gaae I nu lysere Tider imøde. Skriv meget til os om lille Johan og om Aages Arbejde, det maae jo være en travl Tid for ham Gud holde sin Haand over ham og eder alle i Jesu Navn! Amen.

Hvad bestiller lille Johan, kan han gaae sin Fader i Møde, naar han kommer hjem fra Kirken, jeg længee efter at høre noget rigtig fra Eder, jeg sidder næsten altid hjemme, naar jeg undtager, at jeg er i Kirke om Søndagen. Hvad Fader angaaer, veed jeg ikke rigtig hvad jeg skal sige, han har faaet Lov til at staae op paa Tirsdag, vil Gud, og saa maae han see at komme op paa Malerstuen, for at see lidt efter paa de Malerier, som han var færdig med før han kom til at ligge, da de jo skulle indleveres den 20, 21 eller saa omtrent, hvad han arbejdede paa, før han blev syg, kan der ikke være Tale om, det har været en drøj Tid for ham, og en Taalmodighedsprøve, og han har kæmpet tappert for at bevare Taalmodigheden, jeg har ogsaa haft svært derved, Gud hjælpe os Alle.

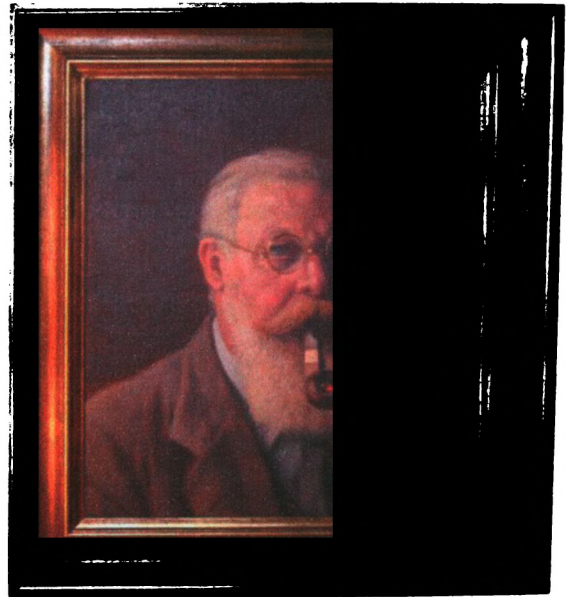
Nu paa Mandag er det 3 Uger siden vi hørte fra Poul, vi længee derefter. Hvordan er Vejret nede hos Eder, her er det uroligt med heftige Storme, og af den Grund er her megen Sygdom i Byen. Fru Hindenburg ligger endnu, men er bedre, og hos Jøhnckes ere Børnene nu raske, dog maae de være meget forsigtige med den Mellemste. Fra Fæster skal jeg hilse, Gigten har endnu slemt fat i hende, men hun er tapper og klager ikke meget. Jeg strikker men det gaaer ikke saa rask, Fader tager en Deel af min Tid, og der er ogsaa meget der skal eftersees, men det hjælper til at Tiden gaaer. Margrethe sender mange Hilsener til Eder Alle, det er godt at jeg har hende om mig, som er os saa hengiven. Nu maae jeg slutte jeg har i Grunden ikke Noget at skrive om, den ene Dag gaaer som den Anden. Hils Thilde og kys lille Johan. Fader og jeg sende Eder, vore kjære Børn og lille Johan mange kjærlige Hilsener og hjertelige Ønsker om, at Guds rige Naade i Vor Herre Jesus Christus maae være med Eder, over Eder og hos Eder, ja Gud velsigne og bevare Eder, Nu og i al Evighed, Amen! i Jesu velsignede Navn.

Eders hengivne og trofaste Forældre Sophie og Julius Exner.

5. KAREN EXNER og AAGE EXNER

**Karen Exner
malet af Jul. Exner 1890**

**Aage Exner
Selvportræt**

Karen Laurie Vibeke Exner fødtes 21. maj 1867. Forældre: Julius Exner og Sophie Ringsted Overgaden oven Vandet 10 1.sal, Kbh. Døbt 16. Juni 1867 i Holmens Kirke. Faddere: Kaptain Peter Jensen Ringsted, Premierleutenant Carl Christian Vibe Ringsted, Cand. theol. G. Ad. Exner, Frue Sophie Godfriede Elisabeth Ringsted f. Kroger, Frue Sophie Exner.

Adolff Sophus Aage Exner fødtes 4. Juli 1870. Forældre: Julius Exner og Sophie Ringsted Overgaden oven Vandet 10 1.sal, Kbh. Hjemmedøbt, fremstillet 9. Sept. 1870 i Holmens Kirke. Faddere: Pastor Peter Marius Barfoed, Prof. Carl Peters og Hustru. Landskabsmaler Gotfred Rump, Fru Caroline Bjerring

Aage Exner uddanner sig fra o. 1888 på Kunstakademiet i København

Karen Exner besøger Brandt-familien i Borreby, Sverige i somrene 1890 og 1891 Veninde med Thea Brandt og Clara Brandt

Karen Exner modtager besøg i København af Clara Brandt, marts/april 1891

Clara Brandt bliver forlovet med Aage Exner, april 1893

Karen Exner bor hjemme hos sine forældre indtil hun som 28-årig rejser til USA i 1895

En af Karen Exners venner, som kom i hjemmet hos professor Julius Exner, var Adolf Johannes Marschall, med hvem hun muligvis blev forlovet. Adolf J. Marschall er søn af pianofabrikant F.C.A. Marschall, der boede i Kompagnistræde 16, Kbh. Adolf J. Marschall var født 1865, blev cand. pharm. Han emigrerer til USA i 1894, etablerer på et tidspunkt egen virksomhed, The Marschall Dairy Laboratory i Madison, Wisconsin.

Karen Exner rejser fra København den 30. april 1895 med S/S "Thingvalla", og ankommer til Ellis Island, New York den 17. maj 1895.

Det må formodes, at Karen Exner bliver gift i USA med Adolf Marschall, men at hun dør kort tid efter brylluppet.

Aage Exner og Clara Brandt bliver gift i Borreby, Sverige d. 19. dec. 1895

Kunstmaleren Aage Exner opholder sig i årene 1894-1904 (fra 1895 sammen med sin kone, Clara f. Brandt) i Rumænien for at udsmykke kirken "Manastirea Sinaia".

Aage og Clara Exners søn, Gustav Johan Adolf, bliver født i Bukarest, Rumænien, den 31. marts 1897. Døbt den 26. april 1897 i "Evang. Kirchengemeinde in Bukarest". Faddere: Frl. Luise Schultze, Julius Exner og Adolf Marschall i Littlefalls, Nordamerika.

Efter afslutning af opgaven i Rumænien bor Aage og Clara Exner i København.

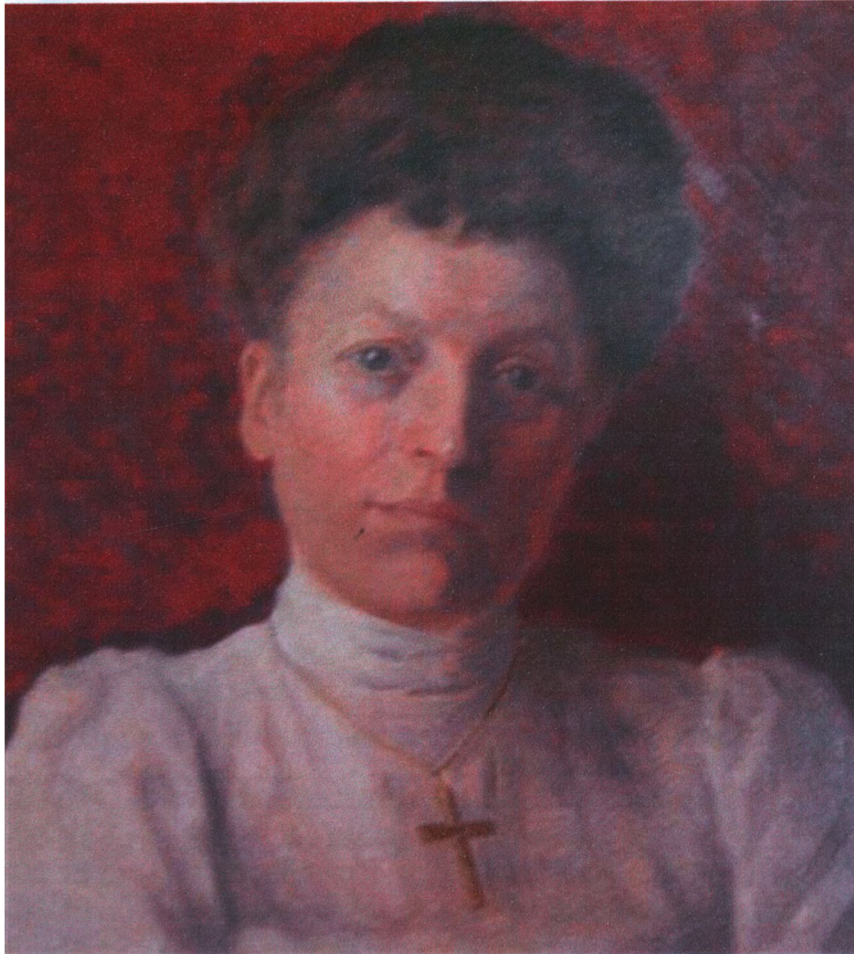
Aage og Clara Exner flytter fra København til Hald præstegård 1931.

Clara Exner dør 23. okt. 1933, begravet på Hald kirkegård.

Aage Exner dør 20. Sept. 1951, begravet på Hald kirkegård.

Adolf Marschall, der bor i USA, besøger Danmark flere gange i begyndelsen af 1900-tallet. I august 1909 sammen med Mrs. Frances Marschall (30 år gl., f. i USA) og barnet Louise Marschall (4 år gl.), hvoraf vel kan sluttes, at Adolf som formodet enkemand er blevet gift igen.

6. CLARA BRANDTS POESIBOG

**Clara Exner, f. Brandt
malet af Aage Exner**

Mellem papirer og fotografier fra Exner-familien fandtes Clara Brandts poesibog, hvori Clara Brandts venner har skrevet deres bidrag i spredt orden gennem bogen.

1894-09-03	Borrby Borrby	Pappa Mamma Hedda Bergman
1892-03-20		Olga Bergman
1891-09-30	Carlskrona	Emma Anderson
1891-01-10		Vännen Kajsa
1894-04-05	København	Albert Wang

1891-09-30	Karlshamn	Gerda Anderson
1895-06-14	Borby Pgd.	Müller
1891-04-02	København	Karen Exner
1896-01-03		K. Baggendorf
1891-01-14	Borby	Augusta Brandt
		Clara Clausius
1891-03-08	København	Thorvald Adrian
1891-03-09	København	Adolf Marschall
1891-04	København	Aage Exner
		Sophie Exner
1894-06	København	Katrine Wang
1891-09-24		Sofia Lilja
		Alma
		Elsa Ble'en
1891-04-04	Lund	Augusta Thulin
1892-07-18	Franstorp	Maria Lindskog
1895-08-10	Hannover	Gertrud Spiegelberg
1891-09-30	Karlskrona	Kara
		Ebba
1893-08-10		Alma Dahlström
1894-09-03	Borby	Anna Brandt
1891-04-04	Lund	Emil Aug. Thulin
1894-09-03	Borby	Thea Blohm (f. Brandt)
1891-09-30	C-krona	Anderson
1891-11-21	Löberöd	Amalia Quensel
1891-04-04	Lund	Emmy Thulin
1891		Ebba Tomberg
1894-06-07	Frederiksberg	Emilie Bramming
1894-08-21	Ö. Hoby prästgård	Paula N-
1893-04-15	København	Mathilde Madsen
1895-03-10	Hannover	Lina Spigelberg
1894-05-15	København	Dax
1892-06-14	Borby	Syster Amalie
1892-05-19	Borby	Mathilde
1891-09-30	Carlskrona	Ida Andersson
1891-09-25		W Lilja
1891-09-29	Carlskrona	Marie Andersson
		Ella
1894-09-04	Borby prästgård	Deine Swester Ellen
		Ida Clausius
1894-06-08	Frederiksberg	Julie Bramming
1894-09-03		Augusta
1895-02-11	Freiburg-Elbe	Frieda Lauenstein
1895-02-11	Freiburg-Elbe	Dr. Lauenstein
1894-07-17		Clara Tomberg
1895-04-14	Hannover	A. Clausius
1895-03-18	Hannover	Marie Frühling

1895-05-09

Hannover

Luise Frühling

Klara Cx

Svigerfader

1895-12-31

Karen Exners vers i Claras poesibog:

Der er i et Venskab fra Ungdommens Tid
Saameget der vækker vor Tro og vor Lid,
Det kan ej som Boblerne briste
Og selv om vi skilles i Tid eller Sted,
Det holder dog ud, og det varer dog ved,
Det kræver sin Ret til det sidste.

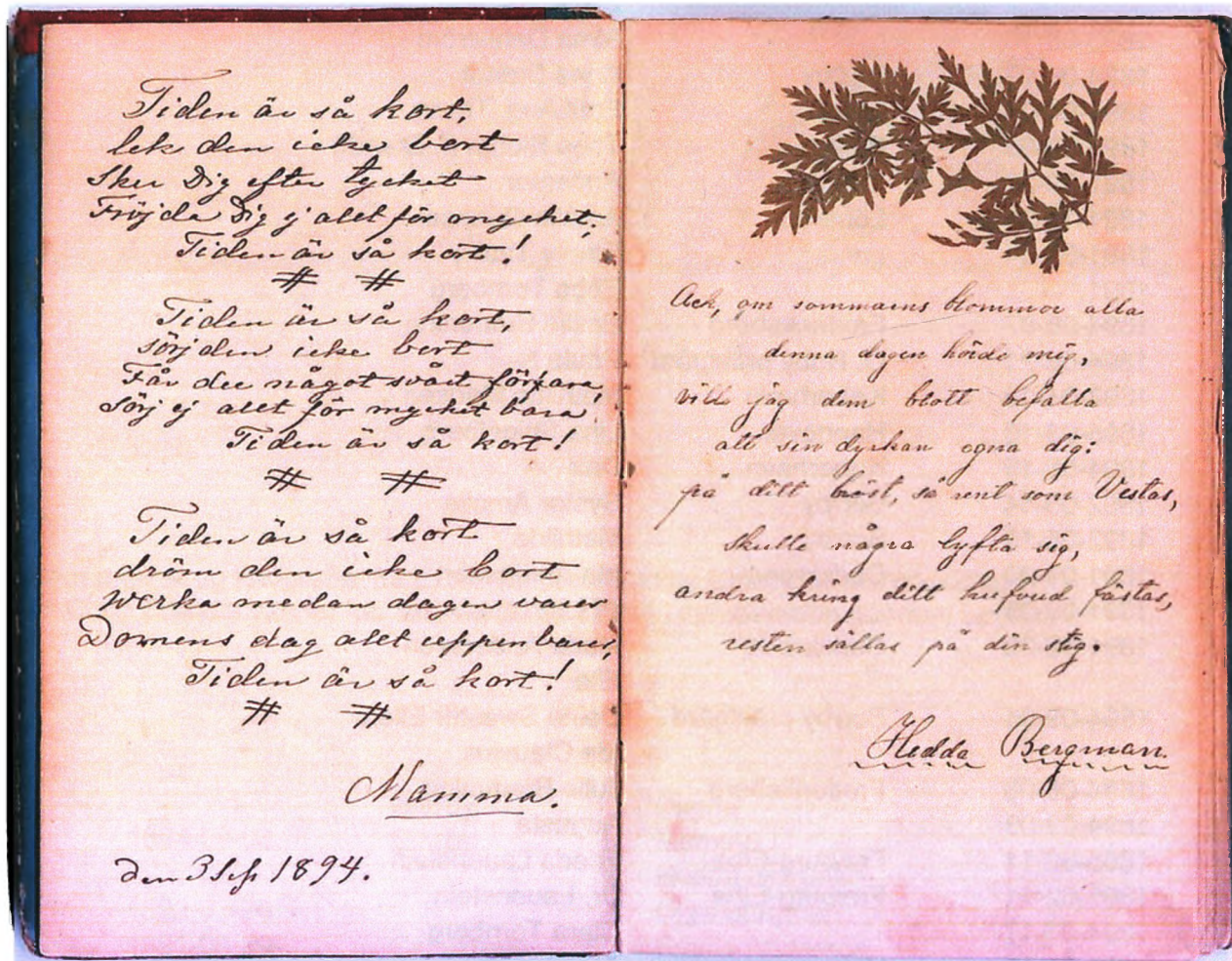
Karen Exner
Charlottenborg, d. 2. April 1891

Aage Exners vers i Claras poesibog:

(efter en smuk akvarel står følgende)

Livet er Alvor og Striden er haard,
Blændværkets glimrende Boble maa briste,
Men hvad vi elskede i Ungdommens Vaar,
Blive vi tro til det sidste.

Aage Exner
April 1891

7. DAABSATTESTER, LEJEKONTRAKT

Daabsattest Julius Exner

Aar et Tusinde, otte Hundrede og fem og tyve (1825) er
den tredivte (d 30te) November født og,
den tredie (d 3die) December døbt::

Johan Julius Exner.

Søn af Hoboist Johan Gottlieb Exner og Hustru: Karen, født Jørgensen,

Hvilket herved paa Embedsvegne bevidnes.

Kjøbenhavn d. 11 Juli 1876.

F. Reiffenstein,

Præst ved det kgl. Frederiks Hospital,
samt Fødselsstiftelsen

Daabsattest Sophie Ringsted

*(Stempelpapir, Fjerde Klasse, No. 2
10 Skilling
Wroblewsky 1858 Malling)*

Inger Henriette Sophie Jensine Ringsted,
Datter af Capitain i 2det jydsk Regiment Herr
Hans Christian Vilhelm v: Ringsted
og Hustru Fru Wibecke Christine født Hoffmann,
er født den 30te Mai 1833, tredivte Mai atten Hun-
drede tre og tredive,
og døbt i Garnisons Kirke den 14de Juli samme Aar,
hvilket herved i Overeensstemmelse med
Kirkens Ministerialbog bevidnes.

Kjøbenhavn, den 2den Juli 1858.

(sign. ulæseligt)
Sognepræst

(sign. ulæseligt)
Klokker

Leiecontract for Leiligheden Overgaden oven Vandet no. 10, første sal

Gjenpart

(Stempelpapir, Første Klasse, No. 3
for Sum af over 100 til ikke over 200 Rdl.
1 Rigsdaler 32 Skilling
Wroblewsky 1860 Mallings)

Vi underskrevne, jeg Fabrikør F. F. Güllich som Eier, og jeg Maler Julius Exner som Leier, vedgaar herved at have oprettet følgende Leiecontract:

Jeg F. F. Güllich bortleier herved fra førstkommende Michaeli Fløttedag den 16. October d.A. til Hr. Maler og Medlem af Kunstacademiet J. Exner, en Beboelsesleilighed i min eiende Gaard No. 10 i Overgaden oven Vandet paa Christianshavn, som bestaar af 2de Værelser til Gaden med Kakkelovne paa første Sal, samt Pigekammer, Kjøkken, 2de Spisekamre, aflukket Brændeloft, et Rum i Kjælderen og fælles Tørreløft; Alt for den accorderte halvaarlige Leie 60 Rdl: skriver Tredssindstyve Rigedaler, som betales forud for $\frac{1}{2}$ Aar, første Gang ved denne Contracts Underskrift 60 Rdl: for Halvaaret fra førnævnte Fløttedag at regne og til Paaske Fløttedag 1861, og saaledes fremdeles til lovlig Opsigelse, med $\frac{1}{4}$ Aars Varsel forud fra en af Siderne har fundet Sted. – Alle Skatter er beregnet i den acorderte Leie.

Naar lovlig Opsigelse fra en af Siderne har fundet Sted til Frafløtning, er Leieren pligtig efter forud Underretning, at lade anden Leiesøgende tage Leiligheden i Øyeseyn og ved Frafløtningen, at aflevere den her bortleiede Leilighed i samme Stand som den befindes ved Modtagelsen, ren og ryddelig med hele Ruder m.v. dog med Undtagelse af hvad Tiid og Ælde maatte foranledige; Leieren med øvrige Huuspersonale omgaas forsigtig med Ild og Lys; ikke hugge Brænde eller andet Brændsel i det her bortleiede Lokale, men nede i Gaarden; Trapperne og Locummet maa af Leieren tilbørlig holdes rene efter Tuur med de øvrige Beboere. –

Den originale Leiecontract forbliver i Eierens Værge, derimod leveres Leieren en af Eieren bekræftet Gjenpart. –

Paa de foranstaaende Vilkaar, tilstaar jeg J. Exner af Eieren Hr. F. F. Güllich at have leiet den heri ommælte Beboelsesleilighed, uden Ret til nogen Fremleie, med mindre Eieren dertil giver sit Samtykke.

Til Bekræftelse underskriver vi egenhændige denne imellem os indgaaede Leiecontract.

Christianshavn den 15de August 1860

som Eier: F. F. Güllich (sign) som Leier: J. Exner (sign)

Leien for Halvaaret fra Michaeli Fløttedag d.A. til April Fløttedag 1861 er mig forud ved denne Contracts Underskrift betalt med 60 Rbd. skriver Tredsindstve Rigsdaler, hvorfor herved meddeles Qvitering.
Datum ut supra F. F. Güllich (sign)

At denne Gjenpart er ligelydende med den originale Leiecontract, som er i mit Væрге, tiltaas herved.

Datum ut supra F. F. Güllich (sign)

Leien fra April til October Flyttedag 1861, er mig betalt for dette Halvaar, med Tredsindstve Rigsdaler, hvorfor qviteres

60 Rdl Rigs M. Kjhvn den 2den Januar 1861 F. F. Güllich (sign)

At Huusleien fra October Flyttedag 1861 til April 1862 er mig betalt for dette Halvaar med Tredsindstve Rigsdaler Rigs Mønt hvorfor qviteres

60 Rdl R M. Kbh den 20 Juni 1861 F. F. Güllich (sign)

At Huusleien fra April d. A. til October d. A. er mig betalt med Tredsindstve Rigsdaler Rgs Mønt hvorfor qviteres

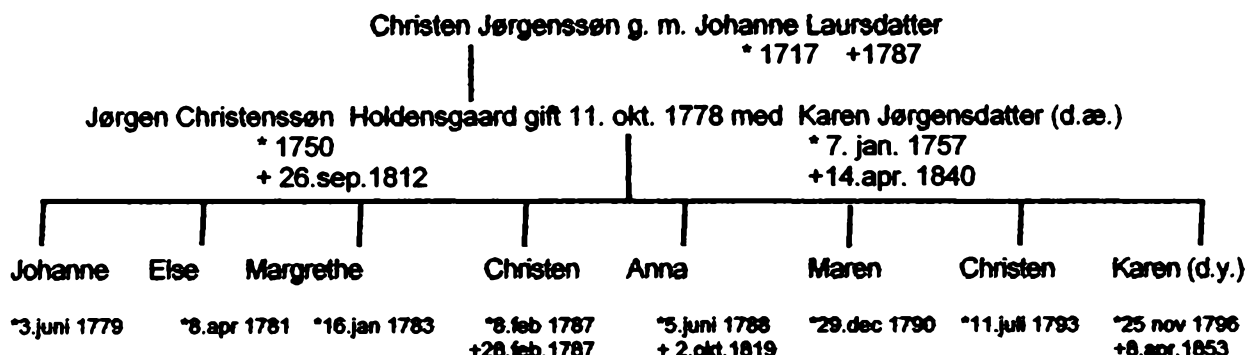
Rdl 60 Kbh den 15. Jan 1862 F. F. Güllich (sign)

Huusleien fra October 1862 til April 1863 er mig betalt med Tredsindstve Rigsdaler Rigs Mønt hvorfor qviteres.

Rdl 60 Kbh den 9 Maj 1862 F. F. Güllich (sign)

8. KAREN JØRGENSEDATTERS HJEM

KAREN JØRGENSEDATTERS FORÆLDRE og SØSKENDE

- 1750 Jørgen Christenssøn Holdensgaard fødes i Albæk sogn, Vendsyssel
Døbt Nov. 1750 *Kb C73 Albæk-2, 1/10*
Forældre: Christen Jørgenssøn og Johanne Laursdatter i Holdensgaard, Albæk
- 1757 7. jan. Karen Jørgensdatter (d.æ.) (den senere Karen Jørgensdatter Exners mor) fødes
Døbt 2. Post Epiph. *Kb C73 Albæk-2, 1/10*
- 1778 17. p. Trin. Jørgen Christenssøn Holdensgaard og Karen Jørgensdatter (d.æ.) bliver gift
Kb. C73 Albæk-1, 6/7 p.157
- 1779 3. juni Johanne Jørgensdatter fødes *Kb. C73 Albæk-2, 3/10*
Forældre: Jørgen Christenssøn, Holdensgaard, og Karen Jørgensdatter (d.æ.)
- 1781 8. april Eise Jørgensdatter fødes *Kb. C73 Albæk-2 3/10*
Forældre: Jørgen Christenssøn, Holdensgaard, og Karen Jørgensdatter (d.æ.)
- 1784 16. jan. Margrethe Jørgensdatter fødes *Kb. C73 Albæk-2 4/10*
Forældre: Jørgen Christenssøn, Holdensgaard, og Karen Jørgensdatter (d.æ.)
- 1787 12. Jan. Jørgen Christenssens moder Johanne Laursdatter dør i Holdensgaard, 70 år gl.
- 1787 Folketæl Holdensgaard, Albæk sogn, Vendsyssel
1. familie: familien Christenssøn / Laursdatter (5 personer)
2. familie: Jørgen Christenssøn, Mand (38) *FT 1787 kort 290*
Karen Jørgensdatter (d.æ.), hans Kone (31)
Johanne Jørgensdatter (9)
Eise Jørgensdatter (7) deres Børn
Margrethe Jørgensdatter (4)
3. familie: Christen Christenssens familie (7 personer)
- 1787 6. feb. Christen Jørgenssøn fødes *C73 Albæk-2 4/10*
Forældre: Jørgen Christenssøn, Holdensgaard, og Karen Jørgensdatter (d.æ.)

- 1787 Christen Jørgenssøn dør, 3 uger gammel
- 1788 5. juni Anna Jørgensdatter fødes, døbt 3die post Trinitatis
Kb. C73 Albæk-2, 4/10, p. 111
 Forældre: Jørgen Christenssøn, Holdensgaard, og Karen Jørgensdatter (d.æ.)
- 1790 29.dec. Maren Jørgensdatter fødes, døbt samme dag
Kb. C73 Albæk-2, 5/10, p. 122
 Forældre: Jørgen Christenssøn, Holdensgaard, og Karen Jørgensdatter (d.æ.)
- 1793 11.juli Christen Jørgenssøn fødes, døbt 6. post Trin. *Kb. C73 Albæk-2, 5/10.*
 Forældre: Jørgen Christenssøn, Holdensgaard, og Karen Jørgensdatter (d.æ.)
- 1794 Påske Johanne Jørgensdatter konfirmeres *Kb. C73 Albæk-2 10/10, p. 272*
- 1796 25. nov. Karen Jørgensdatter (d.y.) bliver født. Døbt samme dag.
Kb C73 Albæk 2, 6/10, p.155
 Forældre: Jørgen Christenssøn, Holdensgaard, og Karen Jørgensdatter (d.æ.)
- 1801 Folketæl. Holdensgaard, 2. Fam.: Jørgen Christenssøn, Mand (52) Bonde, Gaardbeboer
 Karen Jørgensdatter (d.æ.), hans Kone (44)
 Johanne Jørgensdatter (22))
 Christen Jørgenssøn (8)) deres
 Karen Jørgensdatter (d.y.) (5)) børn
 Anna Jørgensdatter (13) er tjenestepige i gården Heiselt)
 Maren Jørgensdatter (10) er tjenestepige i gården Folden)
FT 1801, Kort 324, p. 14, 15 og 9.
- 1810 29. april Karen Jørgensdatter (d.y.) konfirmeres, Albæk kirke
Kb, C73 Albæk 2, 10/10
- 1812 26. sept. Karen Jørgensdatters far, Jørgen Christenssøn Holdensgaard, dør
Kb. C73 Albæk-3 3/3 p. 226
- 1813 Jens Thorsen, 28 år, Tjenestekarl og kusk, kommer til Albæk fra Randers,
 hvor han var soldat *Kb. C73 Albæk 4, 5/7, p. 146*
- 1813 4. dec. Maren Jørgensdatter (23 år) giftes med enkemand Jens Nielsen Siig (62 år)
 fra Søraae (kaldet Jens Simonsen Siig) *Kb. C73 Albæk-3, 2/3, p.134*
- 1815 3. jan. Karen Jørgensdatter (d.y.) i Holdensgaard, 18 år gammel, bliver gift
 med den 29-årige Gaardfæster i Holdensgaard Jens Thorsen
Kb, C73 Albæk 4, 5/7, p. 151 KJ's hefte
- 1815 8. marts Johann Gottlieb Exner, 33 aar, Hoboist Kongens Reg. gifter sig
 i Garnisons Kirke, København, med Anna Jørgensdatter, 27 aar,
 fra gården Holdensgaard i Albæk sogn i Vendsyssel *Kb. 2-19-2 9/14*
- 1815 15. maj Marie Louise Exner fødes *Kb 3-75-8*
 Forældre: Johann Gottlieb Exner og Anna Jørgensdatter
- 1815 16. maj Maren Jørgensdatter og Gaardfæster Jens Nielsen Siig i Søraae, får sønnen
 Jørgen Christian Jensøn. Hjemmedøbt 19. maj
Kb. C73 Albæk-4, 1/7, p. 5

- Kb. C73 Albæk-4, 2/7*
- 1817 3. marts **Maren Jørgensdatter og gaardfæster Jens Nielsen Sig i Søraae får datteren Karen Marie Jensdatter. Hjemmedøbt 5. marts.**
- 1817 **Carl Fritz Exner (E0102) fødes.** *Kb. 3-75-9*
Forældre: Johann Gottlieb Exner og Anna Jørgensdatter
- 1818 27. maj **Karen Jørgensdatter (d.y.) flytter fra Jens Thorsen og "fra huus og hjem tilfide med min bedagede moder paa grund af hans overdrevne grumhed"** *KJ's hefte*
- 1818 12. juni **Karen Jørgensdatter (d.y.) separeres fra Jens Thorsen**
- 1818 14. juli **Karen Jørgensdatter (d.y.) begynder som tjenestepige i Dronninglund**
- 1819 2. okt. **Anna Jørgensdatter Exner dør - fra Adelgade 230, København** *Kb. 1-19-29 6/7*
- 1820 3. jan. **Karen Jørgensdatter (d.y.) er tjenestepige enten hos pastor Carsten Friis Weyrums familie eller på Dronninglund Slot. Hun bor i "Strædet" ved Dronninglund Slot** *KJ's hefte*
- 1821 24. aug. **Karen Jørgensdatter (d.y.)'s skilsmissecas afsluttes**
- 1821 17. nov. **Marie Louise Exner dør 6 år gammel** *Kb. 1-19-31*
- 1823 **Karen Jørgensdatter (d.y.) rejser fra Vendsyssel til København**
- 1825 30. nov. **Johan Julius Exner fødes (Fødselsstiftelsen).**
Forældre: Johann Gottlieb Exner og Karen Jørgensd. (d.y.) Døbt 3.dec. 1825
Dåbsatt. Kb 3-75-12 3/19
- 1827 **Karen Jørgensdatter (d.æ.), inddragske, enke, flytter til København**
Kb.C73-4 6/7
- 1827 4. juli **Johann Gottlieb Exner gifter sig med sin første kones søster Karen Jørgensdatter (d.y.) i Garnisons kirke** *Kb 2-19-12 1/10*

Oplysninger om Karen Jørgensdatter

En udateret, ikke underskrevet meddelelse i gotisk skrift oplyser følgende om Karen Jørgensdatter (d.y.) og hendes nærmeste familie:

"Karen Jørgensdatter blev født i Holdensgaard (eller Holmsgaard) d. 25 November 1796, og confirmeredes i Albæk Kirke 1810. Hendes Fader døde 1818.

Han kaldtes vist Jørgen Holmsgaard..

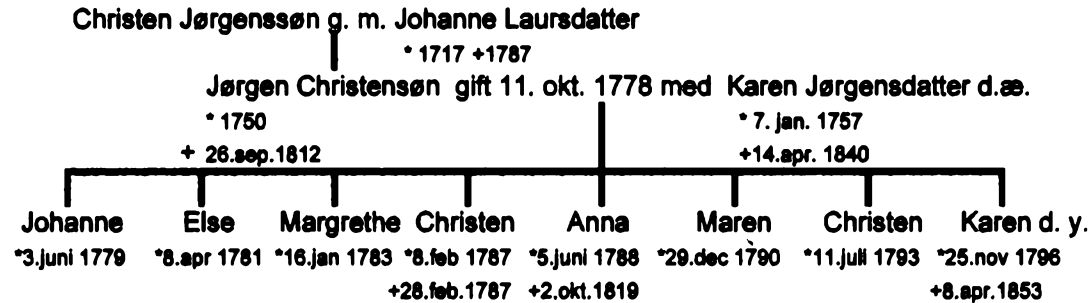
Hendes Søster Maren Jørgensdatter har boet, saavidt mindes, i Faurhofthuus, Albæk Sogn, nær Sæby.

Hendes broder, Skrædder, boede i Kibsgaard i Dronninglund Sogn, hvor hans efterladte Familie endnu boer."

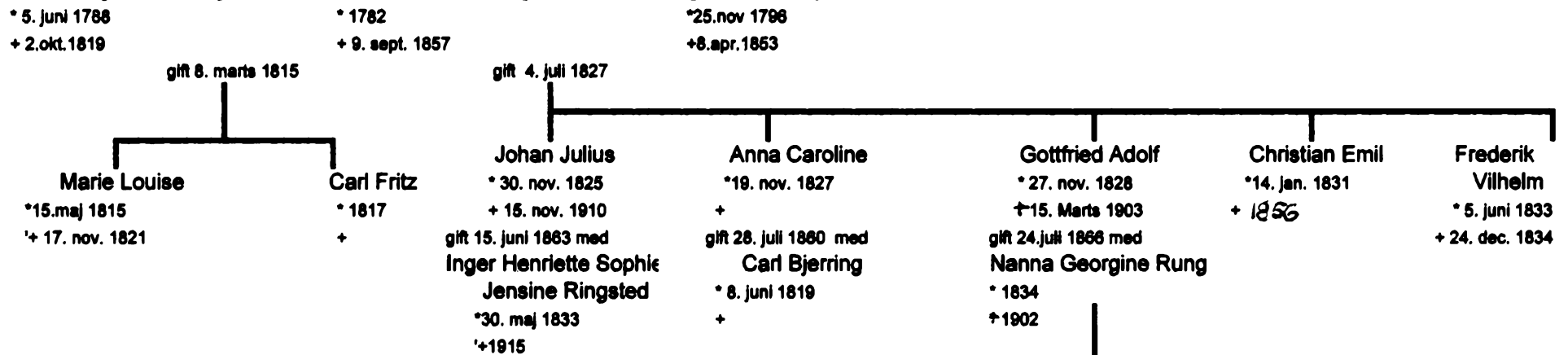
9. SLÆGTSTAVLER

.

EXNER-SLÆGTEN

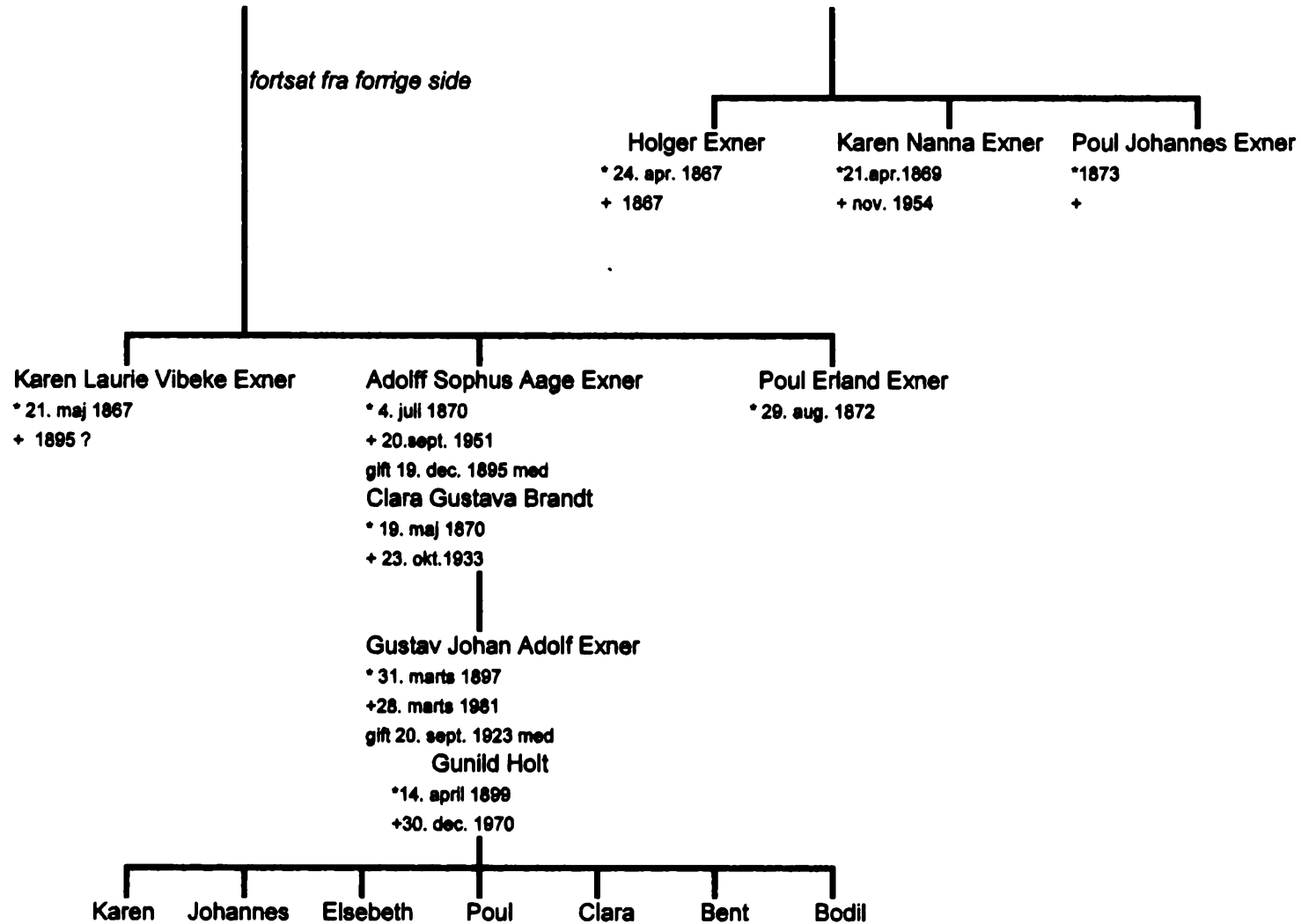
Anna Jørgensdatter g. m. Johann Gottlieb Exner g. m. Karen Jørgensdatter d.y. (søster til 1. hustru)

forts. næste side

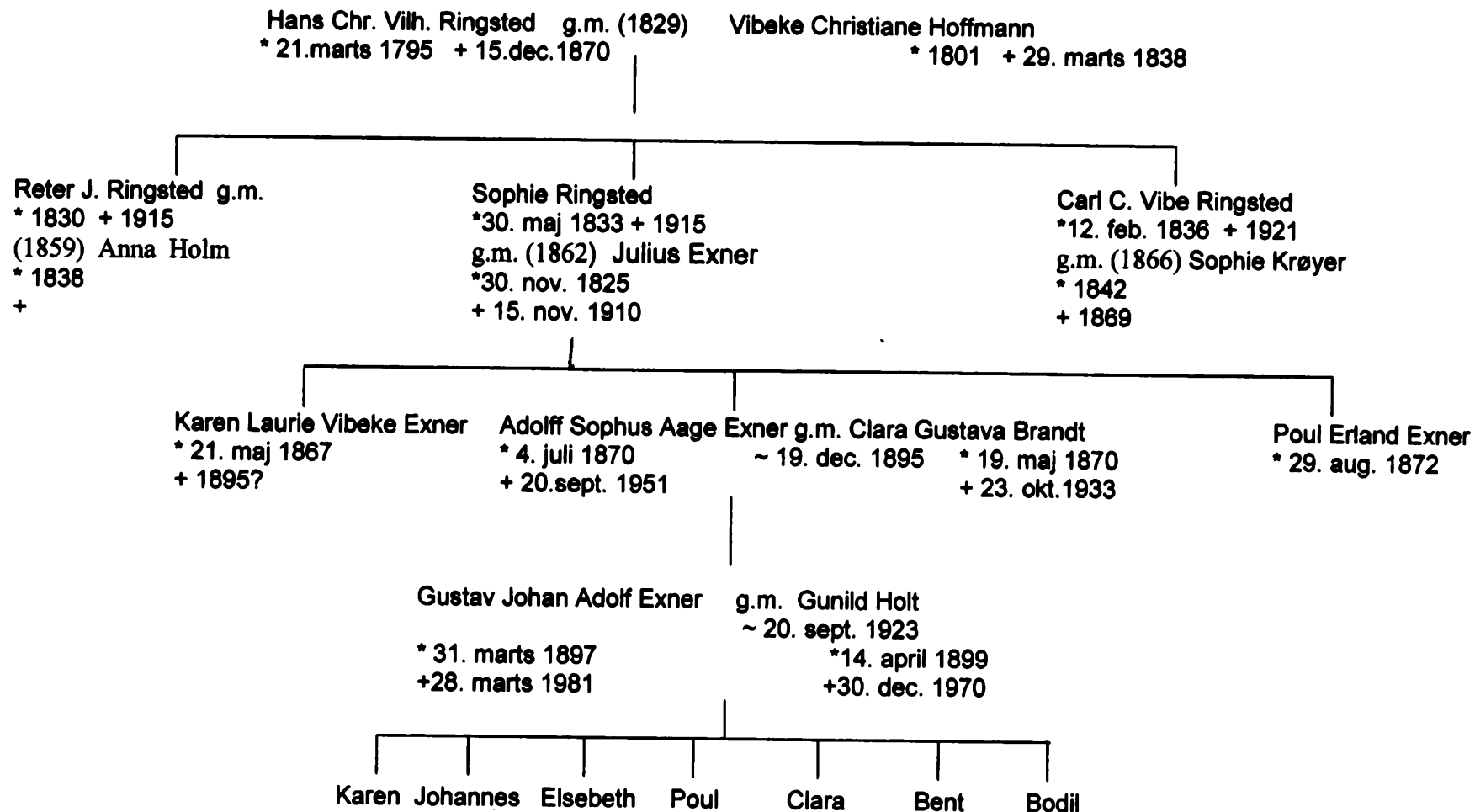
EXNER-SLÆGTEN (1)

EXNER-SLÆGTEN

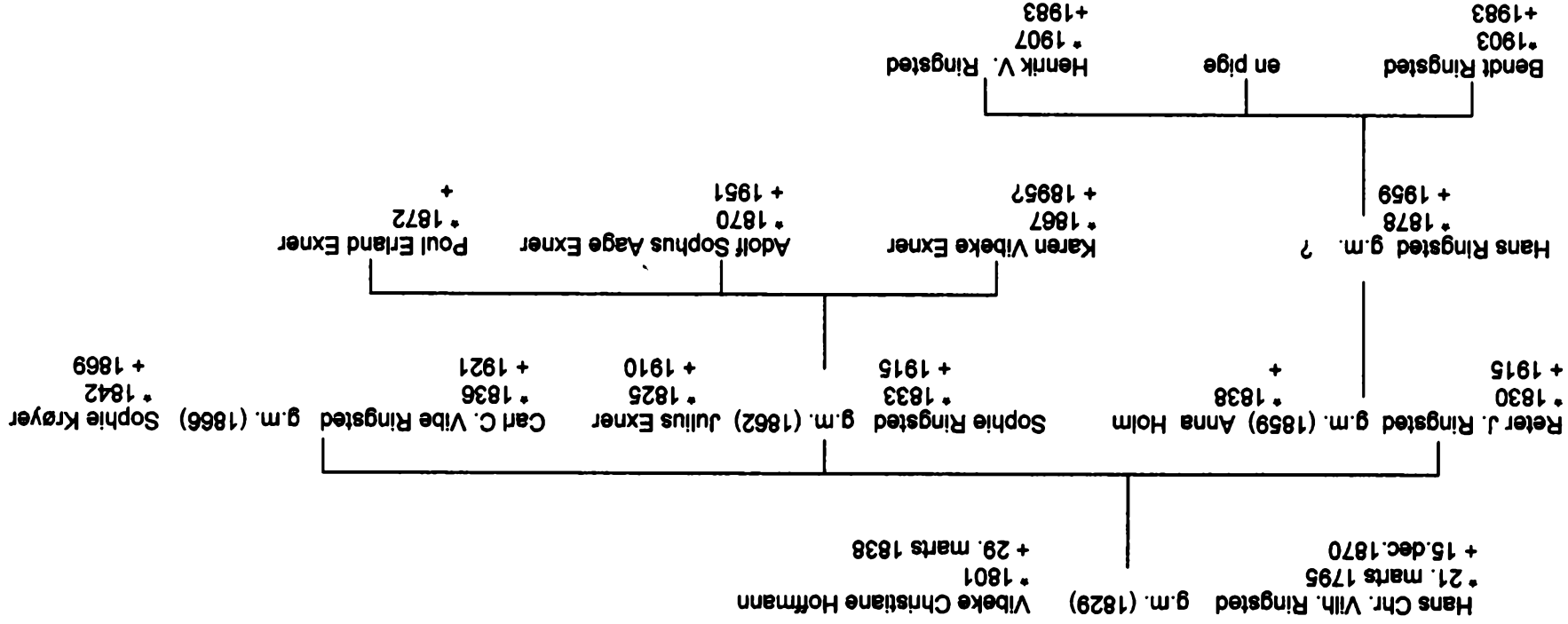
EXNER-SLÆGTEN (2)

RINGSTED-SLÆGTEN (Exner-del)

RINGSTED-SLÆGTEN (Exner-del)

RINGSTED-SLEGTEN

RUNG SLÆGTEN

Johannes Exners notat "Slægtsregister, København 14/5 1897"
(Johannes Exner er søn af Gottfried Adolf Exner)

Kammerraad Rung gift med Helene Ahlmann fra Sønderborg
Børn:

(I) Adolf Ulrich Rung, Fuldmægtig i Finansministeriet, gift med Henriette Grove

Børn:

(1) Julian, Fuldmægtig, gift med Antonie Stæger

Børn: Ellen, Ejnar

(2) Fritz Rung, cand. theol.

(II) Georg Rung, Forstander for Vajsenhuset, gift med Nikoline Lindgreen

Børn:

(1) Elizabeth Rung

(2) Nanna Georgine Rung, gift med Gottfred Adolf Exner

Børn: Holger, Nanna, Johannes

(III) Frederik Rung, Professor i Tysk

(IV) Henrik Rung, Syngemester og Komponist, gift med Pauline Lichtenstein

Børn:

(1) Paul Henrich, Politiassistent, gift med Alida Wengel

Børn: Paul Frederik

(2) Georg Rung, Kaptejn og Underbestyrer ved

Meteorologisk Institut, gift med Christiane Berg

Børn: Otto, Helene, Ivan, Wanda

(3) Sophie Rung, gift med Emil Keller, cand. jur.

Børn: Paul Sophus

(4) Frederik Rung, Kapelmester, gift med Louise Petersen

Caroline Halle, Skuespillerinde ved det kgl. Theater, gift med Walter og senere med Møller

Børn:

Nicolaj Lindgren, idet han blev adopteret af frk. Halles Halvbrøder, Sk. Lindgreen
og gift med Frk. Freisen, Datter af Konferensraad Freisen

Børn: **Nikoline Lindgreen, gift med Georg Rung**

APOTEKERFAMILIERNE HOFFMANN I MARIBO

og nogle af deres efterkommere

ved Knud Erik Simonsen

- 2009 -

Tillæg til heftet: KAREN JØRGENDATTER og EXNER-SLÆGTEN (2007)

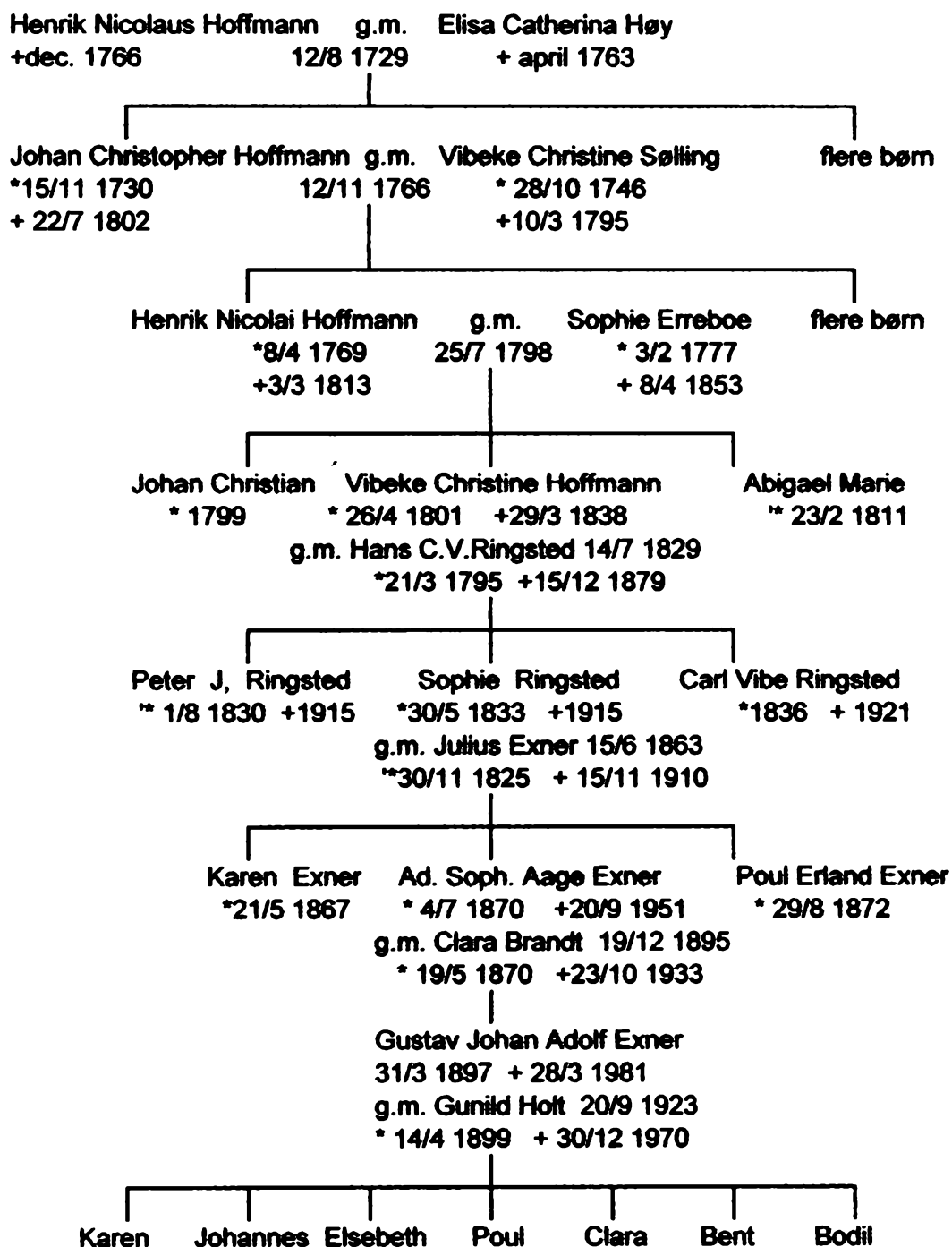
Apoteker Henrik Nicolai Hoffmann med Hustru og Børn.

Billede fra E. Dam og A. Schæffer: De Danske Apotekers Historie, 1925

Den lille pige på billedet er Vibeke Christine Hoffmann, Henrik Nicolai Hoffmanns og Sophie Erreboes datter. Vibeke Christine Hoffmann blev gift med Hans C. V. Ringsted og blev moder til Inger Henriette Sophie Jensine, der den 15/6 1863 blev gift med Julius Exner.

APOTEKERFAMILIERNE HOFFMANN I MARIBO

og nogle af deres efterkommere

- 1731 Henrik Nicolaus Hoffmann bliver apoteker i Maribo
- 1765 Johan Christoffer Hoffmann overtager apoteket efter sin fader
Henrik Nicolaus Hoffmann

FT 1787 Folketælling 1787, Maribo

Østergade 30	FT 1787 kort 158
Johan Christopher Hoffmann (57), Husfader, Apoteker	
Vibeke Christine Sølling (41), Husmoder	
Jørgen Wichmand (14), Søn	
Magnus (10), Søn	
Frederik Ferdinand (8), Søn	
Petrus Octavius (2), Søn	
Anna Maria Catharina (7), Datter	
Elise Catharina (6), Datter	
Mette Catharina (4), Datter	
Christen Borupgaard (34), Apotekersvend	
Jørgen Petersen (30), Gaardskarl	
Karen Hansdatter (36), Tjenestepige	
Anna Andersdatter (17), Tjenestepige	
Anna Hansdatter (16), Tjenestepige	

- 1795 Johan Christoffer Hoffmann overdrager apoteket til sin søn
Henrik Nicolai Hoffmann
- 1798 25. juli Henrik Nicolai Hoffmann og Sophie Erreboe bliver gift
Kb. Maribo 1700-1814, (aol - opslag 267)

FT 1801 Folketælling 1801, Maribo

Østergade 30	FT1801 kort 152
Henrik Nicolai Hoffmann, Apoteker (32)	
Sophie Erreboe, hans Kone (24)	
Johan Christian Hoffmann, deres Søn (2)	
Johan Christopher Hoffmann, hans Fader (71)	
Dorthe Hoffmann, Slægtning (24)	
Elisa Marie Jensdatter, Tjenestepige (25)	

- 1801 26. april Wibeke Christine Hoffmann fødes, døbt 25. Juni 1801
datter af Henrik Nicolai Hoffmann og Sophie Erreboe.
Kb. Maribo 1800-1814, (aol - opslag 5)

- 1805 Henrik Nicolai Hoffmann sælger apoteket i Maribo, køber apotek i Nykøbing F., og familien flytter.
- 1811 23. feb. Abigael Marie Hoffmann fødes, døbt 26. april 1811 datter af Henrik Nicolai Hoffmann og Sophie Erreboe.
Kb. Nykøbing 1773-1815 (aol - opslag 266)
- 1813 8. marts Henrik Nicolai Hoffmann dør
Kb. Nykøbing 1771-1815, (aol - opslag 161)
- 1829 14. Juli Kaptein Hans Christian Vilhelm Ringsted og Vibeke Christine Hoffmann, bliver gift i Garnisons Kirke
Kb. Garnisons 1826-47 (aol - opslag 55)

FT 1834 Folketælling 1834, København

H. C. V. Ringsted, Admiralgade/Ved Stranden 159, 1. Sal, Kbh
Skemaer for FT 1834, Admiralgade/Ved Stranden findes ikke

FT1834 Folketælling 1834, Maribo (aol - opslag 5)

Klostergade 87

Abigael Marie Hoffmann 22 år, ugift, Tjenestepige
(desuden ni andre ugifte personer - tjenestefolk)

- 1838 29. marts Vibeke Christine Ringsted f. Hoffmann dør
Kb. Garnisons 1834-1847, (aol - opslag 136)
- 1838 dato ? Sophie Møller, født 1838, dato ulæselig, døbt 12. Juni 1838
Datter af Ditlev Pentz Møller
og hustru Abigael Marie Hoffmann
Faddere: Enkemadame Sophie Hoffmann, Kjøbenhavn, m. fl.
Kb. Maribo 1823-1851, (aol - opslag 133)

FT 1840 Folketælling 1840, Maribo (aol - opslag 5-6)

Klostergade 16

Pentz Møller (37), g. Postmester
Marie Hoffmann (29), g. hans kone
Nicolai Bang (24), ug. Fuldmægtig hos Postmesteren
Rasmine Rasmussen (23), ug. Tjenestepige
Mine Petersen (27), ug. Tjenestepige
Trine Øhlenschläger (26), ug. Tjenestepige

FT 1845 Folketælling 1845, Maribo (aol - opslag 7)

Klostergade 16, Nordre side

Ditlev Pentz Møller (42), Postmester, f. i Mariboe
Abigael Marie Hoffmann (33), hans kone, f. i Nykjøbing F
Sophie Møller (7), deres datter, f. i Mariboe
Jacob Nielsen Møller (3), deres søn, f. i Mariboe
Anne Marie Møller (2), deres datter, f. i Mariboe
Sophie Hoffmann (67), enke, Huusfaderens Svigermoder,
lever af sine Midler, f. i Mariboe
Nicolai Bang (30), Fuldmægtig, f. i Kjøbenhavn
Hansmine ?? (30), Tjenestepige, f. i Mariboe
Pouline Marie Jensdatter (28), Tjenestepige,
f. i Skjørringe, Mariboe Amt
Bodil Margrethe Hartvig (24), Tjenestepige,
f. i Hundseby, Mariboe Amt
Andreas Frederiksen (20), Tjenestekar,
f. i Hillested, Mariboe Amt

FT1850 Folketælling 1850, Maribo (aol - opslag 10-11)

Klostergade 16,

Ditlev Pentz Møller (47), gift, f. i Maribo, Postmester
Abigael Marie Hoffmann (39), gift, f. i Nykøbing F., hans Hustru
Sophie Møller (12), f. i Maribo)
Jacob Nielsen Møller (9), f. i Maribo) deres børn
Anne Marie Møller (8), f. i Maribo)
Henriette Nicoline Møller (3), f. i Maribo)
Sophie Hoffmann (73) Enke, f. i Maribo, Husfaderens
Svigermoder, lever af sine Midler
Carl Ferdinand Møllerup (24), ugift, f. i Kjøbenhavn, Fuldmægtig
Hans Hansen (21), ugift, f. i Bursø)
Anna Pedersdatter (30), ugift, f. i Hundsby) Tjenestefolk
Anna Catrine Madsdatter (22), ugift, f. i Stokkemarke)

1853 8. april Sophie Hoffmann f. Erreboe dør
Enke efter Apoteker Hoffmann
Kb. Maribo 1851-1874, (aol - opslag 384)

Klostergade 16

Ditlev Pentz Møller (52), g. f. i Maribo, Kammerraad, Postmester,

Husfader

Abigael Marie Møller, f. Hoffmann (44), g. f. i Nykøbing F,

hans Kone

Sophie Møller (17), ug. f. i Maribo)

Anna Marie Møller (12), f. i Maribo) deres Børn

Henriette Nicoline Møller (8), f. i Maribo)

Carl Wilhelm Johannes v. Sames (33), ugift,

f. i København, Postfuldmægtig

Hans Peter Jensen (18), ugift, f. i Maribo, Kontorist

Christen Jensen (27), ugift, f. i Hillested,

Pouline Gottlieb (19), ugift. f. i Maribo, Tjenestepige

Catrine Jensen (26), ugift. f. i Præstø, Tjenestepige

*E. Dam og A. Schæffer: De Danske Apotekers Historie, 1925,
oplyser bl. a. følgende om apotekerfamilierne Hoffmann:*

Henrik Nicolaus Hoffmann , apoteker i Maribo, var kirkevæрге 1751-1765.
Han overdrog apoteket til sin søn Johan Christopher Hoffmann 1765
døde i december 1766 og begravedes 2. Jan. 1767 i kirkens nordre gang.

Johan Christopher Hoffmann var apoteker, og desuden postmester,
vognmand, holdt herberg og dyrkede sine marker.
Johan Christopher Hoffmann og Vibeke Christine Sølling fik 16 børn
Johan Christopher Hoffmann overdrog apoteket til
sønnen Henrik Nicolai Hoffmann 1795.

Henrik Nicolai Hoffmann sælger apoteket i Maribo i 1805,
køber Løveapoteket i Nykøbing F., og familien flytter til Nykøbing F

Litteratur:

E. Dam og A. Schæffer: De Danske Apotekers Historie (1925),
bind I, p. 481 og bind II, p. 77

Folketællinger refereres ordret, hvorfor der kan forekomme divergerende
stavning af, eller udeladelse af nogle fornavne i forhold til kirkebogen.

Hvor dokumentation kunne foretages, er den
tilføjet med kursiv ud for begivenheden

Forkortelser:

aol = www.arkivalieronline.dk

Kb. = kirkebog

FT = folketælling